

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

STEUE
DE THERIA
NICANDR

613
N 48
R.

545
NICANDRI COLOPHONII
POETAE, ET MEDICI ANTI-
QUISSIMI CLARISSIMIQUE
THERIACA.

*Petro Iacobo Steue Medico Valen-
tino interprete, & enarratore.*

*Ad Magnificum dominum Bernardum
Cimonem Patritium Valentinum.*

VALENTIAE.

Per Ioannem Mey Flandrum.

1 5 5 2.

Libreria del Dr Chinihi

Autoris ad lectorem Epigramma.

Ent tibi Nicander vates Phœbiq; sacerdos
Exutus ~~q̄q̄~~ , prodijt in Latium.
Non benè pro meritis præfulgens veste togata
Sed decor est vesti sæpe vir ipse sua.
Nec Latium temnit, Latium nam veste decora
Exornat multos, induit atq; viros.
Sed quandoq; rudis sartor fuit infcius artis
Indignam panno de locuplete togam.
Non igitur nostrum pendas ex veste Poëtam
Ne prodant vatem pallia fortè bonum.
Sed si fortè boni quicquam splendescat in illis
Sartori debent id decus illa suo.
Abdita quàm potius laudent mysteria vatem
Naturæ semper vberè prompta fini.

MAGNIFI-

CO DOMINO BERNAR-
DO CIMONI PATRITIO VA-
lentino, vnico studiosorum Mæcenati

Petrus Iacobus Steue Medi-
cus S. D. P.

I QUICQUAM hominum dili-
gentiam, industriamq; commendare
vnquam potuit, Bernarde magnifi-
ce, vt inde homines ἀλφῆαι, id est,
indagatores cognominari merue-
rint, ea sanè medicinæ pars fuit
(mea sentētia) quæ venenis aduersa
tur. Tantò enim alijs difficilior, abstrusaq; magis cen-
senda est, quantò minus in ea ratio hominis, ingeniumq;
valent. Nam alias omnes medicinæ partes, tametsi diffi-
cillimas, longissimasq;, si ad vitæ humanæ periodum spe-
ctes, & quarum culmen vix infinita annorum secula attin-
gerent, hominis ingenium, sagaxq; ratio, mirum locuple-
tarunt in modum. Ea enim est ingenij nostri in ratiocinan-
do solertia, vt quæ sub sensuum iudicium cadunt, ita inter
se mutuo componere possit, vt amplissimam inde lautissi-
mamq; remediorū materiam comparare valeat. Quæ enim
pus mouere, carnem cūis vlceribus inducere, plana ad ci-
atricem perducere, & huiusmodi similia præstare nata
* 2 Google sunt,

E P I S T O L A

sunt, ad eum modum sunt omnia inuenta, cognitis nimium primis medicamentorum facultatibus, quarum sensus iudex est, quæ in calfaciendo, refrigerando, humectando, & exsiccando sunt sitæ. Ceterum amuletorum facultas, cum sola experientia possit comparari, non mirum si tam angustam, arctamq; inueniendi habeat viam, egregiamq; laudem nacti sint, maiores illi nostri, qui tam sedulo se huic negotio dedidere, vt singula, quæ aduersus venenata scripta sunt experimento comprehenderent. Ad quam sanè rem immensis laboribus, iugi exercitatione, ocioq; semperiterno fuit opus. Quis enim Andromachi diligentiam non euebat ad sydera vsque? Quis non extollat Mithridatem? Quis non reueretur Asclepiadem, qui antidota aduersus venena propemodum omnia descripsit? Quis non veneretur Appollodorum, Heraclidem Tarentinum, Hæram, Eudemum, Dioscoridem, Galenum, atque Nican-drum: quorum diligentia, atq; sedulitas in hac medicinae parte tanta fuit, vt singulorum commentaria in publicam hominum vtilitatem exierint? Sed partim iniuria temporis intercepta, partim inuidorum prauitate in priuatis bibliothecis tabescentia, vt inde magis, commendatio maior accedat his, quorum lectionem non potuit vnquam inuidia suppressere, non longa annorum curricula delere. Nam quæ inexplebilem temporis edacitatem effugere potuerunt, ea sanè multis semper placuisse, ac tanquam meliora ab iniurijs vindicata fuisse credendum est. Huiusmodi sanè est præsens Nicandri de Theriacis cōmentarius, quem sub nominis tui patrocinio in lucem emittimus; in quo de venenatis animalibus, & medicamentis venenis aduersantibus tractationem instituit. Qui tam accuratè vniuscuiusq;

iūsq; feræ notas deliniat, vt earum formam potius oculata fide intueri, quàm aut legere, aut audire arbitreris; tanta est huic auctori in dicendo efficacia, tam mira in verbis electio, viuaxq; proprietas. Et cum nō desint opportunè suis in locis lepores poëtici, ac sales, insignes (inquam) historiz, & fabulæ quibus sæpe dilatet, amplificet. & exornet propositam tractationem, animumq; quodammodo mulceat legentium, iuncta tamen cum his est quædam non vulgaris obscuritas, ob quam sanè haudquaquam peruius est ad hunc poëtam aditus, vel his etiam, qui non omnino Græcæ linguæ fuerint ignari. Quod non aliam ob causam contigisse mihi in animum induxi, quàm quòd dum explicandarum rerum proprietati, totus incumbit, interdum noua quædam vocabula effingere, interdum peregrina, longeq; petita aduocare, interdum figurata locutione uti, coactus est. Ad hæc rem ipsam succincta quadam tractat breuitate: quoniam verbositas non longè a mendacio difflita, à philosophica tractatione semper esse debet aliena. Propterea mirum non est, si tam foelicia haftenus ingenia, qualia & nostra fert ætas, & ante nostram ætatem extincta fuere, obscuritate perterrita, aut non tentauerint hunc Poëtam in Latium vertere, aut incepto iam opere destiterint. Neq; hæc attulimus, quo nostros commendemus labores, conatusq; euehamus, nosq; præ alijs admiratione dignos censeamus: sed potius vt studiosos excitemus, animumq; ipsis ad ardua quæq; capefcenda addamus, illud comici dictum obijcientes, nihil esse tam difficile, quin quærendo inuestigari queat. Neq; enim nobis, cum primum animum ad id negotium appulissimus, res ex votis cessura esse videbatur: Quin potius, quoniam hinc

familiaria, hinc verò publica negocia nos angebant, nec locus supererat ut seris studijs incumbere possemus, ludo seria posthabuimus, atq; ita ludentes, id quaecumq; negocium exorsi fuimus: sensimq; adeò noster excanduit animus, exarsitq; musa, ut diutius poetico durate furore, tandem ad umbilicum hoc opus perduceretur. Non quidem tanta cum dignitate & splendore, ut Græca aut æquare aut vincere possit, sed non penitus contemnendum, contentiq; fuimus tam egregium autorem (cuius eruditionem Cicero ipse laudibus extollit: dum hominem ab agro remotissimum, præclaræ admodum de rebus rusticis, poetica quadam facultate scripsisse admiratur, & Fabius Quintilianus frustra hunc sequutos esse Macrum, atq; Vergilium asseueret,) Romano utcumq; munitum cothurno, in publicum Romani theatri spectaculū prodijisse. Nam quoniam id vepribus, & spinis, innumerisq; saxis scatet, dum quis Græco indutus cothurno illac iter fecerit πᾶσι καὶ ὅσις μαίονι καὶ ποτ' ἀββενιδίωσι ἀνδρὶ impingit (inquam) ad obuium quemq; lapidem, ac veluti incalceatus vepriū, & spinarū occurrit iniuriæ. Græcū enim theatrū longè magis politū, & explanatū est, neq; tot habet, quibus impingas obices. Et sanè iam his dudum elapsis annis Nicander hic noster, Romanis cothurnis assuescere cœpit; quam gratiam Io. Goræo medico Parisiensi imprimis debet, qui eius Alexipharmaca, hoc est, venenatis potionibus aduersa medicamenta, felicissimè Latino carmine vertit. Quare gratulamur studiosis, quòd omnia, quæ extant huius auctoris monumeta Latine legere possint, cum multi sint qui Græcas musas ne à limine quidem salutauerint, & qui Græcarum literarum fuerint gnari, non pauca suo gustui gra-

ta comperient in Latina versione, quæ ad penitiſſima, ab-
ditaq; maximè huius autoris ſenſa capeſcenda non medio-
cre collatura ſunt auxilium. Gratulamurq; etiam tibi pri-
uatim Magnifice Bernarde quòd noſtram ob cauſam ſtu-
dioſi tum nomen & ſuſpicient, & alius euehent, quoniam
tam grauiffimo autori in lucem emittendo, dexteram tuam
auxiliatricem præbueris. Vale Mæcenæ optime, & ut
cœpiſti bonos ſtudioſorum conatûs adiuvare, perge bonis
auiſibus. Nihil enim ardentius Deum Optimum Ma-
ximum exorare ſtudioſi aut debent, aut paſ-
ſunt, quàm ut tibi longam ſælicemq;
vitam cõcedat, alioſq; decem
tibi adiutores in hac ex-
citet. Republi-
ca, qui
eam iam iam collapsuram
ſubſulcire poſſunt.

*In Nicandrum auctoris
Epigramma.*

Νικάνδρ' ὅ μιν ἔλω πολλῶν ἀντάξει· ἄλλων
καὶ γὰρ ὁ μάντις ὁμῶς κ' ἰατρὸς ἢ δ' ἱερεὺς.
κοινὰ δ' ἐπ' αὐτὰ τὰ δ' ἀλλήλοισι κ' ἐκ αὐτυπατεῦχε
Ζεὺς ἀγαθὸς μάσδ' ἢ δ' ἐκάτριο γονεῦς.
ὦρ' καὶ ἁ κεσορίης ἔσκη κορυφαί· Ἀπόλλων
ποιητής τε μέγας μαντοσυνῶν τε πατήρ.
οὐχ ἄρ' αὖ πάντ' οὕρης ἡμῖν γν' ἀμύμονι φωτὶ
ᾧ τε χρὸς μάσδ' ἄφθονα πάντα πόρην.

NICANDRI

COLOPHONII POETÆ

ET MEDICI ANTIQVISS.

clarissimique Theriaca.

INTERPRETE ET ENARRATO-

RE PETRO IACOBO STEVE MEDICO

Valentino, ad Magnificum dominum Ber-
nardum Cimonem Patritium Valeñ.

Ρ Εἶα κέ τοι μορφάσι σὶνῃ τ' ὀλοφώϊα θηρῶν
Απὸ δὶ δὴ τὴν ψαῦτα, λύσις θ' ἐτορραλλέα κηδὺς
Φιλ' Ἑρμῆσι ἀνάξ πολέων κυδίστα τε παῶν
Εμπέδ' αὖ φωνήσασμι, σε δὲ αὖ πολυεργὸς ἀροῖεὺς
Βασκαῖος τ' ἀλέγοι, αἰ ὄροι τὴν ὥσος, ἔντε καδ' ὕλλω
Ἡ καὶ ἀροτρύοντι βάλη· ὡς τοι γόνυ ὀδόντα,
Τοῖα πᾶσα φραδύντος ἀλεξήτῃ ἐκείνῳ.

*Aud equidem longo expediam tibi
carmine formas*

*Omnigenosq; ictus, funestaque
damna ferarum,*

Quæ rabido possunt, malè cautos perdere morsu.

A

Adneñens

*Adnectēs etiā quæcunq; his pharmaca prosūt,
 Chare Ermesianax, nostro q̄ ex sanguīe surgis,
 Inclyte, quo possis gratus messoribus esse,
 Et quī ligna secant, altis crescentia syluis,
 Atq; armenta boum dūctant per pascua læta.
 Cūm videant per te, tanto se munere dites,
 Vt possint validis seruare amuleta venenis,
 Quæ inflixere feræ lethali dente petitis.*

Proponit statim in procemio Nicander, de quibus potissimum agere instituat: de morsibus nimirum animalium, quæ venenum eiaculantur. Atq; pollicetur se non nudam hanc tractationem relicturum, sed omnia accuratè enarraturum, quæcunq; tum ad symptomata virulentorum, tum ad notas, delineationesq; ferarum, tum ad amuleta, quæ aut catholica, aut priuata cuilibet ferarū generi sunt, spectare videbūtur. Et quoniam hac tractatione maximè gratificatur agricolis, lignatoribus, bubulcis, & huiusmodi hominibus, qui rei agrestis curam gerunt, propterea cūm nūcupat hæc theriaca Ermesianacti consanguineo, nō exiguam laudem illi conciliasse arbitratur, nec honorem contemnendum, si honorificè ab ipsis excipiatur. Maximam nanq; fuisse olim rei rusticæ curam, maximumq; nomen ex agricultura veteres sibi comparasse testis est Cato. Nam antiqui virum bonum cūm laudabant, ita laudabant bonum agricolam, bonumq; colonum, atque optimè laudari existimabatur, qui ita laudabatur. Est autem hic poë-

ta inter Græcos celeberrimus, qui ut spreuit semper ver-
 bositatem poëtis familiarem, ac illam inutilem *παιδείαν*,
 qua alij vndiq; abundant; nihil quod ad artificium orato-
 rium spectare videatur prætermittit. Nam statim in ini-
 tio proponit ea de quibus tractationem instituit; atten-
 tosq; maximè reddit lectores: commonstrans, quibus hæc
 sint vsui futura: deinde protinus ad narrationem se con-
 fert. Sunt autem huius auctoris carmina succincta, sensuq;
 grauida, ex quibus quantum ex textura demes, tantundem
 etiam ex sententia: quam laudem Philoni sapientissimo au-
 dio imprimis fuisse tributam. Quare non potuit commodè
 fieri, ut numerus carminū in hoc procemio par esset cum
 Græcis, alioqui id perpetuo seruaturi in posterum, nunc
 enim maluimus exornare paululum operis faciem.

Αλ' ἥτι κακοεργὰ φαλάγγια σιὼ καὶ αὐτῆρος
 ἔρως πᾶς, ἔχιδνα, καὶ ἄχθεια μυρία γαῖης
 Τιτλώων γυνέτωσιν ἄφ' αἵματός, αἰετέοντες
 Ἀσκραῖος μυχότιο μελισσῆντες γ' ὀχθαῖς
 Ἠσίοδος κατέλεξε, πρὶν ὕδασι πόρην ἰοί.

Sunt igitur primū male fida phalangia, et atra,
 Sæuāq; reptilia, ac sexcenta ferocia monstra,
 Nata giganteo de sanguine: si modò verum,
 Ascræus cecinit vates, iuxta ora fluenti,
 Mellea Permesī sacro ex Helicone ruentis.

Narrationem virulentarum ferarum auspicatur à di-
 uisione, ipsas partim ex gigantum sanguine natas perhi-
 bens, partim verò Dianæ ira, ac odio immixtas. Hæc autē
 fabulosa historia tantum facit ad rem, quantum ad de-
 mulcendas legentium aures, nisi volueris, arrectis mentis
 auribus, oculisq; omni caligine expurgatis, penitus intue-
 ri, quid nam illa gigantū fabula ænigmaticæ veritatis con-
 tineat, quod nos tanquam *παραπύργου* nunc reticebimus:
 contenti tantum, cōmonuisse lectorem, phalangia araneo-
 rum esse genus inuisum, de quibus in calce libri abūdē Ni-
 cander ager; priuatim vnumquodq; ipsorum genus deli-
 nians. Scholiastes verò Græcus non rectē speciem paruo-
 rum anguium phalangia esse dixit. Interim tamen non est
 omittendum Acusilaum Græcū autorem ex sanguine Ty-
 phonis venenata omnia pullulasse putare: Apollonium au-
 tem Rhodium in fundatione Alexandriæ, ex guttis quæ
 fluebant de capite Gorgonis. Quin nec illud est sine adno-
 tatione prætermittendum, quod nos multoties animo pen-
 dere cōegit: scriptum apud autorem *παραπύργου* *περμύσσιο*
 putantibus nobis lubricum esse lapsum pro *παραπύσσιο*, nec
 nobis tantum, sed eorum, quos licuit videre autorum bo-
 næ parti, cum tamen rectē legatur *περμύσσιο*. Nam vt au-
 tor est Strabo Geographiæ lib. 9. Permessus, & Olmeus
 fluij ex Helicone fluunt: in vnumq; permixti in eundem
 Copaidem locū penes Haliartum incurrunt. Hic igitur est
 fluuius Permessus de quo agit Nicander ipsum *μελισσίν*
 vocans, quoniam ille fuerat locus in Helicone, in quo inue-
 nerat Hesiodus Musas, aut ab apium multitudine dictum,
 ob amoenitatem & florum fragrantiam, aut à Rege quo-
 dam Melisso ita nuncupatum. Habitabat enim Hesiodus
 oppidulum

oppidulum Ascræ nomine, de quo ipse scripserat ad Per-
sem fratrem suum, mentionem faciens de patre.

κᾶσατο δ' ἄγχ' ἑλικῶν θ' οἷζυρῇ ἐνὶ κώμῃ

ἄσκη, χῆμα κακὴ, οἷρ' ἀργαλὴν, θδὲ ποτ' ἔωλ'ν. id est.

Hic Heliconæ colens dura degebat in Ascræ.

Implacida bruma, graui ἔσ' ἄστῃ, semper iniqua.

Τὸν δὲ χαλαρῆντα κόρη Τιτλῶις αὐῆκε

Σκορπίου ἐκ κύντροιο τεθνηυμένου, ἥμος ἐπέχεα

Βοιωτῶ τδύχρεα κακὸν μόρον Ωαρίωνι,

Αχάντων ὅτε χερσὶ θεῆς ἐδράξατο πέπλων.

Αὐτὰρ ὅγε σιβαροῖο κατὰ σφυρὸν ἥλασεν ἔχιδνης

Σκορπίος ἀπὸ τοῦ θδ' ἡς, ὀλίγω ὑπὸ λαῖι λοχῆρας.

Τῷ δὲ τόρας πόρισημον γν' ἄσπρασιρ ἀπλανὲς αὐτῶς

Ὅια κυνηλατέοντος ἀνδ' ἐλὼρ ἐς ἡεικτα.

Attamen ipsa nepam quondam Titania diua

Protulit, infana gestantem spicula cauda:

Bæotum quo posset amara morte Oriona

Perdere, sacratū quoniam contingere peplum

Amens ausus erat: latitans sub cotibus ergo

Incauto insidias struxit: vestigia pungens.

Quem postquam extinctū crudeli funere vidit,

Iuppiter in cœlū rapuit venantis ad instar.

Cū fabulosè primam diuisionis virulentorum partem sit persecutus, non videtur ab re, alteri parti fabellam at-
texuisse. Est autem notissima hæc fabula; Dianam Orioni
iratam, aut quòd esset ab eo petulanter prouocata, aut
quòd impiè, & per iocum cōtrectasset vestes ipsius, hanc
pestem immisisse, quæ tolleret Orionem incautum. Tita-
niam autem vocauit Dianam: quoniam Latonæ, & Cæi gi-
gantis filia credatur. Ceterum peremptum Oriona inter
astra locatum à Ioue referunt, præfulgidis stellis decora-
tum, propterea πεισχυμορτίας huius Orionis sydus Ni-
cander dixit, atq; ἀέδελον, per antiphrasim, cū sit insi-
gne, nobile, ac fulgentissimum, quem qui tuendo nocte se-
rena contempserit (vt inquit Aratus) non speret se par sy-
dus cernere posse in cœlo. Cuius carmina, quoniam in li-
bro secūdo, morborū vulgarīū in præfatione, nos exposui-
mus, non est opus iteratò eadem in hoc loco inculcare.

Ἀλλὰ σύ γε σαθμῶτε καὶ αὐλίχ' ἐρωΐα φύγδ' ἴω
ρηιδίως ἐκ πάντα διώξαι, ἢ ἂν' ἐρίωνης,
ἢ ἐπὶ αὐτὸ πόνοιο χαμβυνάδιθ', ἥμος αὖ' ἀγρὸς
φύγων αὐαλέθ' θέρεος πυρόεσαν αὐτμῶ
αἶθειθ' ἐν χαλάμῃ σορέας ἀκρέτωρος εὐδης.
ἢ καὶ αὖ' ὑλήεντα πρὸς λόφου, ἢ αὐὰ βήσσης
εἰχαπλῶ, ὅθι πᾶσα κινῶνεται βοσκέ' ὕλλω
δρυμὸς καὶ λασιδνας ἀμορβαίως τε χαράδραις.

Καὶ τε πρὸς λισσῶν ἄλλω δρόμῳ, ἢδ' ἵνα ποίῃ
 πρῶτα κυῖσ κομῶν σικιὰν χλοῶντας ἰάμους.

*Sed tu perfacile ex stabulis, aut caulibus oēs
 Longè arcere feras poteris, seu dormis in alto
 Vertice, seu potius recubas subnixus aceruo
 Culmorū molli, tua quem tibi dextra parauit:
 Dum fugis ardentē, quos fundit Sirius æstus.
 Seu tu syluosos tumulos, vallesq; profundas
 Lustrando graderis (loca semper plena ferarū)
 Seu querceta colis, densa, aut torrentis opaca,
 Seu magis oblectet tereti exæquata cylindro
 Area, seu potius prati capiaris amore,
 Quod lasciuia solet plantæ decorare venustas.*

Tanta est Græcæ linguæ facundia, tam lautus verborū apparatus, ut qui Latij sermonis arctatam elegātiā cum ipsa contulerint, mediocrem aliquā suppellectilem, cum Cræsi opibus cōtulisse videantur. Propterea semper consulo, ut Græcæ linguæ autores Græcè legantur, si fieri queat: cum non possit, tota orationis vis in aliam linguam, præsertim angustiores transfundi: quod factum sanè in præsentia videre queas. Nam cum Nicander non sine maximo artificio, loca omnia, in quibus nos rutos ab incursum ferarum seruare debemus, nūc recenseat, singula ver-

ba ita disquisiuit sensu grauida, vt paucis carminibus multa includere posset. Ita sanè ἱερίωνες dixit, quæ vox montis fastigium significat ἱεὶς δ' ἐπινείας, id est, quod ventis abundè persfletur: significat etiam cauas, profundasq; montium partes ἱεὶς δ' ἐπινείας ἄγρυ πεισῶν, καὶ κοιλωθῆς να, id est, quod huiusmodi partes cecidisse excauatæq; esse videantur. Significat tertio fragmen, montisq; scissuram, ἱεὶς δ' δλοκῶν ἱερίωνες, id est, quod ruinam minari videatur. Ex his autem dictionis huius significatis, qui Græca transfert, vnā tantum, quæ magis arriserit eligere debet: cum desit in Latina lingua dictio, quæ perinde vt hæc multiplicis sit significationis. Quin ἔκστα nomen est πάλισκοι, nam ἔκστα saltum significat, ἔκστα locum maximè peruium, altum ἔκστα conspicuū, cavitatem etiam irriguam ἔκστα locum, qui inter duos montes iacet, vallis instar. Iam verò ἀμωβείας χαράδρας, aut pascua loca dixisse voluit; aut obscura opacaq; torrentium. Nos verò semper quantum potuimus conati sumus vt seruaretur in Latio Nicandri integra mens.

Τῆμος ὅτ' αὐκλέωρ φολίδωρ ἀπεδύσας ὁ γῆρας
 μέλυσ' ὡς εἰχῶν, ὅτε φωλεὸν ἤειρε φύγων
 Ὀμμασι ἀμβλώσει, μαρῶθ' δὲ γῆρυς ὄρωης
 Βοσκηθεῖς, ὡκίω τε καὶ ἀβύχην τε τίθησι.

Scilicet id quando deposito lentus amictu
 Incedit serpens: ac linquens vere latebras
 Captus

*Captus & ipse oculis; auidè fœnicla requirit
Quis pastus reparet pereuntia lumina visus.*

Exponit obiter quando sibi cauere maximè debent homines ab incurfibus serpentium venenatorum, quando scilicet vere primo exeuntes de latibulis deponūt senectam: quærūtq; fœniculi germina, quibus pastis possint sibi oculis mederi. Nam ex longa per hyemem in latibulis moratoprescentibus sensibus, visus etiam amittitur. Quare autem tunc venenum maximè vigeat, crediderim sanè esse ideo, quia non sit dissipatum, sed per hyemem totam in se ipso confotum. Nam in morsibus virulentorum id liquido compertum est, primum ictum esse robustissimum, maximiq; veneni, deinde verò alios sensim flaccescere.

Θιμβρῶ δ' ἐξελάσεις ὄφεων ὑδλωβέα κῆρα
Καπνέων ἐλάφοιο πολυγλώχινα κεραίῳ.
Ἄλλοτε δ' ἀζαλέῳ καίων ἐγγάγγισα πέτρῳ,
Ἡρ' οὐδὲ κρατὸρ' οἷο πυρὸς ποδικαίνῃται ὄρμῃ.
Ἐν ᾧ πολυχιδέος βλήτρ' οὐ πυρὶ βάλλεο χάρτιον
Ἡ σύγ' ἀκαχυσέσας ἐλὼν ποδικαπεία ῥίζῳ
Καρδιάμῳ ἀμμίξας ἰβελκέϊ, μίσγ' ᾧ ὄσδιμον
Ζορκὸς ἐνὶ πλάστῃ νεοῦ κέρας ἀσκελὲς ἰσῆς
Καὶ τὲ μελανθίξ βαρυαέθ', ἄλλοτε θείξ,
Ἄλλοτε δ' ἀσφάλτῳ φέρων ἰβελκέα μοῖραν.

Ergo procul pelles serpentum dira venena,
 Dura adolens igni ramosaq; cornua cerui.
 Interim & exuctam cōburens Gangida petram
 Vincere quam nunq̃ potuit validissimus ignis.
 Multifidæ filicis addes quoq; germina pulchræ;
 Aut radicem indes gustu libanotidis acrem
 Cardama cui fuerint æquali pondere mixta.
 Atq; pari mole iugulatæ cornua damæ,
 Tantundem & nares ferientis odore melanthi
 Asplalti; feres pariter cum sulfure misti.

Incipit recensere medicamēta, quibus in vniuersum ve-
 nenata, potissimumq; serpentes fugantur, antipathia qua-
 dam naturæ. Est autem aduertendum plurimos lapsos esse
 in hac parte, putantes, θιμβρην à Nicandro positam vo-
 cem, esse nomen herbæ, quam saturegiam dicunt Latini.
 Sed falluntur maximè, scædēq; labuntur, cūm θιμβρη sit epi-
 teton veneni serpentum, significat autē feruidum & acu-
 tum; quod & Scholiastes animaduertit, adferens ex Cal-
 limacho auctoritatem: θιμβρης κύνπριδ & ἀρμονίαν, id est,
 feruentis Veneris harmoniam. At Euphorion dixit θιμ-
 βρην τε σεμίραμιν, id est, feruescentem, ac salacem Semira-
 mim. Hoc vnum tamen posset omnem ambiguitatem tolle-
 re: quod saturegia, à Græcis nō θιμβρη per iota, sed θύμβρη
 per ypsilon dicatur: neq; accentu in vltima syllaba, sed in
 primā potius retracto. Gangida petram.] Hic lapis, quem
 γαλιδά

radida seu isaidida vocauit Nicander, *Gagates* est, qui
 nasci solet in Cilicia, qua influens annis in mare effundi-
 tur, proximè oppidum, quod *Plagiopolis* dicitur. Vocatur
 autem & locus, & annis *Gagas*, in cuius faucibus ij lapi-
 des inueniuntur. Inuentus est hic lapis apud nos in radici-
 bus montis excelsi, quem nominant *Palomitam*, iuxta op-
 pidum *Cantauellam* nomine; quem effodiūt in campo quo-
 dam vberissima copia. Cognitusque his diebus fuit, deue-
 ctusq; ad nos à perito quodā iuvene *Apparitio*, quem nos
 in herbaria re instituiamus. Hic enim videndarum stirpium
 gratia illuc se contulerat; quoniā nos his elapsis annis cum
 loca illa lustrassemus, comperimus sanè herbis miris con-
 sita prata, vallesq; amœnissimas. Est autē citra controuer-
 siam *Gagates* lapis nostras hic, nulla reclamante nota, mi-
 raq; in hac re est naturæ prouidentia, quæ semper morbo
 aptat auxilium. Nam solum illud viperarū scatet tanta co-
 pia, vt ex harum venatione quæstum faciant multi homi-
 nes. Cæterum quod dixit: nunquam ab igne vinci hunc la-
 pidem, ideo fortasse dixit quia eiusmodi bitumen intra
 terram in multis locis perpetuò ardeat: vel quòd magi, qui
 illo vtūtur in ea, quam vocant *axinomantiam*, negant (vt
 scribit *Plinius*) peruri, si res ex votis cessura sit. *Libano-*
tidis.] *καρχυόισαυ* vocauit radicem *libanotidis* fœcunde
 potissimum, quoniam hæc semen ferat *καρχυς* nomine, vt
Dioscorides inquit. Nec est audiendus hac in parte *Scho-*
liastes, qui affirmet *καρχυόισαυ* nuncupatam esse hanc ra-
 dicem propterea quod ordeï radici similis sit, quid enim
 ineptius dici potuit? *Cardama.*] *Nasturcia* Latine, æquè
 autem nota sunt Græco, ac Latino nomine.

Ηε σύγχε βρήϊσσαν σνὶ φλέξας πνεὶ λάων *ogle*

ἦδ' ὕδατι βρεχθῆσα σελάσσει, ἔσβεσε δ' αὐτῷ
 Τυτθούτ' ὁ δμήσει ὑδιρῖαν θύπος ἐλαῖα.
 Τῷ ἀπ' θρηϊκῆς νομέες ποταμοῖο φέρονται
 ὅν πόντον καλέσσι πόθι θρηϊκὸν ἀμορβοῖ
 Κεφοφάγρι, μήλοισιν ἀργυλοῖσιν ἔπονται.

*Aut tu Thraïcium combures igne lapillum,
 Conspersus gelida subito qui accenditur vnda:
 Extinguiq; solet, modicum si sentit olium.
 Quemq; tulere feri proprio de flumine Thraces;
 Quod pontū vocitāt, vbi magna armēta sequun
 Carniuori pecudū dūctores, atq; magistri. (tur*

Thracius lapis ex genere Gagatis est; neque enim aliud
 sunt huiusmodi lapilli, quàm bitumen concretum, interim
 maiorem, interim verò minorem terræ mixturam admit-
 tens: atq; pro locorum differentia in quibus effoditur, va-
 ria sortitur nomina. Nam in Lycia ad Gagas oppidum, Ga-
 gates dicitur: vt Dioscorides est autor; in Mesopotamia,
 Gangitis, quod fatetur Strabo: in Pieria, terra Ampelitis,
 ad pontum Thraciæ fluuium, Thracius lapis, in Samothra-
 cæ insula, Samothracia gemma, vt Plinius affirmat: potissi-
 mum si sit Politus lapis. Eiusdē est generis & Obsidianus
 lapis, bitumen scilicet durum, in India & Aethiopia na-
 scens, inuētum ab Obsidio, cuius fortasse naturæ est, quod
 in Gallecia vberissima effoditur copia, ex quo imagines so-
 lide

lidae satis formantur, Hispani Adzabechem vocant. Sed ut ad Thracium lapidem reuertamur, dixit Nicander hunc aqua accendi, & oleo extinguui, non sanè quòd aqua temere conspersus efferuescat, sed quòd semel accensus, si inspergatur aqua dilucidius ardeat, quòd nimirum bitumino se partes aqua solidentur, cum oleo statim soleant eliquari, quod usu euenit in Gagate ac alijs omnibus bituminosis lapillis.

καὶ μὲν καὶ βαρύοδ' μ' ὦν φλογὶ μοιρεθ' αἶθε
 Χαλβαίνῃ, ἄκνησις καὶ ἡ πειρόνεσι βροαίνῃ
 Κέδρ' ὅ πολυόδοις κατὰ ψυχθῆσαι γυμνοῖς,
 Ἐν φλογὶ καὶ πνεύματι ἄγρ', καὶ φύξιμου ὀσμίνῃ.
 Τοῖς δ' ἡ χάραμα κοῖλα καὶ ὑλκωρέας δυνάς
 Κρήνώσεις, δ' ἀπ' ἑδ' ὡ δὲ πρὸς ὡν ὕπνοιο κορέσσῃ.

Præterea in flamma tetrum spirantia odorem
 Chalbana, & Acnestis, dentatis sectaq; ferris
 Cedrus, ut ipsa scobem referat tenuata minutū.
 Hæc mādāta igni pellent procul omne venenū.
 Ac tu lustra caua, & syluosa cubilia tergens,
 Fusus humi poteris dulcem captare soporem.

De Acnesti nihil habeo quid dicam certi. Scoliastes dicit
 ἔτι μ' ἄκνησις voluit, quasi πολύννησις: ut ἄ, non sit pri-
 uatiua particula, sed augeat potius significationem, quem
 admodum

admodum apud Homerum ἄλλ' οὐκ εἶπεν, quasi πολὺς
 ἔσται. Quare nonnulli urticam intelligunt per eam vocem:
 quoniam pruritum atrocem moueat, κνίθειν enim scalpere
 significat. Tyranniō arbitratur Nicandrum potius Acne-
 stin vocasse scillam. Apollonius autē Memphites cneorū
 seu cnestrū, scilicet thymeleam potius per eam vocem in-
 telligi voluit. In tanta autē autorū cōtrouersia difficile sa-
 nē est, propriam velle sententiam proferre, quæ non firme-
 tur rationibus validis, sed tantū coniectura. Sed ut id obi-
 ter moneamus, Græci ἀκνυσιν brutorum spinam vocant,
 quoniam scalpi ea pars ab ipsis non possit, interdum verò
 οὐ hominum spinam significat id nomen: quemadmodum
 apud Homerum, κατ' ἀκνυσιν μέγα νόστος.

Εἰ δὲ τὰ μὲν καμάτῃς ὠδιδ' οὐεῖ, ἄγχι δ' ἐὼι νύξ
 ἄνυλλω ἄγχι, κοίτῃ δὲ λιλαίεαι ἔργων ἀνύσας
 τῆμ' οὐ, δ' ἢ ποταμοῖο πολυρῥαγέος κατὰ δίνας
 ὑδρὴ κλέω καλὰ μινθον ὀπάζεο χαιτῆρας,
 πολλὰ γὰρ λιβάσι πάρος ἄεξεται, ἀμφὶ τε χεῖλη
 ἔρρεται, ἀγκύλοισιν ἀγαλλομένη ποταμοῖσιν.

*Quod si dicta tibi magno constare videntur,
 Noxq; etiā suadet placide dare mēbra quieti,
 Tunc poteris madidā vicinū versus ad amnem
 Vellere frondosā nepetam, quæ crescit in ipso
 Littore luxurians, rapidoq; inspersa liquore
 Exultat semper lautis sociarier vndis.*

Haëtenus suffimenta quibus abiguntur nocuæ bestiolæ recensuit : nunc iam ad stramenta se confert, dinumerans plantas, quibus solum sub sterni debeat, quo animalcula huiusmodi procul fugari possint. Ac primū calamintham ex littore amnis, aut fontium faucibus decerptam, solo sternendam esse iubet. Latini hanc nepetam vocant, quanq̃ alterum ipsius genus priuatim hoc nomine donarint, sed omnes huius species in vniuersum ad id negotium accommodantur, vt Dioscorides affirmat. Quare superfluum illud fuerit, quod Scholiastes adnexuit, ὑδρακίνη, id est, madidam dixisse Nicandrum, quoniam sit ex huius generibus fluuiatilis, sit & montana. Atqui hæc sunt poëticæ lepori condonanda.

ἢ σὺν ὑποστέσσαο λύγρον πολυάνθεα κόψας
 ἢ πόλιον βαρέουδιμον, ὃ δὲ εἰγίσου ὀδωδισν.
 Ως δ' αὐτως ἐχέου ὀειγανόεσσα τε χεῖτη.
 καὶ μὲν ἄβροτόνοιο τότ' ἄγριον ὄρεσι θάλαττα
 ἀργυρῶν ὑπὸ βῆσσαν, ἢ ἐρπύλλοιο νομαῖς,
 ὅς τε φιλόζωος νοτόρηρ ὑπὲρ βόσκεται αἶαν,
 Ριζοβόλος λασίοισιν ἢ φύλλοισι κατηρῆς.
 φράζεσθαι δ' ἐπέοικε χαμεζήλοιο λονύρης.
 Ἄγνυ τε βρύα λουκά, κὺ ἐμπρίοντ' ὀνόγυρον.
 αὐτως τε ψήχοντα ταμῶν ἀπὸ κλήματ' αἰσίδης
 ἢ ἐκ γὰρ ἀσφοδέλοιο νεὸν πολυκυξέα μόχον,
 σφύχνοντε, σκύρα τ' ἐχθρὰ, ταῖ' ἥασι σίνεα βότ'.

Ἡμεῖς ὅταν σκieroσι βόοι καυλῶα φαγῶσα.
 καὶ μὴ πονκεδ' αὐοιο βαρυπνός, ὅτε καὶ ὁδμή
 θηρί' ἀρσδύατε, καὶ ἀνπόωντα δρώκα.
 Καὶ ταῦτ' ἐκαίη πρὸς αὐτὸ καὶ ἀγρυλλεῖ κοίτη.

*Vel viticem sternes florenti ex arbore cæsum,
 Aut poliũ grauit̃er redolens, aut aspera vellens
 Germinaq; Alcibij, mōtanaq; origana carpens.
 Quin etiā abrotoni faciēt huc germina agrestis,
 Læt̃a in valle alti, ac pariter pascentia latè
 Humentem serpill̃a soli viuacia glebam:
 Quæ denso folio, ac firmis radicibus hærent.
 Nec decet immemorem tenuis tunc esse conyzæ;
 Floribus incani viticis, scabri' ue onogyri,
 Scindere quin prodest, quẽ fundit punica ramũ
 Asphodeliq; nouũ conuellere grande cacumen.
 Inde solano addes scyra vere inimica bubulcis
 Quando armenta boum furijs agitata feruntur.
 Atqui & Peucedanũ cōducet frōde comosum,
 Quod poterit longè funesta repellere monstra:
 Sed tamen in summa sunt hæc sternenda cubili.*

Omnes herbas, quæ substratæ fugare procul noxia animalcula possunt, recenset. Sunt autem satis cognitæ plantæ, si demas onogyrum, quæ herba nisi anagyris sit Dioscoridis, nomine saltem incognita nobis est. Et sanè nō alia est, nam & eam anagyrō nominari ipsemet testatur. Quin & scyra incognita etiā sunt; neq; de his quid certò statui debeat habeo: quidam rubiam esse putant: sed nō est compertum in rabiem moveri vere armenta, gustata hac planta. Nicandri interpret plurima, dum expendit has plantas, absurda scribit: veluti in Echio: neq; videtur in re herbaria admodum eruditus. Quare huius autoritas apud me non est magni momenti.

Ἀλλὰ δὲ φωλφοῖσι τὰ δ' ἐμφράξαι χελέας.
 Εἰγεμὲν δ' οὐ τεύχος κεραμῆϊον, ἢ καὶ ὀλωλε
 Κεδρίδας γνῶθ' ὑπὸ λιπτοῖς θυήρεα γῆα,
 ἢ ἢ πῶς κεδαιόιο βαρυπνόος, ἄλλοτ' ὀρέας
 Ἄνα καταψήχριο λίπῃ γνῶ φύλλα κονύκης.
 Ἄντως δ' ἀλθ' ἔγντα ἐλελίσφακου, γνῶ δ' ἔτε ῥίζαν
 Σιλβίαν, ἢ κνισθῆι καταβρίψαν ὁδὸν ἴδου.
 Πολλάκι καὶ βροτέων σιάλων ὑπέβρεον ὁδὸ μὲν.

*Ergo feras poteris fœdis concludere lustris:
 Si tu pingue cedri carpas ex arbore semen,
 Ac pila hoc tunso teneros illeueris artus.*

Seu mage peucedani placeat, seu niōtis alūnæ

*Germina sicca simul miscere terenda conyzæ:
Salviaq; haud aliter succo donata salubri
Profuit; & silphi radix conscissa minutim.
Sæpe etiam fugiūt redolens graue pingue suillū.*

Postquam recensuit Nicander suffimēta, atq; stramenta, quibus bestiolæ virulentæ abiguntur, iam linimēta proponit, quibus inungens corpus, tutus dormire possis in agris. Tanta est enim horum linimentorum facultas, ut venenata animalia nō audeant foras è latebris erumpere, sed in ipsis perinde ac si obsepta fuerint contineantur. Primum ergo unguenti genus, ex cedri fructibus paratur, contritis in olla; est enim non exigua facultas ipsorum ad fugandos serpentes: sed Dioscorides ex adipe, aut medulla ceruina inungi corpus iubet unā cū ipsis. Secundum linimentū ex peucedano, aut mōtana conyza conflatur, cū cedri fructibus simul intritis. Tertiū ex salvia & silphij radice. Quartū ex salita carne suilla, qua utūtur & nostrates mulieres ad excitandos sericos vermes, quo avidius conscendant, ad id negotium substrata arbutula, ac serico nauent operam.

Εἰδὲ σύγκριψας ὀλίγω γὰρ βράμματα κάρπωλον
Κητώλειω δὲ Γέοσαν, ὡς χλωροκίδα νότω.

Ἡὲ καὶ ἀγριαὶ δὲ μαλάκῃς ἐγκύμονα καρπὸν,
ἔφατ' ὡς ἐξ λιπάσσεας, ἀνάλμακτ' & γὰρ ἰαύοις.

*Quod si tu intrita feruente liquamine campe
Incola quæ hortorum dorso viridante notatur,*

*Aut maluæ agrestis solitæ grandescere, fœtus
Circum membra linas, tutò satiabere somno.*

Quintum hoc linimentum ex Campe, non qualibet sed hortēsi, quæ dorsum viride habeat, parari debet. Est autē Campe vermiculus, qui rodit plantas, multiplicis generis, & naturæ, Latini erucam vocāt, inter quas quæ pineta incolunt perinde vt cantharides venenatæ sunt, facultatis erodentis & putrefactoriæ. Quidā, vt Scholiastes adnotauit in hac parte, herbæ genus quoddā Campen esse putabant, quibus nō est assentiendū. Sed hanc liquamine intritam iubet admoueri. Dixit autē ἐν βερέμματι, quod nomē cum sit à verbo βερέω deductū, significat apertè ius ipsum quod efferbuit; nam βερέω aqua dicitur cum feruendo rugit. Quod si legamus βάμματι à verbo βάπτω, significabit liquorem omnem, quo quid intingitur; & quoniā frequenter dapes aceto intinguntur, nōnulli pro aceto desumūt, alijs id qđ Græci alio noīe ἱερὴρα πρ, Latini verò poscam vocāt, significare volūt: acetū inq̃, aqua temperatū, atq; dilutū.

Ὡς ἔστιν ἐν τῷ περὶ βαλῶν μυθολογίῳ
ἐδιδλθ' ἀβροτόνοιο δ' ὕω κομόωντας ὀρέμνους,
καρδιάμω ἀμύγδαλῳ, ὁ δ' ἐλθ' δὲ οἱ αἰστοῦ ὀκλίω.
ἐν τῷ χειροπλάθει καρπὸν νεοβηλέα δαύκω,
ἀφάνειν τριπλήθει, τὰ δ' ἐν τροχῷ δ' ἐὰν πλάσσω
τέρσαι ὑποσκιόγνι βαλῶν ἀνέμω δ' εἰ χώρω.
ἀνα δ' ἐν ὅλῳ θρύψῃ, καὶ αὐτίκα γῆα λιπαίνεις.

*Nec secus & pilæ collectos ventre capaci,
 Egregij abrotoni caules contundito binos.
 Cardama mixta ferens, oboli pendentia pōdus.
 Adde etiam dauci quantū comprehendere pugno
 Possis, & in globulos mox hæc glomerata rotū-
 Aprico perflāda loco siccabis in vmbra, (dos,
 Quās oleo intritis liceat tibi inungere corpus.*

Pastillos cōflare docet, aduersus venenata animalia maxi-
 mi momenti, quibus oleo intritis iubet corpus esse illi-
 nendum. Sed interim plantæ, ex quibus conflantur diligen-
 ter sunt examinandæ, primumq; abrotomum, quod duūm
 est generum, alterum fœmina, mas verò alterū, multò ge-
 nerosius, quare egregium ipsum nominauit Nicander. Et
 quidem apud nos surgit, quam fœmina valentioris odoris,
 feruentiorisq; gustus, Broidam vulgò nominant olitores.
 Nascitur autem in montibus multò præstantius, potissimū
 apud montem quem Penyagolosam vocāt, vbi nos his elap-
 sis annis maxima copia erumpentem conspicati sumus.
 Quin & Daucus cum sit multorum generū, præstantior
 tamen est Creticus: qui etiam apud nos surgit vberimè in
 montibus myrteis: qui nomen etiam dederūt cœnobio Hie-
 ronymiano, sub patrocinio virginis Myrtæ intemeratæ.
 Cæterum hæc omnia vbi pistillo trita accuratè fuerint in
 pastillos redigēda sunt, siccandaq; seorsum à sole, in loco
 ventis exposito, ne solis facultas humorē maximè ad rem
 facientem sugendo hauriat: demumq; siccati pastilli oleo
 soluti

Soluti ad vngendum corpus erunt accommodati. Quod enim ipse dixit : ἐν ὠλεῖν θρύπτει, id est, in lecytho tere, συγχέουσι, per vasis genus, oleo leuigandos esse pastillos significare voluit. ὠλεῖν enim vas olearium significat, quo utebantur potissimum athletæ.

Εἵ γε μὴν ἐκ τριόσδοιο μεμιγμένα κνώδαλα χύτρῳ
ζωὰ, νέου θορνύτῃ καὶ γνῶρα βιάδε βάλοις
Δῆας ὀλομύησιν ἀλεξήκειον ἄταις.

Ἐμ μὴν γὰρ μυελοῖο νεοσφαγέῃ ἐλάφοιο,
Δραχμάων τρίφατον δεκάδος καταβάλλειο βρίθου,
Ἐμ δὲ τρίτῳ μοῖραν ῥοδέῃ χρὸς, ὡ γέ θυωροῖ
Πρώτῳ μεσατίλῳ τε πολύτριπτον καλέεσιν.
Ισόμορον δ' ὠμοῖο χέει ἀργῆν τε ἐλαίῳ.

Τρεῖς ἄμορον κηροῖο. ταδ' γνῶ πῶδε γέει γάστρῃ
Θάλαττε κατασπέρχου, ἐς αὖ πῶδε σέρκεον ἀκάνθου
Μελδόμενα θρύπτωνται, ἔπειτα δὲ λάζρο τυκτῶν
Εὐδρυγῇ λάκκῳ, τὰ δ' ἡ μύρια πάντα ταραάσαι
Συμφύρδῳ ὀφείεσιν, ἐκάς δ' ἀπὸ ἐργῶ ἀκάνθου.
Καὶ γὰρ ταῖς κακοεργαῖς ὁμοῖς γνῶ τε τροφὴν ἰός.

Τῷ δ' ἡ πάντα λίπαζε, καὶ εἰς ὁδὸν, ἢ ὡτὶ κοῖτον
ἢ ὅταν αὐαλέῃ θέρεθ' ἀλώϊα ἔργα
Ζωσάμενος, θρίναξι βαθύν σφακρίνεαι αὐτλου.

*Quod si autē ex triuijs Veneris perculsa furore
Turgida reptilia in tripodem coniecta reponas,
Seruabis validis præclara amuleta venenis.*

*Adde recens cerui cæsi mucrone medullam,
Ter quæ appēsa æquet dragmarū pōdera denū,
Cui simul vnguenti rosei coniunge trientem
Quod primū, aut mediū polytripton noīe dicūt.
Tantundem & crudi infundes splēdentis oliui;
Cera quadrātem æquet; quæ postq̃ vase capaci
Mixa simul fuerint, igniq̃; admota valenti
Sunt recoquenda diu, duro vt vellantur ab osse
Præmadidæ carnes, pistillo moxq̃; subactis,
Confusisq̃; simul, procul ossa rigentia pelles,
His siquidem fixum manet exitiale venenum.
Accinctusq̃; ad iter somnū' ue hoc vngvine cor-
Colline; seu potius te æstate negotia ruris (pus
Inuitant amplos Cereris disquirere acervos.*

Non fuisse primum Andromachum, qui viperas iniece-
rit in theriacis miscellis, vel hinc deprehēdi facile potest,
quod Nicander ipso multo vetustior, has moneat esse dis-
quirendas, nec utcumq̃; sed semine turgidas, ac in Venerem
procliues, quādo scilicet, ipsarum venenum exitialius est.

Paratur autem hoc linimentum ex viperis ipsis in tripode coctis, una cum alijs medicamentis, quousq; carnes ipsarū ab spinis diuulse separari facile possint. Tuncq; ossicula procul reijciēda sunt; quoniā seuū, exitialeq; venenū huic maximē parti pertimacius haeret. Quod quanq̃ putem non esse religiosē obseruandū in his, quæ intra corpus sumi nō debent, arbitror tamen satis idoneū esse virus, quod carnī conciliatū est, ad depellendā noxam, quæ ex ictu venenati animalis nobis accessit. Cæterū nō est dissimulandū, in hac parte auctorē obscurē admodū pōdera indicasse: nam quod scribit medullæ ceruinæ drachmas triginta esse inijciēdas, Græcè dictū est, ἴσφατον δικάδου, quod ἑίπον μέγιστον δικάδου τῆς δραχμῆς. i. tertiam partē decimæ partis drachmæ, significare videtur; quod tamē nō est rationi consentaneū. Cum tam exigua medullæ ceruinæ quātitas nō possit quidpiam præstare egregiū in medicamēto. Sed significare potest ἴσφατον idem quod ἰπλάσιον, vt dicat ἰπλάσιον τῆς δικάδου, τριῖσι, ἴσικον δραχμῆς. scilicet drachmas triginta, quod maximē probatur. Porro ἑίπον μοῖραν ροσῆς χροῦς. id est, tertiam partem rosacei dixit, quæ tamē pars tertia intelligenda sanē est chongij. Nam quemadmodum libra in pōderibus duodecim est vnciarū, ita chongius in mensuris liquidorū duodecim est cotylarū. Quare triens chongij, quatuor cotylas cōplectetur. Propterea nō fuerit ab re suspicari corruptē legi χροῦς pro χροῦς. Iam verò rosaceū inijciendū est, quod primā tantū, secundam uē rosarū expreßionē passum sit, id enim est præstantissimū. At verò vnguētarij rosaceū πολύπλον appellant, quod nos tortile possumus interpretari, quoniā multoties rosæ eadē prælo-

premuntur, aut torqueantur, quo primariū, secundarium, tertiarium, aut quartarium vnguentum fiat. Rosacei autem compositio apud Dioscoridem libro primo descripta accurate habetur.

Εἰ δὲ πρὸς τὴν δακτύλιον ἀφορμάκτω χρὴ κύριον
 ἀκμῶσι τῶν, ὅτε δὲ καὶ τοῦ αὐτοῦ ἰατρῆα
 Αἰψάκην ἡμετέροις ἐρωήσεως ἐφετμαῖς.

*At si vnquam incautus offendas turpia mōstra
 Pressus fortè fame, quādo vomit anguis iniquū
 Virus, scripta tibi rimabere mente sagaci.*

Cum alia sint medicamenta, quæ præcautione venenis aduersantur, alia verò, quæ pellunt grassantia per corpora venena: hætenus Nicander, cum nondum quis ictum virulentæ feræ passus est, medicamenta proposuit, quæ in vniuersum venenatis omnibus aduersantur. Cæterum si quispiam ab Aspide, aut Ceraste, aut Vipera, demorsus fuerit, præstantius sanè erit, vti amuletis, quæ cum dictis venenis priuatim pugnant, quàm cōmunibus tantum. Propterea monet vt si aliquando non delibuto corpore, nullisq; præsumptis auxilijs, quis à feris oppetatur, saucius diligenter aduertat, cuius generis sit venenatū, à quo vulneratus est, atq; ad ea medicamenta confugiat, quæ aduersus illius venenū descripta sunt. Primum ergo cōmunia quædam documenta proponit, vt quisq; sibi maximè caueat à feris, quando veneno sunt ferociores, magisq; indomitæ.

Scholiaſtes nō probè videtur tenuiſſe autoris inſtitutum, cum in hac parte dicat, ἐν λεκείῳ, id eſt, in feris, pro aſpidibus tantum uſurpandam eſſe vocem.

Τῶν, ἢ τοι θήλεια παλίγκοτος αὐτομύοις,
Δάγματι πλειοτόρη, καὶ ὀλκείῳ ὕδρι σιγῶν,
Τῶνεκα καὶ θανάτοιο βοώτορος ἵξεται αἶσα.

*Eſt igitur vindex occuſu, feruidaq; ira
Fœmina: quin morſu, caudaq; immanior ima
Quo veniat citius duri inclementia fati.*

Fœminas in omni ſerpentium genere vitandas eſſe poſitiſſimum, docet in præſentia Nicander. Eſt enim hæc ſemper iracundior, maioriq; dentium copia donatur, riſtuq; oris multò eſt immanior. Propterea quos momorderit fœmina, celerius moriuntur. Quin & in theriaca antidoto Andromachus viperas fœminas iniijci voluit; cum eam inſcripſerit γαλῆνῃ διατῶν ἑχιδνῶν, id eſt, Galenen ex viperis fœminis.

Αλλ' ἢ τοι θέρεθ' βλαβερόν δάκος ἐξαλέαδαι
Πληϊάδων φάσας δ' ἐδοκμηλός, αἶθ' ὑπὸ ταύρῳ
Ὀλκείῳ ψάεσθαι, ὀλίζωνες φορέονται.

*Sed ſeuas æſtate feras vitare memento;
Pleiadum metuens ortus, has infima tauri*

Cauda gerit tenues, obscuro lumine notas.

Cum iam docuerit maximè vitandas esse foeminas inter angues, nunc docet quo anni tempore in vniuersum genus anguium sit magis infestum, æstate nimirum. Cumq; notas iam præsentis æstatis vellet indicare, Vergiliarum ortum proposuit; hæc enim cum matutino tempore cum sole exurgunt, æstatis initium definiunt, cum verò vespere primo surgunt, maneq; occumbunt, hyemis initium tunc est. Cæterum quòd in cauda Tauri ipsas locauerit, non est sane res dissimulanda, cum Ptholemeus in ceruice Tauri ipsas constituat, quanquã Hipparchus, cuius sententiã secutus esse Aratus videtur, extra Taurum eas constituat, iuxta Persei pedis extremitatem. Sed hæc abundè sunt exposita in proœmio libri secundi de morbis vulgaribus, illuc ergo te conferas, si rem ipsam intelligere perfectè uolueris.

Ἡ ὅτε σὺν τέκνοισι θερμομένοισιν ἄβουσῃς
 Φωλῆς λοχάδῳ ὑπὸ γῶλεα δέψας ἰαίψ.

Ἡ ὅτε δὲ λίπῃσι μεθ' ὅρνομόν ἢ ὑδὶ κοῖτον
 Ἐκ νομῶ ὑπνώσασθαι κίη κεκορημένη ὕλης.

*Vel cū pasta nihil sobolem fouet vsq; cruentam
 Dipsas, & insidias lustris parat abdita tetrīs.
 Aut cū victa fame furibūda ad pascua fertur;
 Aut satur inde means consueta cubilia quærit.*

Aspidis venenum perniciosissimum esse statim audies.

Nunc verò tantum docet, quo tempore maximè vitandum sit, quando scilicet ova fouendo excludit, nihil dum pasta: sed tota huic negotio incumbens, quemadmodum gallinæ, quæ sæpißime dum ova fouent, sane conficiuntur. Præterea vitandum est huiusmodi venenum, quando iam non amplius sanem sufferre potens aspis, maximo percussa furore, fertur ad cibum capescendum: aut cum iam expleta satis, consueta cubilia repetit. Sed semper fame exacui venenum ob corporis siccitatem credimus, frequenter enim exsaturati serpētes etiam si laceßantur, mole cibi grauiati non admodum indignantur.

Μὴ σὺ γ' ὅτι θιάσοισι τύχοις, ὅτε δ' ἄγμα πεφυζῶς
 περκνὸς ἔχῃς θύησι τυπλὴν φολόγντ' ἐχίδνης.
 Ἡνίκα βορρυμγῆς ἔχῃ, θολερῶ κωόδιον
 οὐδ' ἄξ' ἐμφῦλα, κάρλῳ ἀπέκοψεν ὁμόδυνον.
 Οἱ δὲ πατρὸς λώβλῳ μετεκίαθου αὐτίκα τυτθοῖ
 γδνόμενοι ἐχίδνῳ, ἐπεὶ δ' ἄμ' ἄρ' ἀραλῶ
 γαστέρ' ἀναβρώσαντες, ἀμήθεις ὀξεγγόνον.
 Οἷον γὰρ βαρύθ' ὑπὸ κύματι, βίη κατ' ὕλῳ
 ὡς τόκοι ὄφιες λεπυνεὶ δάλτωσι γνέθλῳ.

Nec decet in triuijs truculentæ occurrere pesti,
 Coniugis horrēdum fugiet cūm vipera morsum:
 Quando sæua caput lethali dente mariti,

*Quem vesana Venus adigit, præscindit echidna.
 At catuli postquam tenera clausi intus in aluo
 Sumpserunt vires, tum primum vindice nixu
 Viscera disrumpunt matris, nascuntur & orbi.
 Hæc etenim solum foetu grauis vndiq; fertur
 Cum tamen oua aliæ passim per deuia fundant.*

Maximè decantata inter naturales philosophos est hæc
 tum concipiendi, tum pariendi viperarum ratio, ego autē
 nescio an perinde sit vera. Plinius naturalis historiæ libro
 decimo, hanc coitus rationem viperarum tradidit. Marem
 foeminæ in os caput inserere, tum illam dulcedine illectam
 sensim maris caput abrodere. Quod si verū est, mirū pro=
 fectò videri debet, cum caput maris non sit adeò infirmū,
 ac dentes foeminæ sint potius ad pungendum, quàm ad se=
 candum accommodati. Sed hæc experimento potius quàm
 ratione inuestiganda sunt. Apud nos maxima est vipera=
 rum copia, id autem quod diximus non vsque quaq; cōper=
 tum. Cæterum pariendi ratio magis est vulgata. Sed nos
 cum Theophrasto sentimus, qui, vt refert Aelianus, nō cre=
 didit disrumpi laceratione aluum à foetu, sed præ angustia
 vteri in lucem edi nō posse, quin aluus distrahatur. Siqui=
 dem marinæ acus, quia tenues sunt, & nequaquam sinuo=
 sam & capacem aluum habeant, idcirco similiter à suis foe=
 tibus afficiuntur. Quòd autem oua excludant intra ven=
 tris cavitatem, quemadmodum Plinius scripsit, probabile
 sanè est. Nam nos multas secuiumus viperas, quibus venter
 turgidissimus erat, & censebantur grauidæ, quas tamen

οις quibusdam mollibus ac luteis onustas omnes comperi-
mus. Hæc igitur aut ova, ut aliæ parituræ erant, aut si fœ-
tus, ut vulgò creditur, edituræ erant, ova intra ventrem
sine dubio excludebantur. Accepimus autem à Pharmacopola
fide digno, intra arcam cōiectam viperam catulos edi-
disse, nihil tamē de obitu matris ab eo dictū recordamur.

Μηδ' ὅτε ρικνῶν φολίδ' ὠρ' ἀρ' γῆρας ἀμέρ' αἶς,
Ἀψ' ἀναφοιτήσῃ νεαρῇ γε κεχαρμύνῃ βῆα.

*Nec quando rigidam squamis exuta senectam
Letabunda nouo incedit splendore iuuentæ.*

Hæc omnia ἀπὸ κοινῆ intelligenda sunt, quasi di-
cat, nec est in triuijs occurrendum vipere, cum deposita
squamarum senecta letabunda, exultansq; graditur nouæ
pubertatis nitore. Sed non de vipera solum id intelligen-
dum reor, sed de omni in vniuersum reptili bestia venena-
ta. Hæc enim primo vere cū senectam deponunt, utpote
quibus non sit venenum dissipatū, sed veluti in seipso con-
fotum, multò seuius mordent: iaculanturq; venenum syn-
cerissimum, maximeq; lethale.

Ἢ ὁπότε σκαρθμὸς ἐλάφῳ ὀχεῖσιν ἀλύξας
Ἀνδρὸς γνίσκῃ, χολόῳ θυμοφθόρου ἴου,
Ἐξοχα γὰρ δολιχοῖσι κινωπισταῖς κοτέσσι
Νεβροτόκοι, καὶ ρόρκου, ἀνιχνύουσι ἃ πάντα
Τροχμαλάθ' αἵμασιᾶς τε, καὶ ἄλυσ' ἐρέοντες

Σμερδαλέη μυκτῆρος ὕδασι χοντες αὐτμῆ.

*Nec quando insultus ceruorum feruidus ira
Deuitat serpens, vasto ac se condit hiatu
Telluris, tetrum iaculans ex ore venenum.
Haud vulgaris enī est, quā seruāt anguibus ira
Cornibus insignes cerui, damāq; fugaces,
Per lustra horrisonos efflantes naribus orsus.*

Mirifica quadam naturæ antipathia, serpentibus cerui aduersantur; qui auidissime latibula, cauernasq; montium omnes disquirunt: quo funditus anguium genus populatur. Neq; id citra admirationem, aut narrari, aut considerari debet, cum meticulosum alioqui id animal sit, facileq; ab alio etiam si non admodum robusto vincatur. Sed indita quædam sunt roboris, aut imbecillitatis seminaria singulis ab ipsa natura, quibus aut aduersarios vincunt, aut potius ab ipsis victi succumbunt. Ita sanè hyrcino sanguine frangitur adamas, quem ferrum non domat. Hinc esse arbitror quòd ceruini cornu suffitu serpentes fugentur; quoniam seminaria huiusmodi adeò pertinaciter hæserunt, ut in dissectis etiam partibus seruari possint. Quin & pellis ceruina strata, ne accedant serpentes, nos reddit tutos. Ceruino porro sanguine contrahuntur angues. Coagulum quo tractatur die non sinit ferire serpētem. Vtilis est etiā ad id negotium venter cerui; vtilis etiam & medulla. Deniq; dentem cerui gestantem, angues fugiunt. Huius sanè est generis, quòd pellis lupina contrahi cogat anguinam

pellem; plumæ etiam aquilæ, aliorum animalium plumas ro-
dant; quæ omnia naturam quandam antipathiam in rebus
naturalibus commonstrant.

Ναὶ μὲν ἡ νιφόεσσα φέρει δ' υπαέλου θύρου
φοινὰ δ' ἄκην, κοίλην τε φάραγγα, καὶ τρηχέες ἀγμοί,
καὶ λέπας ὑλῆν, τόθι δὲ ψιὸς ἐμβατέη σῆψ,
Χροὴν δ' ἀμύφρατον τε, καὶ ἑμίαν διαδ' ἑμ' ἴχθ,
αἰγὴν ἐδδόμεν' ὅρω, ἵνα χέραμα τούχαι.

*Multa niualis habet rigidis agitata procellis,
Sæua Othrys mōstra; & vallis caua; & aspera
Syluosūq; nemus; degit sitibū dus vbi seps; (rupes
Qui vario semper decoratus membra nitore
Occurrit, mutans pariter ad lustra colorem.*

Inter cōmunia præcepta, quibus edocemur quænam ser-
pentum venena perniciosiora sit, & quo tēpore magis in-
festa, & illud etiā contineri videtur, quibus nimirū in lo-
cis frequētiore seræ occurrant; ut dum per ea iter feceri-
mus nobis ipsis caueamus. Est igitur Othrys mons Thessa-
liæ, ex aduerso Osse locatus, infestissimus venenatorū co-
pia, atque frequētia, in quo seps, quæ alio nomine lacerta
Chalcidica nuncupatur, frequentissima est. Hæc autē pro
locorum varietate corporis colorem etiam mutat, quem-
admodum & Nicander scribit, de qua priuatim, ad libri
calcem scripturus est.

Τῶν διμὴν λίθων τε, καὶ ἔρμακας γυνέοντες,
 Παιρότροι, βραχῆς τε, καὶ ἑμψυροι, ἔκην ἐκείνων
 Ἄνδράσι δ' ἥγμα πέλει μετ' αἰώνιον, ἀλλὰ κακῆτες.
 Ἄλλος δ' αὖ κόχλοισι δομῶν ἐνδιάμεται αἰῆς.
 Ἄλλω δ' ὑψιχλοῶσα λεπὶς ποδιμήκεα κύκλου
 Ποικίλου αἰόλα. πολέου δ' ἀμάθοισι μιγῆναι
 Σπέρη λεπτῶν, ἀλινδρόμοι φάμαθοισι.

*Ex his, qui'ue colūt silices, lapidum'ue ruinas,
 Exilesq; simul, rigidi, feruentq; veneno,
 Futile qui nunquam virus vomuere, sed atrum.
 Ast alij cochleas terrestres corpore reddunt;
 Squama virens alios teretes diffusa per artus,
 Distinguit; varium spira referente colorem.
 Quin multi squalent respersi pulvere corpus.*

Anguium genera siccitate maximè infesta sunt; ac sic-
 cis in locis potissimum. Sed & illud aduertendum diligen-
 ter est, quòd quibus præ siccitate in molem maximam dila-
 tari corpus nō potuit, veluti basiliscis æmorrhœis, & dryi-
 næ, sepedoni, dipsadiq; his etiam virus insit perniciosissi-
 mum. Contra draconibus, colubris, & serpentibus vastis,
 aut exile, aut propemodum, nullum. Propterea, qui lapi-
 dum acervos, præruptasq; cautes incolunt serpentes, om-
 nium sunt perniciosissimi; non solum alterius generis ser-

pentibus collati, sed ipsi in suo genere. Cæterū quod scripsit Nicander : Ast alij cochleas terrestres corpore reddunt, ita sanè intelligendum reor, hos paruulos, exilesq; serpentes, cū in spiram conuoluti occurrunt, cochleis terrestribus esse similes, alios verò variatos lituris quibusdam virentibus, alios deniq; puluere veluti obsitos, perinde ac si in arena tenuissima vitam degerent.

Φρῶζο δ' αὐαλέας μὲν ὕδῃ φεικτὴν φολίδεσσιν
 Ασπίδα φοινέεσαν, ἀμυδρότατον δ' ἄκθ' ἄλλω.
 Τῇ μὲν γάρ τε κέλυθ' ὁμῶς κατ' ὀνυτίου ἔρωδ',
 Ἀτραπὸν ὀλκάλῳ, δολιχῷ κερύγματι γαστρος.
 Ἡ καὶ σμερδαλέου μὲν ἔχδ' ἑμέας, γνὲς κελύθῳ
 Νοχελὲς δ' ὀλκοῖο φέρδ' βάρος. ὤψαλέοις δὲ
 Αἰγὴν ὕδαλιν ἰσθα φαίνεται γνὲς δ' ὕκας ὅσοις.
 Ἀλλ' ὅταν ἢ δ' ὄψου, νέου ὕασι, ἢ ἐν' αὐδ' ὧν,
 Ἀθρήσῃ, νωθρὸν μὲν ἀπὸ ρέθε' ἄλγιν ὕπνου,
 Ολκῷ ᾗ τροχῶσιν ἄλων' εἰλίξας γαίῃ.
 Σμερδαλέου δ' αὐτὰ μέσσα κάρη πεφεικὸς αἶρη.

*Sed primū horrēdam, squamaq; rigēte ferocem
 Aspida nosse potes, peior qua bellua nulla.
 Cernitur; hæc gressus in rectum firmat eundo,
 Prolixo ventris reptatu grandia complens*

*Interualla soli, truculentoq; inter eundum
Corpore, fessa suæ pigrescit pondere molis.
Somnolenta nimis, semper niſtantia profert
Lumina, sed strepitum si quando senſerit illa,
Protinus & segnem depellit corpore somnum,
Collectoq; molam prælongo corpore fingit,
Truxq; caput media de spira tollit in altum.*

Iam auspicatur ferarum, quæ venenum iaculantur sigilla-
tim facere mentionē. Primumq; meminit aspidis atrocissi-
mæ, cuiusq; venenum omni medicina robustiorem esse, philo-
sophi, ac medici omnes arbitrantur. Dignū sanè hoc ani-
mal odio est, ob redundantiam mali: nam venenis alijs egre-
gia quædam medicamenta, nec virtutis contemnendæ ex-
perimento comperta sunt; tum quòd virus non tam cito in-
penitissimæ corporis penetralia se insinuat, tum quòd vin-
ci, superariq; facilius possit. Huius autē virus, atq; etiam
basilisci, medicamentis omnibus reluctantur; pugnandoq;
euadunt superiora: neq; alio commodius auxilio percussis
succurritur, quàm citissima sedis affectæ exemptione. Ad
propterea quòd huiusmodi venenum inuictum propemodum
sit, & non sit magnopere compertū, qui aspidis ictu
percussus euaserit, peruetus sanè mos Aegyptiorum fuit,
Regum diademata, serpentis eius imagine distincta gesta-
ri, quo principatus inuicta quædā vis significaretur. Quam
& eam summa religione colunt Aegyptij, atq; Isidis simu-
lakra tanquam regio quodam diademate Aspide coronat.

Quoniam negant in perniciem bonorum hominum natam esse, enimvero cōminiscuntur eam se ab ijs abstinere. contra autem improbis necem asferre. Quod verum esse negare non possumus: ut ethnicos viros inde subeat admirari. Nam & iusto scriptura pollicetur: Super aspidem, & basiliscum ambulabis. Cuius sanè rei & diuus Paulus testimonium fecit: qui percussus à vipera nihil mali passus esse perhibetur; vnde à barbara gente, qui reus mortis antea censebatur, in deorum numerum relatus postea est. Tria Aspidum genera naturales scriptores esse testantur, partim quidem natalibus, partim verò veneni iaculatione distincta. Nam ex ipsis chersæas vocant, hoc est, terrestres, quæ procul ab aquarum alueis, in aridis, siccisq; locis pascuntur: quæ maxima ex parte cinerei sunt coloris, quam & subuirides reperiantur. Huius morsus tam pestilens est, ut ictus tribus ad summum horis moriatur. Sunt & aliæ chelidoniæ nuncupatæ, circa fluuiorum ripas, potissimumq; Nili degentes, colore fusco, ac veluti nigrigante, quarum etiam ictus præsentissimam adfert mortem. Aliæ verò, quod erecto in priorem partem collo ex intervallo, quod satis esse coniiciant, venenum in hominem iaculentur, ptyades nuncupantur; quas omnium pestilentissimas Paulus ex Galeni sententia retulit, quarum Aetius tardius mortem consequi dixerit ipsarum venenum. Sed id fortasse ad tam egregios viros conciliandos, animaduertisse non fuerit ab re: Aetium quidē dixisse his qui à Ptyade conspuuntur, mortem lentius, quodam modo, accedere, cum tamen ictu sincerissimū venenum iaculantes possint omnium esse pestilentissimæ. Nam cum per aëra renum vagatur, diluitur sensim: quod faciei tumor eorū, qui cōspuuntur, aperte

indicat. Percussis enim nulla, aut certè exilia in sede affecta tumoris vulneris, ue indicia remanent : quòd venenum tenuissimum cum sit, subito se in intimas corporis partes insinuet. Quatenus enim in affecta parte magis remoratur, eatenus imbecillius esse censendum est. Porro color ipsarum cinereus, viridisq; est, ac auri æmulus. In vniuersum Aspis squamis riget aridis, omnino formidolosa, et horribilis, rectà meat, tardis tractibus, prælongisq; ac somnulosus oculis, semper veluti in somnū propensa fertur. Ut verò vel strepitum, vel vocem auribus percepit, deposita segnitie, excussisq; somno, in orbem contrahitur, ac ex medijs spiris truculentum, terribileq; caput attollit, quo possit venientem eminus intueri. Nec est natura in hac re, suæ oblita providentiæ, cum huic pesti, non solum hebetes indiderit oculos, sed nec eos in fronte, vt ex aduerso cernere possit, collocarit, verum in temporibus: itaq; excutatur sepius, auditu, quàm visu.

Τῆς ἡτορι μῆκε μὲν, ὃ κινύτατον ἔτρεφεν αἶα
 Οργυῖ μετροῦντον, ἀτὰρ ποδὶ βάλλεται εὐρεῖ,
 Οσόντ' αἰγανέλω, δοξαζέξοος λῶνσε τέκτων
 Εἰς γνῶσι' τάυρων τε, βαρυφθόγων τε λεόντων.
 Χροὶ δ' ἄλλοτε μὲν ψαφαροῖς ὠδηδ' ἐδρομε νώτοις,
 Ἄλλοτε μῆλινόεσσα, καὶ αἰόλος, ἄλλοτε τεφρὴν,
 Πολλάκι δ' αἰθαλόεσσα, μελαινομήνη ὑπὸ βῶλῳ
 Αἰθιόωωρ, οἴλω τε πολύσπονδ' εἰς ἄλλα νῆλ
 Πλησάμενδ' κατέχονεν ἄσιν, πρῶτον δὲ πόντω.

*Est procera tamen, clades hæc pessima terræ,
 Vlna capit quantū spatij, nec crassior vnquam
 Est iaculo, fabri quod torno industria rasit,
 Figere quo possit tauros, sæuosq; leones.
 Sed quādoq; color squalens per terga recurrit,
 Interdū et viridās, variusue, aut vndiq; fuscus,
 Sæpe niger, qualem nigricans ac torrida gleba,
 Æthiopum mittit: fundo cūm exæstuat imo
 Nilus, & exundans conspergit sordibus agros.*

Postquam reptatum Aspidis, squamarumq; rigorem,
 ac oculorum hebetudinem, auditusq; perspicaciam expo-
 suit, iam nunc corporis molem proponit, simulq; crassitu-
 dinem, ac colorum differentias. Est igitur Aspis maxima
 ex parte, vlnæ longitudine procera, ad summumq; quinq;
 cubitos non excedit, est autem vlna, quam Græci ὀφθαλμὸν νο-
 μιναντ brachiorum extensio in rectam lineam: dicta quidē
 ἡ δὲ ὀφθαλμὸν καὶ ἐκτείνου ὀφθαλμὸν, ὅτι τὰς χεῖρας. Caterum
 colorū ipsarum Aspidum differētias, iam nos sumus exe-
 cuti in præcedentibus, quibus distinguī possunt, chersæe
 à chelidonijs, & hæc rursus ab his, quas vocant pyadas pe-
 culiari nomine.

Δοιοὶ δ' ὃν σκυλίοισιν ὑπερφάνυσσι μετώπῳ
 ὁια τύλοι, τὸ δ' ὃν ἐβγν ὑπεφρονίσσεται ὁμμα
 πολλὰ ὑπὸ σπέρκῃς, & αφαρὸς δ' αὐαπίμπλατ' αὐχλῶ

Ἀκείτα πορφύρεον ὅς, ὃ τ' αὐτὸ μύθοισιν ὁδύται,
Ἰδὼν πρὸς μάχεται, ὑδίζα μὲν ἐς κοτέσθαι.

*Huic geminae in cilijs verruca fronte tumescūt,
Instar callorum, nimioq; cruore rubescit,
Obtutus subter; cū se contraxit in orbem
Aspis, & in tumida squalet ceruice, minarum
Plena, viatorem quoties transmittit ad orcum.*

Ferocissimum sanè describit Nicander Aspidis incursum, atq; utinam nobis tam esset lauta suppellex, ut possemus, & hic, & alibi, in Latium ἑρπύλλης texture sermone vim, transfundere; tamen, quod potuimus, præstitimus officium nostrum, ut hoc nostro labore gratificari studiofis hac in parte possemus. Quotus enim quisq; vel facundissimus, totam huius orationis vim multis etiā verbis exhaurire posset? Ὑπερὸς δ' ἀνεσίμπτω αὐχῆν, ἀκείτα πορφύρεον; in qua non solum efficacia orationis considerari debet, sed figurata locutio, metaplasmō enim usus est; à sexu fœmineo transiens ad masculinum, quo verbis ex figura vis multò robustior accederet. Non enim πορφύρεον; sed πορφύρεον; masculino genere dixit. Hæc autem vox terrorem quendam incutere videtur, quemadmodum apud Sopronem in minimis πῶδινά πορφύρεον; id est, terrebis. Significat etiam vehementer efflare, quemadmodum apud Euphorionem; ἰφύρεσ μέγα πορφύρεον; id est, valde flante Favonio.

Τῆς δὲ πίστευες, κοῖλοι ὑπὸ γνέρεθον ὀδόντες,
 Αγκύλοι, γὰρ γναθμοῖς διολιχέρεσθ' ἐρρίζονται,
 Ἰοδονκοί, μύχας δ' ἐχίτων ὑμῶν ἐσι καλύπτει,
 ἔνθεν ἀμάλικτον γύοις γνέρεδύγεται ἰόν.
 Εχθρῶν τῶν τῶρα κῆνα καὶ ῥήσιν ἐμπελάσσει.

*Quatuor huic dentes firmis radicibus vncī,
 Maxillas firmant, prolixi, virus alentes,
 Quos ambit mēbrana profundior, vnde venenū
 Indomitum eruētat, si quando laceffere morsu
 Iracunda potest venientem cominus hostem.*

Fœmina quatuor armatur dentibus; propterea huius
 morsus truculentior est, celeriusq; mortem aduocat. Mas
 verò duobus tantum munitus est dentibus caninis, vipera
 rum instar. Id tamen, in hac parte non est dissimulandum
 apertè à Nicandro dici, venenum Aspidum dentibus in-
 dere, quos appellauit ἰοδόκους, hoc est, veneni receptacu-
 la. Id ipsum etiam est adnotatum ab Opiano, cum de coitu
 viperae cum Muraena agit,

πάντα δ' ἰοδόκων

ἡρπυιὰ περικταλόνων (αμεινὴ χολὸν ὀλβομύληδες.

id est.

ac dentibus hærens.

Diuitias mortis, vomuit lugubre venenum.

Σαρκεὶ γὰρ ὅτε ἡ δ' ἡγμὰ φαίνεται, ὅτε δυσσελθὲς.

οἷος ὡδὶ φλέγεται, καμάρτ δ' ἄτορ ὅλυν' αὐτῆς.
 ὕπνῳ κλόν δ' ὡδὶ νῶκερ ἄγει βίοτοιο τε λόντιον.

*Haud tamen vlla manent plagæ vestigia diræ,
 Feruida nec quicquam turget pars saucia mole;
 Non dolor incurSAT, sed vir perit vsq; veterno.*

Ictus Aspidis vestigia, tam obscura in affecta sede sunt, ut indicia vix acri oculorum acie deprehendantur, deprehensaque instar puncturæ tenuissimæ acus videantur, ex maribus quidem gemina, ex fœmina verò quaterna. Sed quòd ita sint obscura, hanc sanè causam reddunt naturales, egregiam planè ac maximè veracem. Aspidis venenum ad transmittendum peracutum est, celerissimeque ad intima corporis transitum facit. Atque ideo cum mordet fera venenum non eminet, sed subito in profunda corporis penetralia se insinuat, dilabiturq; vniuersim, ut nihil supersit, quod generando tumori faciat satis. Quin & sanguinem ipsum penitus coagulat, lactis bubuli instar, ut & iecur, & cor confestim sensu, motuq; priuet, insomnumq; faciat delatione, omni prorsus doloris sensu sublato. Propterea Cleopatram aiunt (cùm Antonio mortuo, aduentaret Augustus) quæsisse in conuiuio à circumstantibus, quænam sine acerbo dolore mors esset, accepisseq; eam, quæ aspidis ictu afferretur plenam lenitudinis esse, quod & periclitatione percepit. Sed & illud naturam veneni maximè pandit, quod est à Plinio memoriatum: Aspidis venenum si sanguinem attingit, aut recens vulnus statim interimere, inueteratū vlcus tardius.

dius. Non enim (inquit) est tabifica eius vis, nam & occisa morsu illius animalia cibis innoxia sunt, quod quanquā in alijs verū sit, in ptyade verū esse nō potest. Huiusmodi sane venenum est, quo venatores vtuntur ex genere aconiti quodam confectū, id enim tractant frequēter ore, quin & interdum, intra aluum transmittūt, maximē cum ventrem ducere animo ipsis est: alioqui si acus puncturam vnde sanguis fluat eo contingant, nisi succurratur diligenter, mortiferum est. Ceterum quanquam indomitū ferē huiusmodi Aspidum venenum sit, maximē esse in rem nostram arbitramur (cū naturā plura mala, quam remedia protulisse non sit credendum) hic subtexere, quaecunq; experimēto comprobata aduersus id veneni genus hactenus sunt. Primum igitur Aspidum naturæ halicacabum in tantum aduersum est, vt radice eius proprius admota soporentur; ideo ex oleo trita percussis auxiliatur. Anisum etiam, lupiniq; amari huic veneno maximē reluctantur. Acetum etiam maxima ad id negotium pollet facultate, neque alios colluūt venena exuentes. Clematis daphnoides (quam peruincam hodie vocant) maximo est vsui, aduersus aspidēs, & omne serpentium genus. Cimices præterea hac polent facultate, vt compertū sit gallinam, qua die cimicem ederit, non necari ictam ab aspide. Porro eius vrina quem Aspis momorderit veneno ipsius resistere creditur. Vrina etiam testudinis, potissimū cimicibus intritis Aspidum ictibus singularis. Valet etiam polium cum ruta. Sed inter tot mala, quæ Aspis inferre consuevit, non caret peculiari quodam emolumento, quo nobis ex vsu esse possit. Nam Aspidis exuium ex melle tritum, & illitum, acutissimum visum conciliat.

Ἰχνύμῳ δ' ἄρ' αὖ μῶνος ἀκήμεος ἀσπίδος ὀρμὴν
 ἢ μὲν ὅτ' ὅτ' μότρ' αἶσιν ἀλδύεται, ἢ δ' ὅτε λυγρὰ
 θαλάσσης ὄφιος κηροτρόφῳ ὦ εἰ γὰρ,
 Πάντα διεσπώνιφε, καὶ δ' ὑμῶν ἐπὶ νάξει,
 Δαδιδάπτωρ, ὅλοοις ᾧ σωεῖς ῥαθ' ἀγχευ ὀδισίμ.

*Solus at Ichneumon potis est vitare furorem
 Aspidis; et pugnam dum vult cōmittere fortem,
 Et dum corde fero rimatur sicubi possit,
 Oua cruenta simul congesta, per auia ab angue,
 Rumpere cū strepitu, validoq; excudere dente.*

Non reliquit natura Aspidem sine aduersario, sed Ichneumona educavit in ipsius perniciem; qui naturali quodam odio hanc pestem prosequatur, prouocans eam perpetuò ad pugnam, disquirensq; sedulo loca, in quibus oua incubat, quo possit ea funditus euertere, ac lacerare. Cuius Ichneumonis formam iam delineaturus Nicander est.

μορφὴ δ' ἰχνύταο κινωπῆτος, ὄϊον ἀμυδρῆς
 ἰκτίδος, ἢ τ' ὄρνισι καὶ οἰκιδίῃσι μὲν ὀλεθροῦ
 μαίεται, δ' ὑπὸ νοιο καὶ παρὰ τῶν πεταύρων.
 ἔνθα λέχος τδύχονται ἐπ' ἰκρίου, ἢ καὶ ἀφαιρὰ
 τέκνα λυθαβώσασιν, ὑπὸ πλὺρῃσι θέρεσαι.

*Est tamen Ichneumon qualis Viuerra pusilla,
Quæ parat insidias auibus ruralibus, atque
Alta domus scandens, vastat laquearia nidos.
Somnū ubi captantes rimis, aut fragmine muri;
Se cōdunt, pennæq; fouent sub tegmine pullos.*

Digreditur paululum, nec sine artificio, dum Ichneumonis formam nobis pingere nititur, ad viuerræ naturam explicandam, quæ sanè animalculum nobis notissimum est, quæq; solemus frequenter venari auiculas, ex foraminibus murorum. Simillimus ergo Ichneumon Viuerræ pingitur, ac mirum profectò est, pusillum adeò animal, audere cum vasto adeò serpente congredi, sed quod moles corporis præstare illi non potest, præstitit natura, nam iam audies quomodo se liniat, aut potius armet lutofo thorace, quo venenati animalis ictus euadere possit.

Ἄλλ' ὅταν ἀγυῖοιο παρὰ θρυόντας ἱάμνους,
Ἀπίσι μολοῦ ἄγκισιν ἀθέσφατον, ἐλικοέσας,
Ἀντίχ' ὁμῶν ποταμόνδ' ἐκαθήλατο, τὺφεδὲ κώλοις
Τάρεταρον ἰλυόεσαν, ἄφαρ δ' ἐφορέξατο γῆα
Πηλῶ ἀλινδιδεύς ὀλίγου δέμας, ἐσόκε λάχνῳ
Σέειος ἀρλώη, τούξιδ' ἄγναμπῶν ὀδόντα.
Τῆμος δ' ἢ ἐκέρη λιχμήρεος ἐρωησῶ,

Σμερδ' αλέης ἐβρωξεν ἐπ' ἄλμυτον, καὶ καὶ ὄρε' ἰς
 Ἀρπὰξας, βρυόωντο ἔσω ποταμοῖο κύλιοςεν

*Sed postq̃ Ægypti per iuncis consita prata
 Aspidibus tetrīs minitatur bella cruenta,
 Protinus vndosum præcep̃ demersus in amnem
 Vndiq; conspurcat cænosa vligine corpus,
 Siccata vt possit lanugo lutoſa sub æstu,
 Dum premitur morſu, dentē torquere nefandū.
 Qui primū vt ſenſit, præmunitū vndiq; corpus:
 Inſiliens ſubitò, caput ex ceruice reuellit
 Aspidis, aut cauda rapiens deuoluit in amnem.*

Atrox ſανὲ pugna hæc eſt: ac mirū, quòd non deſit ani-
 mali ratione carenti induſtria, qua ſe munire poſſit, aduer-
 ſus aduerſarij inſultus. Maximè ergo ſemper admiranda
 natura eſt, ſummisq; laudibus colenda, quæ nunquam deſi-
 cit in his, quæ ad vnius cuiusque rei tutelam ſpectare vi-
 dentur. Imprimisq; naturæ opifex laudandus, cui ſemper
 rerum omniū gratiarum actiones referendæ ſunt. Nam hic
 certa quadam lege ſingula gubernans, naturam fouet, atq;
 conſeruat.

Εὐ δ' αὖ ἐχιδνὴν ἑοſαν ἰδὼς πολυδερκέα μορφῶν
 Ἄλλοτε μὲν δολιχῶ, ὅτε παυρὰ δ' αὖ γυροῦ ἄεξε.
 Εὐρώπῃ τ' Ἀσίῃ τε, τὰ δ' ἔκ ὑπὸ κέλευθ' ἰδὼς.

Ἡτοι αὖ' ὀδρῶν τῶν μὲν ὀλίγονα, καὶ θ' ὑπὲρ ἄκραν
 Ρώθωνας, κεραοὶ τε καὶ ἀργίλιες τελέθουσιν.
 Οἱ μὲν, ὑπὸ σκέρων & ὄρεσιν, πᾶμῶνιαι τ' αἴων,
 Ρύτωλου, κόρακος τε πάγου πολιοῦ τ' ἀσέλλου.

*Indeq; vipeream cognosces pulchrè figuram,
 Corpore q̄ magnos modò paruos implicat orbes,
 Namq; per Europam varias, Asiamq; per oēm
 Cernes: illa quidem breuius, rostroq; patente
 Naris; alit monstrũ, cādens, & cornibus auctũ.
 Talia pascũtur Scirũ & iuga Pammonis alta,
 Rypæum coruiq; pagum niueumq; Aselenium.*

Post historiam Aspidis, de vipera instituit sermonẽ Nicander; quam multiformem dicit, quòd modò vastiori, modò breuiori corpore videatur: nec similis planè in Europa Asiaq; proueniat. Nam Europa huiusmodi feras breuiiores multò, & quæ cubiti vix longitudinem excedant, producit; insuper & naribus intortis sursum, vt instar suilli rostri ad narium extremitatem, eminentiam quandam gestare videantur, colore arenoso, maculis quibusdam, aut lituris obscuris variegatas, supra oculorũ sedem propè mediũ capitis protuberantes quasdam veluti verrucas habentes: quæ cornua frequẽter à Nicandro solent appellari. Tales profectò sunt, quas ad nos delatas frequẽter vidimus maxima copia, ex montibus, & vicis Morellæ finitimis. Nicander

cander autem loca recensens Europæ, in quibus maxima copia proveniunt viperæ, meminit Scironidum petrarum. At hæc saxa inter Megara, & Corinthum iacent; de quibus Strabo libro nono, in hunc scripsit modum; Atticis finibus imminet Scironides petræ, iuxta mare transitū nō relinquentes. Super eas via est in Atticā, atq; Megaram ab Isthmo ducens. Adeo autem magis, ac magis via petris propinquat, ut in multis eius partibus præcipitium viatori immetur, tam excelsus, & transitu periculosus mons incumbit. Hoc in loco Scironis res gestæ sunt. Hic autem latro fuit insignis, qui viatores spoliatos de saxis in mare præcipientes agebat. Pammonia autem iuga in Magaris iacent; de quibus, ut refert Scholiastes, ipsemet Nicander scribit in Thebaicis. Rypæum autē Antigonus in Achaia statuebat, inde Achæos Ripæos dici censens, Nicander autē in Actolia. Aselenus autem Locrensis est montis asperissimus, & habitationis difficilis.

Ἀσίς δ' ὄρυγόγεται καὶ ὅτ' πλέον ἐρπετὰ βόσκει,
ὅια ποδὶ τρηχὺν βράχ' ἑσπόρου, καὶ ἐρυμνὸς
Αἰγαγέης περὶ ὧν, καὶ Κέρκ' ἄφ' οὗτος ἐέργῃ.

At quantum vlna capit spatij; siue amplius Asis
Mōstra horrēda gerit, gēus id bucarterus asper
Vertexq; ægæges ac Cercaphus vndiq; claudūt

Magnitudinem viperarum, quas Asia gignit recenset, ubi longè vastiores educantur: vlnæ nimirū proceritate, & interdū maiores. Sed in Trogloditide, Nymphes libro

rum nono, quos de Ptholomeis scripsit, ingenti nasci magnitudine recenset, si cū alijs conferantur, decem inquam, & septem cubitorū proceritate. Bucarterus autem, Aegaeus, & Cercaphus nomina sunt montium, promontoriumq; Asiae.

Τῶν ἡπείρου βρεχμοὶ μὲν ὡς πλάτους, ἢ ὑπὲρ ἄκρου
ολκαῖου πείρης κολοβῶν ὑψηλίσσεται ὄρειν,
Αργαλέας φρίσσειεν ἐπὶ κείνων φολίδεσσι,
νωθὴ δ' ἔνθα, καὶ ἔνθα δ' αἰδρυμὰ νίσσεται ὀλκῶ.

*Fœmina sed latum caput exerit, atq; sub imo
Corporeæ molis mutilam quatit undiq; caudā.
Horrendam arrectis squamis semperq; rigentē;
Incessu quæ lenta hinc inde per auia serpit.*

Deliniat primo Viperam fœminam, quam lato esse capite dicit, caudaq; accruatim in tenuitatē desinente, haud quaquam imminuta paulatim, nuda carne, asperaq;. Ventrem habet hæc sinuosiore, & ingressu ad summum caudæ nititur, sensim verò, pedetentimq; inambulat, pluresq; habet dentes quàm mas, quod statim adiiciet. Quæ attinet ad colorem silentio prætermisit, neq; enim uno semper colore cernuntur, quanquam maxima ex parte sublaue, arenosæ uel sint, multis lituris variegatæ obscuris.

Πᾶς δ' ἐπὶ ὀφυνάργωος ἰδ' αὖ ἔχῃς, ἄλλοτε μῆκος
μαλ' ὅσω, ἄλλοτε πᾶρος, ἀκιδ' νότορος δὲ καθ' ἑνός

Νηδύος, ἥ δ' ἔ μιν ὄρος ἐφοικαῖν τετάνυσται.
 Ἴσως μὲν πεδανὴ δολιχῶ ὑπὸ πείρασι βλκῶ.
 Ἴσως δ' ἐκ φολίδωρ τετραμυλὴν. αὐτὰρ γυνώπης
 γλῶσσα φοινίσσῃ τεθοωμμένη, ὅξυν' ἢ δίκην
 γλώσσῃ λιχμάζωρ, νέαθ' οὐ σκολύπηται ὄρω.
 Κωκυρὸν δ' ἐχινᾶον ὠκλείεσσι δ' ἴτα.
 Τῶ μὲν ὑπὸρ κινώδοντε δύο χοῖ τεκμαίροντ',
 Ἴορ ἐρδ' ὀρμῆνοι, πλέον οὐ δ' ἐπὶ αἰγὴν ἐχίδνης,
 ὅλω γὰρ σομῶ ἐμφύετ', ἀμφὶ δ' ἄρα
 Πᾶς κεν ὄρωσθ' ὄντας ὠδ' ὄρωσας χαλινὸς.

*At mas omnis habet capitis fastigia acuta:
 Corpore nunc breuior, nunc vastior, attamen alui
 Debilior moles, protensaq; pumila cauda
 Decrescens sensim, proluxo ex corpore monstri.
 Hac pariter tegitur squama rigidissima; et altis
 Ex oculis ignes iacit, acri percitus ira,
 Ac caudam gemina lingua vibrante retorquet.
 Vipereum luctum solet appellare viator,
 Quem gemino natura armavit dente canino,
 Vulnere tabifico, sed plures semper echidnae*

*Quæ si sæua vnquam morsus inflixerit atros
Haud quenq̃ fugiet lata ob vestigia dentis.*

Viperam as peculiari nomine à Græcis ^{ἰχθυόσα} ^{ἰχθυόσα} nominatur: foemina verò ^{ἰχθυόσα}, morsu multò truculentior, immaniorq̃. Est ergo mas eiusdem cum foemina coloris, caput verò angustius habet, & magis acuminatum, collum crassius, & vniuersum corpus tenuius, & quodammodo prolixius, venter non perinde tumet, propterea cauda sensim decrescit, murinæ caudæ instar, gressum autē supernè circa ventrem firmat, alacriusq̃ mouetur. Huic non secus ac foeminæ cauda squamarum rigore asperrima est, oculiq̃ igneo colore micātes, cū excandescit potissimum, geminam vibrat linguā, celerrimeq̃. Geminò etiā cauius dente armatur, nam vtrinq̃ in superiore mandibula vnus hæret: spinæ piscium acutissimæ simillimus, membranula quadam obuolutus, iuxta quem minores alij plurimi aceruati eadem obteguntur membrana, vt non facile cognoscas, vtrū in foemina, an potius in mare vberior dentiū copia sit. Sed in inferiore mandibula sunt etiam in foemina vtrinq̃ gemini dentes, multò superioribus minores, & tota etiam gingivarum sedes minutissimis quibusdam dentibus acutissimisq̃ munita est. Quare, quos mas momorderit, vestigia punturæ gemina præferūt, in his verò, qui à foemina demorsi sunt, vulnera quatuor apertè videri possunt. Scholastes nescio quid insulsum de ventre vipere cōmentus est, qui citra omnē rationem dictionē illam, ^{ἀνδρώεσσι} ^{ἀνδρώεσσι}, tam ad viperam marem, quàm foeminam spectare scribit: neq̃ enim multas se vipers vidisse monstrat.

Τῆς κ' ἀπὸ πληγῆς φέρεται λίω δ' ἱκελος ἰχὼρ,
 Ἄλλοτε δ' αἵματόης, ὅτε δ' ἄχρως, ἢ δ' ὡς οἱ σάρες
 Πολλάκι μὲν χλοαῖσθε βαρεῖ αὐαδ' ἐδραμεν οἶδ' αἰ,
 Ἄλλοτε φοινίοςθε. τότε' εἶδεν αὐτὰ πελιδνὴν,
 Ἄλλοτε δ' ὕδατόν κ' ἐβαλε. αἰδὲ θαμναῖ
 Πομφόλυγες τῶς, ὅν γε πνεῖ φλυκταίναι ἀραιαῖ.
 Οἷα πυρκαϊαῖο χροὸς πλαδύωσι ὑπερθεῖν.
 Σηπεδόνες δ' οἱ ἀμφὶς ἐπίδρομοι, αἰμὴν ἄτερθεν,
 Αἰδὲ κατὰ πληγὴν ἰοφάεα λοιγὸν ἰᾶσαι.

*Sed fluit ex plaga sanies pinguiſſima circum,
 Atq; cruenta aliàs, modo decolor, iſtaq; ſedes
 Sæpe quidē pallet, magna vndiq; mole tumefcēs
 Interdumq; rubet, nec rarò plumbea liuet.
 Interdū et prægnans humore grauatur aquoſo,
 Bullæq; exundant phlyctænon inſtar acerbæ,
 Quas ambuſta igni referunt præturgida ſucco.
 Sordidaq; hinc inde incurſans putredo reſoluit,
 Mollia membra ſimul, tabo maculata cruento.*

Σειſſίμα γὰρ ſὺν ſυμπτωμάτῃ, quæ viperæ morſum
 ſequi conſueuerunt, quanquam nō ſit huius venenū Αſπί-

dis veneno comparandum. Nam crassius quodammodo id est, diutiusq; in summa hæret corporis parte, in qua tumultum mouens maximum, tandem eam ad internecionem perducit: quod ex liuore, phlyctenisq; ipsis gangrenosis, ichoribusq; exundantibus, liquidò deprehendi potest. Vbi verò summa corporis depopulatum est virus, iam sensim se ad intima confert, perindeq; præcipuas omnes vastat particulas, quod sanè ex sequentibus disces.

παῦ δ' ὡς οἱ δριμύα δέμας καταβόσκει ἄτη
 οἷα, πυρπολέσσει, κατ' ἀσφάραγρον ἢ τε λιγμοί,
 κίοναί τε ξυιόντ' αὖ, ἐπ' αὖσύντοροι κλονέσσι,
 ἀμφὶ καὶ ἰλίχοις δέμας ἄχθει, αἴψα δ' ἐγχοίς
 ἀδρανίη βαρύνεται, καὶ ἐξυί μέρμερ' ἴζη.

Εἰ ἢ κάρη σκόλον βάρος ἴσεται. αὐτὰρ ὁ κἄμνωρ
 Ἄλλοτε μὲν δέψη φάρυγα ξεραινέται αἶον,
 Πολλάκι δ' ὅζ' οὐνύχων ἴχα κρύος, ἀμφὶ δ' ἐγχοίς
 χθμερίη ζαλώσσει πείρει βέβριθε χάλαζα.

Πολλάκι δ' αὖ χολόντας ἀπέρυγε νεδύ' ὄγκος
 ὠχραίνων δέμας ἀμφίς. ὁ δ' ἐνοτέων πόδι γχοίς
 ψυχρότορος νιφεθῖο βολῆς πόδι χόυ' ἰδρῶς.

Χροίω, δ' ἄλλοτε μὲν μολίβδ' ῥοφοι δέ' ἴχα,
 Ἄλλοτε δ' ἡερογῆτα, τότε αὐθεσιμ ἔστω χαλκῶ.

D 2 Ομπνέq;

Omneq; corpus edit populatrix aspera clades,
 Feruida, dira nimis, singultus guttur anhelum
 Collumq; exercēt, grauitur turbutāte tumultu.
 Quin vertigo premit, roburq; resoluitur omne
 Mēbrorū, ac lumbos agitat valde anxia noxa.
 Ponderus inest capiti: nunc saucius ardet iniqua
 Pressus valde siti, siccatis faucibus igne.
 Sæpe rigent vngues glaciali frigore, & alget
 Profusum corpus veluti incumbente pruina.
 Sæpe vomens reddit suffusos felle madores,
 Corpore pallescens, madidus per corpora sudor
 Discurrit, niueo saliens argentior imbre:
 Qui tristem referat plumbi liuore colorem,
 Atq; aliās tetrum, similem seu floribus æris.

Summarum corporis partium penitus interempta facultate, virus latenter se insinuat, ac cor maximè inuadit: unde febris exoritur ardens, siccanturq; fauces, à tetrīs fuliginibus veneni, sitisq; vrget inexhausta. Inde & ventriculum laceßit, vellicatq; vis ingens veneni, potissimumq; superiores eius partes, maximè sensiles, cordiq; maxima colligantia connexas. Ob quam sanè causam singultuū frequentia accedit, quæ sola posset præsentaneam inferre ruina. Præterea caput vertigine vacillat, totiusq; corporis

robur flaccescit, quod non aliunde quam ex animali facultate dissoluta, aut languescente provenire potest. Ceterum cum iam præcipuæ omnes virtutum sedes, vi, ac sæva veneni facultate, obsessæ sunt, funditusq; eversæ, tunc glaciali frigore corpus alget, perinde ac si pruina perfusum esset, colorq; mutatur, madentq; mēbra omnia sudore quodam frigidissimo, plumbeo, aut alioqui tetro, aut æruginoso. Quod nimirum omnem corporis humorem feræ virulentia in suam mutauerit naturam: atq; ita exundans erumpat per cutem. Admonēdi tamen sumus, Scholiastem Græcum ἀνθεσι χαλκῶς, intellexisse χαλκάνθηρ herbam, quam suo tempore καλκάνθηρ dixit nominari, quanquam et æris florem apertè describat in eodem loco, sed addit semen habere simile semini sinapis, remq; ipsam tam cōfusè tractat, ut non putem locum illum liberum esse à menda. Adnotavit etiam scriptum esse in aliquibus exemplaribus ἀνθεσι χάλκως, quam lectionem Numenium sequutum esse affirmat: aitq; χάλκη florem esse, à quo purpura nominata est χάλκη. Ego autem non video quid opus sit ambagibus in re perspicua.

Εὐ δ' αὖ καὶ δολόγνται μάθοις ὑπὸ ὄντα κεράσι
 ἢ ὕτ' ἔχιν, ὅτ' γὰρ τε δομῶν ἐν δ' ἀλλεταίῳ ἴσιν,
 Ἀλλοτε μὲν πωσύρεσι, ὅτ' γὰρ διδοῖσι κεράσις,
 ἢ ἢ ὁ μὲν κολός δ' ἴσιν, ὅδ' αὖ κεράσις πεποιθώς.
 Χροῖν δ' γὰρ ψαφάρη λεπτὴ ὡς, γὰρ δ' ἀμάθοισιν,
 ἢ καὶ ἀματροχιῇσι, πρὸς σίβου γινούκας αὐτῶν.

*Nec secus ipse dolis plenum cognosce Cerastem;
 Viperae similem proli, cui corpore par est:
 Quatuor interdum gestantem cornua fronte,
 Interdumq; duo, sed vipera cornibus expers.
 At color ut pulvis candet, cum in pulvere semper
 Dormiat, atq; via, callem qua semita monstrat.*

Cerastes à cornibus nomen accepit, quæ Græcis κέραττα nuncupantur. Serpens est viperae simillimus, cubitalis longitudine, ad summumq; bicubitalis, in mediterraneis Libyæ frequentissimus iuxta arenosa loca; et in semitis, ubi colore exalbidus prætereuntibus molitur insidias. Nam viatores coloris errore falsi, pedibus illos cōculcantes vitæ periculū subeunt. Atq; idcirco fraudulentum, dolosumq; animal id nominatur. Quin & in illo fraus est conspicua, quod Plinius recēset: Cerastis corpore cornicula eminere saepe quadrigemina, quorū motu reliquo corpore occultato sollicitent ad se aues. Hæc autē cornicula cochleæ cornibus similia esse perhibentur, non similiter autem atq; illa tenera. Vipera autem cornibus huiusmodi caret: tantum habet utrinq; supra oculos nescio quid tuberosum. Quin & Viperae, quas Asia gignit, etiam huiusmodi tuberibus carent; quemadmodū in viperae historia antea retulit. Sed et illud quod dixit Nicander ὁ κέρατος ὄφεις, i. hic quidē mutulus est: ad corporis molem referri posse Scholiastes asserit: quāq; non admodum arrideat, tuncq; perinde esset, ac si dixisset, hic corpore minor est, de vipera intelligens. Nam & Cerastæ sunt nonnulli cornibus carentes, quos vocant κέρατοι, ut ille scripsit.

Τῶν, ἥτις ἀπέρησιρ ὁμῶν, τοὺς αὖτις θιών
 Ἀΐωνος ἰθαῦν, δολιχῶ μενύγματι γαστρὸς,
 Αὐτὰρ ὁ γὰρ σκαλὸς μεσάτω ἐπαλίνδεται ὀλκῶ,
 Οἶμος ὁδὸν πλανέωρ σκολιῶν, τετρηχόπιν ὠπῶ,
 Τράμωι ⊕ ὀλκᾶς ἀκᾶτω ἴσως, ἥτε δ' ἄλλης
 Πλοῦρόν ὅλον βᾶπῃ ⊕ κακοσθένον ⊕ ἀντ',
 Εἰς αὔεμον βεβίηται ἀπὸ κρῆστος λιβὸς ἔρω.

*Ex his illa quidem rectâ festinat eundo,
 Absolvitque viam sinuoso margine ventris.
 Hic meat obliquè, medio nam corpore torto
 Incedit titubans, rigido squalenteque dorso.
 Nō secus atq; natās prolixa per æquora cymba
 Respumante salo, validè quando Africus vrget;
 Vndiq; pulsa vndis gressu titubante vacillat.*

Viperæ gressum ac Ceraστæ mutuò confert: illam quidē rectâ meare scribens, hūc verò cōtorto corpore veluti vacillantem, & à recto deviantem calle, cuius sanè gressum appositissima quadam cymbæ parabola, maximaq; cū emphasi nobis veluti ob oculos ponit. Nam hæc dum per mare graditur, ventorū turbimibus agitata, nō potest rectam servare viam, sed modo huc, modo illuc fluctuat. Ita et Ceraστεs obliquam semper init viam.

N I C A N D R I

Τὸ μὲν ὅταν βρύξῃσι, καὶ κέλιον πόδι νύγμα,
 ἢ λω ἐφδύμνον τυλόν πῆλα, αἶψ' ὅτε λισθῇ
 φύκταναι, πέμψῃ ἐφδύμναι ὑπερῖο,
 ἀπῆμα πέριξ πλάζοντι, ἀμυδρῶεσσαι ἐς ὠπλῶ.
 ἢ βί ἀφαιρότορον τέλει πόνου, γνῆνα δ' αὐγὰς
 ἡελίῳ μογέων ὑπὸ ὄσσει, ὅισι κέραιαι
 οὐλόμνον, κακοεργόν, γνῆ χεῖρσι κινῶδοντα.
 διπλοῖς δ' ὅτε βεβῶσι, καὶ ἰγνύσι, ἀσκελὲς αὐτῶς
 μόχθος γνῆ φέρει. πελιδνὸς δ' ἐπὶ ἐμφέρεται χῶς.
 τῶν δέ τε καμνόντων ὀλίγος πόδι ἀφ' αἵμα θυμὸς
 λείπειται ἐκ καμάβιο, μόλις γὰρ μὲν ἐκφυγὼν αἶμα.

*Sed vir quando fremit percussus vulnere tetro,
 Clavi instar callosum ad vulneris oscula tuber
 Erumpit, circum liuentes vndiq; bullæ
 Obscuræ, quales saliant largo imbri ruente.
 Sed nō valde premit clades miseranda, nec ultra
 Æger stat postquā novies sol volnerit orbem,
 Bellua quem potuit funesto invadere dente.
 Inguine sed gemino, gemino quoq; poplite noxa
 Figitur: ac corpus liuescit protinus omne,
 Atq;*

*Atq; laborantum resoluta membra vigore
Flaccescunt, ipsis mortem vitantibus ægrè.*

Simillimum est Cerastrarum venenū viperino, aliquantulum grauius, ut quæ natura corpore similia fecerit, ea etiam veneno non dissimilia genita esse, sit consentaneum. Nam quemadmodum lumbis negocium facit Vipera, ita etiam Cerastes inguinibus, quæ sanè ob iecur affectum maximè nasci credimus, quòd conetur illuc impellere virus, nec possit voti compos euadere, vnde et quæ deorsum procumbunt veneni partes, musculis tibiam mouētib; occurrentes, gæua flaccescere cogunt: ex quo nō levis suspicio insurgit, in poplite noxam cōsistere. Ceterū post multam veneni moram vniuersum corpus liuescit, quòd nimis naturalis omnis facultas sit extincta, atque animalis etiam, cum robur partium penitus absumatur. Quare, quæ πολλοὶ γὰρ μὲν ἐκφυγόντες αἰσάν exemplaria legunt, id est, multi mortem vitant; frequēter, non videntur Nicandri germana. Nos autem quotquot vidimus exemplaria, μῶλις, id est, vix, aut ægrè scriptum habebant.

Σῆμα δ' ἐποιδ' ἀκεῖ αἰμορροῶς αὐτίκ' ὀπίσσω,
Ὅς τε κατ' εἰλυθμὸς πετρῶδ' εἰς ὀδυκὲς αὐτῆς,
Τρηχλὺν ὑπάρπερον, θαλάμῳ ὀλιγήμερον τούχῳ,
ἔνθ' εἰλυθμὸν ἔχουσιν, ἐπείτ' ἐκορέσας ὁ φορβῆς.
Μήκῃ μὲν ποδὸς ἔχοντο ἰσάρεν, αὐτὰρ ἐπ' εὐρεῖ
Τέθρυπται μύστρος ἀπὸ φλογέοιο καρλῶς.

N I C A N D R I

Ἄλλοτε μὲν χοίρει' πολόεις, ὅτε δ' ἔμπαλιρ αἰθὺς
 Δδρῶ δ' ἐσφῆκῶται ἄλις, πεδ' αὐτὴ ἢ οἱ ὄρη.
 Ζαχρῆες θλιφθῆτα καὶ μφάλιθ' τεθαύνυται.
 Τῷ μὲν ὑπερνιφόγῃτα κεράτ' αἰα δὸιὰ μετώπῳ
 Ἐγκει, πάρομφι φάκ, λογάδας τε προσεικῆς,
 Σμερδαλέου δ' ὡτὶ οἱ λάμυρον πέφρυκε κάρῳ
 Δοχμὰ δ' ὠδισκάζωμ ὀλίγου δέμας, ὅια κεράσῃς
 Μέσσω ὅγ' ἐκ νώτῳ Βαιὸν πλόου αἰσὺν ὀκέλῃ.
 Γάκ' ὑποθλίβωμ νηδ' ὡ, φολίσιν ἢ καὶ οἰμῳ.
 Παῦρον ὑποφφέωμ, καλὰ μὲς χύσιν ὅια δ' ἔρπῃ.

*Nec mora quin referā Hæmorrhī signa cruēti,
 Qui degit semper fissis in cautibus altis,
 Et colit in rigido prædura cubilia saxo:
 Quæ statim repetit, postq̃ satur arua reliquit.
 Procerus sed enim quantum vestigia plantæ
 Arc̃tatur sensim, tenuis ex vertice summo,
 Sed color est fuscus veluti fuligo, vel ardens,
 Constrictoq; satis collo gracilescit in ima
 Cauda, angusta nimis, q̃ ex alto umbone p̃fusa
 Hic oculos supra niveos gerit ardua frōte (est.
 Cornua*

*Cornua bina simul, cādentq; simillima Brucho
Lumina, et horrescit vertex reuolubilis anguis.
Pumilus, at titubans gressu velut ipse Ceraſtes
Multiplicansq; sinus dorsum graue pellit eūdo;
Ventre terente solum, squama rigidissima verò
Nō secus ac siccas gradiēs crepat inter auenas.*

Hæmorrhus ob sanguinis fluorem, quē inducit his, quos
momorderit dictus est, sed fœmina ἀιμορροῖς, quod sanè
symptoma inter alia, quæ iētum huius feræ sequuntur tru-
culentissimum est, quemadmodum statim dicet. Degit autē
hæc bellua in asperis saxorū cauernis, ibiq; frugale quod-
dam, & vile construit cubile, ad quod statim ubi cibo se
in aruis expleuit, se recipit. Huius proceritas palmorum
quatuor est, tantum enim pede continetur: sensimq; à sum-
mo vertice decrescit vsque ad imam caudam, vt nihil huic
intumescere ventrem dicas, magis quàm continui decre-
menti exigat ratio, murinæ scilicet caudæ instar. Colore
interdum fuliginosus, interdū verò ardens, flammeus'ue,
maculisq; quibusdā cādidis, ac nigris vniuersum ipsius cor-
pus variegatū nōnulli scribūt: quēadmodū Aetius. Cornu-
tus etiam hic serpens est, quæ in parte id non est dissimulā-
landum, ἀμφιβολογικὸς dictum esse à Nicandro:

τὸ μὲν ὑπὲρ τοῦ ἐν ἑκείνῳ κεράτι δὲ τὰ μετὰ τὸ

ἐκείνου, πᾶν τοῦ ἀδελφικοῦ προσεκη.

Cū illud ὑπὲρ τοῦ ἐν ἑκείνῳ tam ad oculos, quàm ad cornua rea-
ferri possit, & si ad oculos referatur illud epitheton, non
tantum significabit oculorū colorem, quantū mortiferum
funestumq;

funestumq; visum. Nam oculi Hæmorrhis, ut Aetius tradit, igneo colore fulgent, & Scholiastes ὄφθαλμοὺς habere oculos scripsit: in quibus tamen candidæ partes perinde ac locustis cādent. Neq; in his nos certi quidpiā asserre possumus, cum id serpentis genus nunquam viderimus. Hoc tamen possumus asseuerare, non carere menda, quod scriptū est apud Aetiū, rectā perreptare hanc feram, cum Nicander apertè scribat Δοχμὰ, hoc est, obliquè incedere, in Cerastæ morem. Cui cum venter squamarum rigeat duritia, dum graditur, perinde ac si per siccatos culmos gradetur, sonitum edit.

Νύγμαλ' δ' ἀρχομένη μὲν ὑπὸ ζέχει ἄχροον ἄδ' οὐ
 Κυανέου, κραδίῳ ἧ κακὸν ποδὶ τέβοφον ἄλγος,
 Γαστήρ δ' ὑδάτ' ὅσ' αὖ δειόσυνε, νυκτὶ ἧ πρώτῃ,
 Αἷμα δ' ἐκρίνδ' ἔτε, καὶ αὐχὸν ἔχει, καὶ ὤτων,
 Πιδ' ἔτοι, χολόγν' ἔχει νεοῦ πεφορυγμένοιο ἰῶ.
 Οὐρα ἧ φοινίσσοντα κατέδραμεν, αἰδ' ὑπὸ γόοις
 Ωταλαὶ ῥήκνυνται, ἐπὶ γόμηναι χροὸς ἄρ' ἔχει.

*Sed primū in plaga accurrit malus vndiq; vul-
 Cyaneus; pressō vehemēti corde dolore: (tus
 Turgidus at venter crepitat: sed vespere primo
 Naribus, & collo pariterq; ex auribus atra
 Sanguinis vnda fluit, viroso felle subacta.*

*Atq; cruentatum lotium discurrit, & artus
Fœdantur tabo fractis vibicibus atris.*

Tenuius multò est huius virus, quàm Cerastarum, aut Viperæ, magisq; ad penetrandum idoneū. Propterea statim in cor se insinuat, præcipuam corporis arcem, inibiq; feruidum cômouens incendium, vniuersum sanguinem calesfaciens, ipsum ebullire vehementer cogit. Vnde ex nari bus, & auribus, ob crassissimas venarum propagines, quæ in cerebri membranis continentur, disruptis nimio feruore vasis, sanguinis scaturigo manat. Nec mirum sanè est, concitatum ex feruore spiritum vasa dirumpere, cum & vtres, & dolia dirumpat, in musto feruescente accumulatus. Quin & vsque adeò hic feruor, ob veneni pestilentem vim, augefcit, vt totius corporis venæ, nō amplius spirituum copiam continere valentes, penitus diffringantur.

Quare prius vibicibus quibusdam atris vniuersum corpus liuescit, qui mox nimio sanguinis feruore fatiscunt. Aetius videtur ex his carminibus intellexisse, diffringi corporis cicatrices omnes, etiam si senuerint, his quos Hemorrhibus momorderit, quod & Dioscorides scripsit. Sed Scholiastes Nicandri, quemadmodum nos sumus interpretati, videtur locū intellexisse, Nam ὠταλὴν id quod diximus significare constat.

μή ποτέ τοι θέλει' αἰμορροῖς ἰὸν ἐνέειν,

Τῆς γὰρ ὁδ' ἀξαρμένης, τὰ μὲν ἀθρόα πίμπραξ' ὄλα,

Πιζοῦσθαι δ' ὀνύχων δὲ κατὰ βεταὰ ἀσπγὲς αἶμα,

Οἱ δὲ φόνῳ μιν δόντες αὐαπρῆϊσιν ὀδόντες.

*Sed caue ne diros infligat fœmina morsus,
 Nam tunc ardescūt gingiuae protinus omnes,
 Ac summis stillat sanguis ex vnguibus, atque
 Dentibus infrendent, perfusi sanguine corpus.*

Fœminæ virus grauius semper esse, sæpius diximus. Propterea non est mirum (cum Hæmorri morsum, quæ dicta non adeò pridem sunt, sequantur) si mordente fœmina, magis sæuiente veneno, sanguinemq; impensius inflammante, etiam extremi artus fatiscentes disrumpantur: multoq; factò per corpus vniuersum sanguinis fluxu, conuulsio tandem accedat: quod sanè stridor dentium ostendit. Hoc veneni genere, Romæ dudum confectos magnates quosdam audiuius. Ac paratur (vt credimus) huius serpentis dentibus, aut spinis in puluerem redactis, aut alioqui cruore. Cæterum sunt, alia quæ miscere norunt venefici homines, quorum scientiam ignorasse, multò quàm tenuisse est satius. Huic ergo veneno relictabimur, in summa, medicanētis, quæ fluori sanguinis accommodata sunt. Vulnusq; folijs vitis coctis, ac melle tritis illinemus; aut portulacæ folia imponemus cum polenta. Quin & priusquam cruenta prodeat vrina, allium multum edere fuerit ex vsu, vinumq; dilutū liberalius haurire, vomitumq; frequenter concitare, adhibereq; theriacam antidotum. Cibus ex piscibus cū allio coctis præscribatur. Plaga frigida aqua proluatur, et Vesicca foueatur spōgijs calidis. Per os autē Hæmorri ipsius caput crematū vtiliter potui datur, aut scordion herba cū irino oleo, & vne passæ.

Εἰ γ' ἐτυμον, ῥόικθον ἰῶσ' ἐχάλειψαθ' φύλοις

Ἄιν' ἔλγνῃ, ὅτε νῆα πολύτροιβον πόδ' ἠἶλον
 ἔσκησαν, βορέαο κακῶ πρῶφυγόντ' οὐδοκλίῳ,
 ἡμῶ ἀναφύχοντα κυβερνητῆρα Κανόβου,
 Θώνιος γὰρ ψαμῶθοισι ἀθρήσατο, τύψε γὰρ αὐτὸν
 αὐχὴν ἀκροβῆα, καὶ γὰρ βαρὺν ἤρυγ' ἰοῦ
 αἰμορροῖς θήλεια, κακὸν δ' οἱ ἔχραε κοῖτον. (θε
 Τῶν δ' ἔλγνῃ μέγ' ὀλκὸν ἀνέκλασε, θραύσε δ' ἀκάνο
 Δεσμὰ πέριξ νωταῖα, ράχιν δ' ὀξέσθρα με γήωρ.
 Εξόθην αἰμορροῖσι, σκολιοπλάνεον τε κερᾶσαι,
 οἷοι χολόουσι κακῶ πελὶν βαρύνοντ' οὐ.

*Sed referūt, quādo ex Troia remearet ad argos
 (Si stat fama tamen) angues odisse feroces
 Pulchrā Elenā; siquidē boreā fugiēdo procellas
 Appulit ad littus Nili, salijtq; Canobus
 In terram latus, quem vidit Thonius audax
 Percussus collum, reuomens tunc ergo cruorem,
 Inuasitq; virum, struxitq; cubilia mortis.
 Iracunda tamen dorsalia vincula monstri
 Profiliens Elena abruptit, cōuulsaq; spina est.
 Atq; hinc Hæmorrhæ, titubantes atq; Cerastræ,
 Vacillant*

Vacillant soli graviter præ vulnere pressi.

Amplificat Hæmorrhii historiam fabulosa quadam narratione, cuiusmodi solet per intervalla attexere, quo leniat, mulceatq; paululum legentium animos: ne ardua, seriaq; lectionis sobrietas fastidium pariat. Quando ergo superata Troia Menelaus consorte sua potitus, Argos repperet, maximo boreæ turbine, ad Nili ora deturbatus est. Cumq; Canobus nauclerus ob littoris præsentiam gauderet, voluit in arena egressus refocillari, qui incautus, pede Hæmorrhoidis cervicē cōpressit: Hæc verò indignata invasit hominē, morsuq; confecit. Helena tunc graviter ferens naucleri mortem, irata maximè baculo dorsum serpentis confregit: unde contigit in posterum non posse rectam traducere viam huiusmodi serpentes. Thonium autem Hæmorrhoida vocavit hac in parte, quoniam Thonos nomine rex quidam in Aegypto regnavit, unde ab illo nomen inditum est serpenti, quod nimirum in Aegypto res gesta sit.

Εὐ δ' αὖ σὺ πεδόνος γνοίης δ' ἑμας, ἀλλ' ὁμῶς ἔειδ' ἄϊμόρρῳ σύμμορφον, ἅτ' αὖρ σίβου ἀντί' ὀκέλῃ,
καὶ κεράων δ' ἑμας ἔμπλην ἄμμορον, ἥ δ' ἐνυχροῖν
οἶκ' ὡς δ' ὁ πιδίος λαοῖς ποδὶ δ' ἐδ' ὀμε τάρφει,
κράαλι δ' ἐμβαρύνθῃ, ἐλάχιδ' ὃ φαίνε' ὃ ἔρῃ
ἔσσυμένῃ, σκολιῶ γὰρ ὁμῶς ὠδῇ τάνετα ἄκρῳ.

*Sepedonis formam cognosces, corpore nanq;
Æmorrhø similis, graditur vestigia firmās*

*Recta, haud vlla tamē gestat hic cornua frōte,
Sed color est varius, qualisq; tapetis amœni,
Et gravitate caput nutans, extremaq; cauda
Pūmila dum graditur, nōnilq; reflexa sub imo.*

Sepedona similem Aemorrho describit: nō addit tamen magnitudinem, nisi velit & forma, & mole corporis Aemorrho esse consimilem. Aetius tamen duorum cubitorum longitudine vastum hunc serpentem describit, quem Seps nominat (quanquam Seps propriè lacertæ genus sit) qui ex crasso in tenuem sensim abeat, perinde ac Hemorrhus, differt tamē ab eo ingressu, neq; enim vt ille obliquè progreditur, gyros, flexusq; intorquens, sed rectà potius; quæ in parte Gyllius non videtur Nicandri mentem exactè tenuisse, cum dicat, non rectà hunc serpentem incedere. Colore autem varius admodum est, neq; cōmodius poterat alteri rei quàm tapeti cōparari, in quo varij colores in vnū congesti simul sunt; quo visus recreari ipsis possit. Cæterum hic cum ambulat, extremum caudæ intorquet, ita vt, quæ longa alioqui ipsi inest, brevis, contractaq; appareat.

Τῆς δ' ἡτοι ὁλοὸν καὶ ἐπ' ὠδωσιν ἐπὶ τῷ ἑλκῷ
Σκωπεδόνῳ, νέμεται μέγας ἡδ' ὁλοφώϊος ἰός
Γαῦ δ' ἑμας, ἀνάλειν ἧ πόδι χροὶ καρφομῶν θείξ
Σκίδναται, ὡς γῆρεα καταψυχθῆντ' ἀκαύθης.
Ἐκμὸν γὰρ κεφαλῆς, καὶ ὀφρύος ἀνδρὶ τυπῆν

E Πάριον,

Ράινον, Βλεφάρων δὲ μέλαινα' ὄξ' ἐφθίτο λάχνη.
 Ἀψα ᾧ προχέοντα, ὠδισίρσσι μὲν ἄλφοι,
 Λόυκαι τ' ἀργινόεσσαν ἐπ' ἄρ' σδύον, ἔφηλυ.

*Fœmina sed vulnus dirum ciet, atq; molestum;
 Ac teneros statim virus depascitur artus,
 Exucto que humore pilus dilabitur omnis,
 Non secus ac pappi vento perflante fatiscunt.
 Nam capite ex summo, cilijsq; reuulsus iulus
 Diffluit; ac omnis nudatur palpebra crine,
 Membrorumq; teres compago candicat alphis,
 Et leucis etiam, quas mox comitatur ephelis.*

Vulnus quod sepedon inflixit, acerbitalis plurimū habet; nam est in hoc serpente immanis pernicies. Virusq; pascendo celerrimè vniuersum corpus populatur, ipsum tandem in putredines resoluens: vnde & nomen serpenti inditum est. Valet autem maximè rodendo, quo fit, vt eo capillorum radices erodantur, atq; ita deficiente nutrimento diffuant, non aliter ac spimarum pappi, ob ingentem siccitatem. Cæterum vi veneni pestilenti naturalis corporis facultas propemodum extinguitur; vt non possint partes singule distributum alimentum in suam permutare naturam; indeq; fœdis quàm plurimis maculis, habitus totius corporis conspurcetur, quas medici modò ἄλφος, modò λεύκας, modò ἱερὰ δας nominant. Propriè autem ἄλφος dicunt

decolores maculas, seu candidas, seu nigras, quæ nō admodum in profundum subierunt, λευκας autem, quæ penitus subiectam carnem attingunt, ἰφικιδας verò eas, quæ ob nimiam in sole moram contrahūtur, aut quæ illarū gerunt similitudinē, cuiusmodi solent mulieribus in fronte potissimum obtingere, nō leuiter molestæ venustati. Nicander autem, quemadmodū Scholiastes adnotauit, videtur illorū sententiæ subscripsisse, qui ἀλφας, & λευκας veluti præparamenta esse putabant, ad ἰφικιδας. Quare ἰφικιδας ex horum sententia non aliud alphis, ac leucis addet, quàm permatinorem in cute, magisq; fixam affectionem.

καὶ μὲν διψὰς ὁ εἶδος ὁμώσεται αἰγὴν ἐχίδνῃ
 παυροτέρῃ, θανάτῳ δ' ὁσώτερος ἴξεταί τε αἶψα,
 ὅστις γνίσκῃ βλοσυροῦ δ' ἄκθ'. ἥτοι ἀγλαὴ
 αἰγὴν ὑπορφώσκει μελάνετα ἀκροθῆν ὄρη.

Atqui dipsas habet parvūdiq; corpus Echidnae
 Non magnæ, verū citius perueniet ipsa
 Parca rigens mortis, lethali dente petito.
 Est truculenta nimis, caudam saturata nigrore.

Dipsas nomina plurima inuenit: nān asiti ingenti, quam inducit Dipsas, ab vrendo Præster, à forti incendio Causus nominatur. Sunt & qui Centrida, & Ammobatem, & Melanurum etiam à caudæ nigrore cognominent. Vipera parvæ speciem gerit: sed veneno multo est truculentior, celeriusque quàm illa interficit. In maritimis

NICANDRI

praesertim Arabia, Africaq; nascitur, notas habet per omne corpus fulvas, & nigras, caput habet angustius viperiano, caudam saturari nigroris. Eam Sostratus cum albam esse dicit, tum duas in cauda lineas nigras habere.

Δήγματι δ' ἐμφλέγει κραδίη πρόπαι, ἀμφὶ δ' αὖ σφαι
 χαλ' ὑπ' ἀζαλέης ἀζάνει, ἄβροχα δὲ ψῆς.
 αὐτὰρ ὄγ' ἠὺτε ταῦρ' ὤπ' ἐρ' ποταμοῖο νενδυκὼς
 χαυδ' οὐρ, ἀμέτρητον δ' ἔχευα ποτ' οὐρ, ἀσόμενον
 ὀμφαλὸν ἐκρήξαι, χέει δ' ὑπεραχθεῖα φόρβον.

*Cor mordente fera feruescit protinus omne,
 Quin & hiulca siti finduntur labra dolentis.
 Nec secus ac taurus fluij se ingurgitat unda,
 Non cessans donec crepitans iam venter hiulco
 Fragmine dissiliat, fundēs graue pōdus aquai.*

Qui à Dipsade percussi fuerint, his protinus inextinguibili aestu ardent praecordia, sitisq; inexhausta succedit, quam nec iugi aquae potione possint extinguere. Quare duorum alterum sequatur necessum est, aut deuri egrotantem, cōficiq; tandem valida, insuperabiliq; siti, aut multo potu distenta aluo disrumpi.

Ἰγύγιος δ' ἀρ' αὖ μῦθος γὰρ αἰζκοῖσι φορεῖται,
 ὡς ὅπ' οὐδ' ὄρανον ἔχει κρόνον πρεσβύτατος ὕος,

Νημάμενθ' κασίεσιν ἐκάς ποδὶ κυδέας ἀρχάς
 Ἰδμοσιῶν, νεότητ' α γέρας πόρην ἡμερίοισι
 Κυδάλων, δ' ἢ γὰρ ῥά πυρὸς λήϊσος' ὕνιπτον
 Ἄφρονος, δ' μὲν τῆς δ' ε κακοφραδίης ἀπόναντο.
 Νωθεῖ γὰρ κάμνοντες ἀμοιβόβουντο λεωάργω
 Δωρα, πολὺ σκαρθμ' ὃ κεκαυμένος αὐχένα δέψη
 Ρώθ' , γωλφοῖσι δ' ἰδῶν ὀλκηρέα θῆρα
 Οὐλοῦν, ἐλπιτ' αὐδὲ κακῇ ἐπαλαλκέμεν ἄτη
 Σάων. αὐτὰρ ὁ βρεῖθος ὁ δ' ἢ ῥ' αὐνδέξατο νότοις
 ἦ τέ γ' ἄφρονα δ' ὄρου. ὁ δ' ὅκ' ἀπαυλώατο χεῖρ.
 Ἐξότε γηραλέου μὲν ἀκ' φλοῦν ἔρωετ' α βάλλει
 Ὀλκήρη, θυκτὸς δ' ε κακὸν ποδὶ γῆρας ὀπάζει.
 Νῶθ' ὁ δ' ἀργαλέω βρωμήτορ' ὃ λομῶν θῆρ
 Δέξατο, καὶ τ' ε τυπῆσιν ἀμυδροτόρησιν ἰάπῃα.

Atqui inter iuvenes antiqua hæc fabula fertur.
Cum primum Æthereo regnasset Iuppiter orbe,
Fratribus assignās longe inclita regna seorsum,
Dedit & ipse viris insignia dona iuventæ.
Scilicet exultans, ignis quòd iurgia furi
Dixissent, sed hæc merces nil profuit illis,

Amentes siquidem segni imposuere iumento
 Munera, quod sitiens siccato gutture ob aestum
 Succumbens oneri, conspexit reptile longum
 Ad fontem, supplexq; graui succurrere morbo
 Postulat; ast illud petijt graue pondus aselli,
 Allatum dorso, neq; tunc pugnauit egenus.
 Inde ferox anguis iuuenescit dote quotannis,
 Mortalesq; omnes inuadit dura senectus,
 Atq; tulit serpens morbum rudentis aselli,
 Inuadens homines funesto vulnere dentis.

Fabula hæc nō illepidæ Nicander, tum segnes inter eun-
 dum esse Dissadas, tum sitim ingerere percussis, tum sen-
 ctam deponere quotannis, indicare nititur. Habetur autem
 hæc apud Sophoclem ἐν ἄσπερι, hunc in modū: Prometheus
 quondam viuacem ex Aethere ignē furatus est; quem la-
 cessabant mortales, iugiter ab eo efflagitantes longæuam
 vitam, quam cum nō posset omnibus elargiri, indignatū illi
 mortale genus est, ipsumq; vt furem quotidie increpabāt.
 Quæ de re gausum iouē illis dono dedisse iuuentutē sem-
 piternam ferūt: ipsi stolidi ac insensati susceptum munus
 asino ferendum tradiderunt, vnde in ἀσπερίη venit ὄνο τὰ
 ἀσπερίη. Ἰνὸν τὸ ὄνο. id est. A sino maximè necessaria cōmi-
 fisti. Porro illum tum itineris longitudine, tum ponderis
 mole grauatur, sitiq; immensa pressum, ad fontē quendam
 appulisse aiunt. Cumq; iam iam gustaturus esset aquam,
 eue stigio

euestigio Dipsada quandam insiluisse, quæ illū arceret à potu. Tum ille supplex rogauit serpētem, vt potū lasso cōcedere vellet, quæ non prius id facturam se esse dicebat, q̄ onus dorso allatū deponeret, sibiq; traderet. quod sanè asinus neccēssitate compulsus, haudquaq̄ recusauit. Atq; hinc factum est, vt iuuentute serpentes potirentur, homines verò dura confecti senectute perirent; tum etiam asini sitim serpens simul cum dono reciperet, quam soleat incutere his, quos momorderit. Hæc sanè est antiqua fabella, quam cum intra memetipsum frequentius considero, videor planè mihi vetusti illius serpentis astum percipere, simul et primi parentis stultitiam: qui per imprudentiam perpetuæ iuuentutis decorem sibi ab Optimo Maximo Deo dono datum amiserit, dum illū segni lepargo, hoc est, sensualibus cupiditatibus concredidit. Ecquid quæso ingens illa sitis est, quam nec vastæ etiam aquarū illuuiæ, sedare possint, quàm cupiditatū inordinate, effrænæq; voluntatis nostræ ingens numerus? quam nō possint planè vel vniuersi ipsum explere seculi huius fluctus, quod ob aquarum multitudinem, mare ab scriptura sacra nominatur, Psalmo. 106. Qui descendunt in mare in nauibus, facientes operationes in aquis multis. Sed et illud obsecro, quòd fabulam hanc ogygiam, id est, antiquam valde, vetustanq; dicat, nōnne cum hac allegorica veritate consentit? Hæc autē quanq̄ videamus iam paululum ab instituto nostro discedere, volumus tamen significare, quo notū fieret, antiquas poëtarū fabellas, nō esse omnino temerè confictas: quod apertè Heraclides Ponticus in Homeri allegorijs ostendit.

Νῦν δ' ἄγε χερσὺν ποταμῷ Ἀπιδὸς ἄρεο μορφῆς

Ἰσάας, πληγὴ δὲ κακὴ θεία σήμαθ' ὁμάρτη.
 Ἔασα γὰρ αὐαλέην ῥινὸς ποδὶ σάρκα μυχῶ χθὺς.
 Νόθι πῖνα μὲν κ, μὲν δ' ἐν τεκμήρατ' οὐ γμα,
 Σκωεδῶσι φλιδῶσα, ἵα δ' ἄλγυα φῶτα δ' αμάζα
 μυρία, πυρπολέοντα, θοῶς δ' ὑπὲρ γῆα χέοντα
 Περδόνον, ἄλλοθ' ἐν ἄλλαι, ἐπ' ημοιβοὶ κλονέσσαι.

*Nūc age Chersydri (qui par est aspidi) formam
 Discito, sed plagā symptomata sēua sequūtur.
 Nam quæ membra cutis cōuestit carnea circum
 Funditus vda scatens sanioso humore fatiscit,
 Laxa putredinibus, victusq; laboribus æger
 Succumbit multis, feruentibus, atq; per artus
 Erumpunt scabies, hinc inde ingente tumultu.*

Hunc serpentem Latini Natricem, Dioscorides verò
 Hydram nominat, & sanè varijs est nominibus donatus.
 Nam quod in principio quidem, in aquosis degat locis, ve
 luti paludibus, ac stagnis hanc hydri appellationē adeptus
 est, Natrixq; à Latinis appellatur. Sed cū resiccatis palu
 dibus, ob ingentes æstus, cogitur per arida loca vagari, tūc
 sanè multo est truculentior, mutataq; natura nomen etiam
 aliud indispiscitur. Siquidem in humidis locis, ex humida
 victu veneni acrimonia diluitur; neq; ipsum syncerū vsq;
 quaque seruat, ac purum. Quum verò terrestris fit, sicci-

tate virus exacuit, maximeq; merum, & nocentius id ad-
 quirat. Propterea tunc appellatur Chersydrus, quasi ter-
 restrem Hydrium quis dixerit. Hic forma Aspidem videtur
 emulari non magnam, præterquam quod cervicem non ita
 latam habet. Hoc enim insigne solum Aspides præ his ha-
 bere videntur. Morsu hic sævam per uniuersum corpus
 commouet putredinem, ex qua foetor abominabilis expi-
 rat, cor & uniuersum corpus ardescit: vertigine oculi tur-
 bantur, exoluuntur membra omnia, viresq; deficiunt, vom-
 itus vrgent biliosi, ac foetidi. Membra contremiscunt, exo-
 luta facultate. Mors autem intra tres dies accedit.

Ὅς δ' ἂν τοῖς πείρ μὲν ὡτὶ βροχθώδ' εἰ λίμνῃ,
 Ἀσπίδου βατράχοισιν φέρεται κόρυς, ἀλλ' ὅταν ὕδωρ
 Σείεθ' ἀζήνησι, τρύγῃ δ' ἔνι πυθμυλί λίμνης,
 Καὶ τόθ' ὅγε γὰρ χέρσῳ πελέθῃ φαφαρός, τε καὶ ἄχρως,
 Θάλωρ κελίῳ βλοσυρὸν δέμας, γὰρ ᾗ κελύβοις
 Γλώσσῃ πορφύρεῳ νέμεται διψήρεας ὄγμους.

Hic primum in stagnis furiosa percitus ira
 Insequitur ranas, verum cum Sirius ardens,
 Humore exhausto fecem combusserit omnem,
 Tunc salit in terrā squalens, et puluere plenus,
 Sole fouens corpus truculentū, ac inter eundum
 Sufflando lingua, sitientes vastat aristas.

Naturam Chersydri his carminibus Nicander explicat: apertumq; hinc est, non leuem ex squalore soli, ac Sitarij feruore veneno conciliari acrimoniam. Cum ex sufflato solum, exsiccare possit segetum culmas, tam pestilens halitus, truculento ex ore effiatur.

Τὸν ὃ μετ' Ἀμφίσβαιναν ὀλίζονα, καὶ μινύθρα, καὶ
 Δήδης Ἀμφικέρωνος, αἰ γλήναισιν Ἀμυδρῶν,
 Ἀμβλὺ γὰρ Ἀμφοτόρῳ ἄμφι ποντίδου κε γήνορ
 Νόσθου ἄπ' Ἀλλήλων, χοῖν γαμὴν ἥτε γαῖης
 Ρωμαλέου φορέσει παδισυγὲς αἰολοῦ ἔρφθ.

*Præterea occurrit gracilis, pariterq; pusilla,
 Amphibæna biceps: semper cui lumina nube
 Caligant densa, nam palpebra nutat vtrunq;
 Ad caput obtusior, verum color æquus arenæ,
 Robusto in corio variato stigmatè multo.*

Monstrosus hic serpens est, dupliciq; præditus capite, quorum altero caudæ loco utatur, cum aliquo necesse habet progredi, rursus si ei retrocedere sit opus, quod caudæ loco gestabat, pro capite utitur. Vnde apud Græcos ἀμφίσβαινας nomen inuenit. Cum hoc animal mordet, vix vultus aliquod apparet insigne, sed quales sunt muscarum puncturæ, locusq; inflammatur & exardescit, perinde ut in Vesperum iectibus, similiq; ipsi conducunt, his quæ Vesperum, stimulis adhibentur, sed vehemētiore facultate. Neq;

enim enecat huius morsus, tametsi multū faceſſat negocij.
 Quare Dioscorides conſimilia demorſos ab Amphibena
 pati recenset, his quæ ſunt de Vipera conſcripta, non ta-
 men ſunt uſqueadeo ſæua. Eſt tamē Amphibena gracilis,
 piſillaq; inſtar lumbrici terreſtris, quo piſcatores utūtur
 ad capiendos piſces. Vtrinq; in capitibus oculos habet ca-
 ligantes, quod palpebra nimirū obtuſior, aut genæ craſſi-
 tudo impedimento ei ſit, ne eminus cernere poſſit, robuſto
 armatur corio pro corporis mole, fului coloris, multis ma-
 culis variegato.

Τὴν μὲν ὅθ' ἀδριώκεται, ὁροῖ τ' ὑπὸ τοῖς βατῆρας
 κόψαντες ῥάδι καὶ πολλὰς φέει κοπίνοιο,
 Δέρματ' ἐσκύλευσαν, ὅτε πρῶτα πᾶσι φανῇ,
 Πρὸς δὲ βοῆς τέτληρος νεφετέρου, ἡδ' ὀνίνησι
 Ρίνω διαπαθεύῃας, ὅτ' ἐν παλάμῃσι ἀεργαῖ
 Μάλα καὶ ὠδὲ πρὸ θέωσι, ὑπὸ κρυμνοῖς δαμνύων.
 Ἡδ' ὁπότεαν ξανὰ αὐδύρω κεχαλασμένα δέσμεα.

Hanc capere ut potuit primū lignator adultam
 Exuijs ſpolians, oleaſtri ex arbore caſum,
 Conueſtit baculum, tereti ſerpentis amiſtu,
 Ante crepēt querulæ quàm rauca voce cicadæ.
 Hæc ſi quando cutis denſiſſima frigora brumæ
 Senſerit, & palmas torpens comprehenderit algor

Proderit, extēdens gelidos torpedine nexus.

Cū in aliorum omnium serpentium historia hactenus recensuerit Nicander, quæ inferūt damna, solius Amphibæne meminit ad salutarem rusticorum vsum, quibus per frigora interdum manus adeò torpescunt, vt eis sit necessarium desistere ab inceptis operibus. Est igitur nō contemnendus, pellis Amphibæne vsus, quam baculo oleastri inuolutam ferunt, omnem depellere frigoris sensum, laxareq; nexus, qui alióqui algore torpescerent rigebant.

Δῆες κὺ σκυτάλλω γυαλίγκιου ἀμφοισβάειν,
 Εἰδὼς, ἀτὰρ πάχετός τε, αἰδιδ' αὐτὸν ὕδ' ὀσειρῶ,
 Πάσσον', ἐπεὶ σκυτάλης μὲν, ὄβρισμένοιο τέτυκτο
 Στφλῆης πάχετο, τῆς δ' ἑλμινθος πέλε' ὄγκος,
 Ἡὲ καὶ γυτὸρα γῆς, ὅια φέρε' ὀμβριμῶ αἶα.
 ὃ γὰρ ὅτ' αὖ χαράδρα λίπῃ, κὺ ρωγάδα πέτρῳ
 Ἡρος ἀεξομένη, ὁπόθ' ἔρωϊα γυῖα φαίνει,
 Ἀκρέμονος μαράθοιο χυτὸν ποδὶ βόσκεται ἔρνος,
 Εὐτ' αὖ τ' ἡελίοιο ποδὶ φλόου ἄψα βάλλῃ.
 Ἀλλ' ἢ γ' ἀρπύζεις τε, κὺ γυ' νεμέεσι πεισῶσα,
 Φωλία βαδιώνων, ἀπ' ἡκάτης δὲ βοτᾷται
 Γαῖης, ὅδ' ἀπὸ δόφου ἀλδύεται ἱερμὴ πρ.

*Iam verò et Scytalem poteris cognoscere; forma
 Prædictæ*

*Prædictæ similem, sed corpus crassius ipsi,
 Caudaꝑ; procerior, capulo exæquanda ligonis.
 Amphibæna tamen similis est vermibus, vda
 Quos genuit terra, eiusꝑ; intestina vocantur.
 Hæc linquit cū lustra, aut fissā fragmine petrā
 Vere nouo, quando tellus vasta agmina pandit
 Serpentū, haud vnꝑ; carpit fœnicla vorando,
 Dum spoliata nouæ exultet splendore iuuentæ.
 Sed requiescit iners, montis radice sepulta,
 Somno pressa graui, tenuiꝑ; vligine terræ
 Pasta, sitim nunquam potuit vitare molestam.*

Non solum forma Scytale, & Amphibæna similes sunt
 sed veneno etiam. Differt ergo Scytale ab alijs serpenti-
 bus, quòd non abeat ex crasso in tenuem, sed æqualis cras-
 situdinis per totum corpus existat, vt cognitu sit difficile
 vtra in parte aut caput, aut cauda sita sint. Tum etiā quòd
 non vt alijs serpentes vere ex latibulis erūpat, fœniculiꝑ;
 ramos voret, quo tempore solent etiam senectam deponere.
 Sed tunc maximè, iners, segnisꝑ; in montium radicibus
 sepulta obdormiat, ibique terræ vligine se expleat, nec,
 possit tametsi crucietur ardua siti, ob segnitiam, ad potum
 se conferre. Ex his Chalcidicam ferunt esse seuiorem ve-
 neno, ab eaq; demorsos eadem prorsus, quæ morsos à Vipe-
 ra sequi solere symptomata.

Τεκμαίρεθ' ὀλίγον μὲν, ἀτὰρ πεφρενέσασθ' ἄλλων
 Ἐρπυσσῶν βασιλῆα, τὸ μὲν δ' ἐμας ὀξυκάρλῳ,
 Ξανθὸς, ὡς τρία δ' ὄρεα φέρων μῆκος τε, καὶ ἰσχύ.
 Οὐκ ἄρα δ' ἡ κένθ' ὡραχθέα κνώδαλα γαίης
 Ἰσχυλῷ μίμνυσσι, ὅτ' ὄν νομοῦ, καὶ καὶ ὕλῳ,
 Ἡ καὶ ἄρδ' ἡμοῖο, μεσημβρινὸν αἰξάντ',
 Μάρονται, φύζῃ δὲ παλιν τρωπῶν φερέονται.

*Eia age iam paruum, sed qui præstantior omni
 Regem nosce potes, corpus cui vertice acuto
 Fulvescit, palmo triplici procerus ubiq;
 Hunc si quādo fera torquētes corpus in orbem
 Sibila promentem (medio cūm pascua in æstu,
 Per sylvas quærit, potum'ne ardentius optat)
 Comprædant, retro fugiunt per devia furtim.*

Basilisci virus longo intervallo alia omnia superat ve-
 nena. Hunc Cyrenaica generat provincia dromedarii lon-
 gitudine, non ut serpentes alij, flexu multiplici inceden-
 tem, sed erecto corpore, caudæq; inuidentem. Sibilo omnes
 alias fugat feras, & ut Archelaus ait, cūm ad depascenda
 cadauera in Africa maxima serpentia, ferarumq; vis con-
 fluat, si audiatu Basilisci sibilus, omnes se statim in cau-
 nas, infra ue arenam abdunt, illeq; solitarius in tranquilla

pacis libertate se explet. Postea verò quàm pransus est, repetito sibilo, latitantibus serpentibus indicia tradit, se iam pransum ex cadaueribus abire. Necat autem frutices non contactos modo, verum & afflatos, exurit herbas, rumpit saxa, visu hominibus mortem infert. Si baculo tametsi prolixo contingatur, mordeatq; extremum illius, & baculi etià dominus necatur; Et si hasta ex equo transfigatur, discurrente per hastam veneno, non equitem modo, sed equum etiam interficit, tam ingens, efferataq; est veneni huius immanis perniciēs: cui non aliud quàm Mustrarum virus exitio est.

Τύμμαλι δ' ἐμπρήθη φωτός δέμας, αἰ δ' ἀπ' γῆωρ
Σάρκου ἀρρῆσαι, πελιδνάτε, ροφεράτε.
Οὐδὲ λς δ' οἰωνός τ' ὤρε νεκρῶ ἵχνια τένας
Αἰγυπιοί, γυῶες τε, κόραξ τ' ὀμβρῆρεα κρώζων,
Οὐδὲ μὲν ὅσα τε φύλ' ὀνομάζει ὄρεσι θηρῶν
Δαίνυνται, βῆσι τ' ὤρε αὐτμῖα δ' ὀνὸρ ἐφαίν.
Εἰδ' ὅλην βέβρωσις αἰδράκει πελάσσει,
Αὐτὸς δὲ θανατός τε, καὶ ὥκέα μοῖρα τέτυκται.

Dum ferit, ardescit percussum corpus: & altis
Membris atra caro stillat liuore nigrescens.
Nulla rapax animans audet tractare cadauer;
Nō aquila, aut vultur, nō coruus nūcius imbris.

*Nec quotquot montes lustrant armenta ferarū
Gustabunt carnes, tanta est violentia odoris.
Quod si fortè fame victus concurrerit ales,
Iam subito exanimis soluet temerarius orsus.*

Ex his quæ Nicander refert, atque ex illis, quæ à nobis paulò ante dicta sunt, immanis huius veneni perniciēs deprehēditur. Quod autē aut sibilans auditus, eos qui ipsum audierunt tollat, aut visu sit tam pestifero, ut conspectos ab ipso protinus interimat, nō video sanè aliquem remediū locū aduersus huius virus existere. Quare cum Aetio vanum, et superfluum ducimus cōtra eum auxilia referre.

Κῆρα δ' ἐὶ δρυΐνας πιφάσκει, τὸν ἧ χέλυδρον
ἐξετόροι καλέουσι, ὃ δ' ὕν δρυσίη δικία τούξας,
ἢ ὅγε πρὸ φηγρίσι, ὅρεσκόβη πόρρι βήσας.
Ὑδρον μὲν καλέουσι, μετεξετόροι δὲ χέλυδρον,
Ὅς τε βρύα πωλιπών, καὶ ἔλος, καὶ ὁμήβηα λίμνῳ,
Αἰχρώσων λαμῶσι μολογρίδας, καὶ βατραχίδας,
Σπέρχετ' ἐκ μύωπῳ, ἀκήβηα δ' ἐγμυλὸς ὀρμῶ.
Ἐνθα κατὰ πρέμνον κοίλης ἀπεδύσας φηγῶ
ὀξὺς ἀλῆς, κοῖτον δὲ βαθεῖ ὕνεδ' ἄμα τὸ θάμνω.
Αἰθαλόης μὲν νῶτα, κάρη γὰρ μὲν ἀρπεδὲς αὐτῶς
Ὑδρῶ ἀσκόμνον, πόδ' ἀπὸ χροὸς ἐχθρὸν ἄπτει,

οἷον ὅτε πλαδῶντα ποδὶ σκύλα, καὶ δ' ἐκ ἱππῶν
 ἔναμπ' ὀφθαλμοὶ μνῶσι μ' ὧ' ἀρβύλοισι λάθρα γοῖ

*Sed tibi iam dryinæ pestē memorabo; Chelydrū,
 Quem multi appellāt: qui querna latibula tēdēs;
 Fagina seu potius, per valles semper oberrat.
 Quin alij appellāt Hydrū, rursusq; Chelydrū.
 Hic linquens muscos, stagnantes atq; paludes,
 Dum ranas sequitur, vastās per prata locustās;
 Urgetur graviter seuo Crabrone petitus,
 Atq; cauas statim latebras conscendere fagi
 Festinat fugiens, denso se in cespite condens.
 Huic dorsum nigricat: pandū caput esse videtur
 Atq; Hydro simile, horrēdum q̄ corpore foetēs:
 Utq; solet corium sanie, taboq; cruentum
 Dum tractatur equi tetrū spirare putorem.*

Hic serpens non facile potest, improvidum hominē in-
 uadere: foetore enim statim deprehenditur: unde si quis
 ipsum non videat, loci tamen teterrimū admirabitur odo-
 rem. Neq; potuit sanè commodius ipsius foetor explicari,
 quàm fecit Nicander, qui ulceribus iumentorum sanie, ac
 vermibus plenis, omniq; immūditia sordidioribus, eius odo-
 rem comparavit. Neq; simpliciter ulceribus his olidis, sed

cum tractantur à mulomedicis, ferramentis ad id negotiū accommodatis, quando ipsorum maximè fœtor naribus ita molestus est, ut nō possit aliquo tollerari pacto. Abundant tamen hi serpentes magis iuxta Helleſpontum, latibulaq; habent in roborum, aut fagorū caudicibus, obesi, ac squamis perquam asperis muniti, cubitorum duum longitudine. In his ipsis squamis muscæ pennis arcis sua domicilia habere dicuntur, quas fortasse Nicander μύσπας dixit, nos autem Crabrones transtulimus, à quibus non solum laceſſuntur, sed tandem miserrimè ab his occiduntur. Hic non secus atque Hydrus, muscosa loca paludesq; frequentat, quo possit tum ranis, tum omni locustarum genere expleri, propterea & hunc aliqui cognomento Hydrium vocauerunt, alij verò χελυδερ de nomine marinæ testudinis. Sed dum per loca illa paludosa, atq; prata expatiatur, tunc maximè laceſſitus à Myope, se festinanter recipit in sua latibula, quæ constructa, aut in quercu, aut in fago habebat. Caput huius perinde atq; Hydri latum est, dorsumq; nigricat: & sanè veneno Hydrium maximè imitatur, est tamen illo multò truculentior, quemadmodum audies.

Ἦτοι ὅτ' γὰρ κώληται, ἢ γὰρ ποδὸς ἔχνη τὴν,
 Χρῶς ἀρωνιγέουσα κεδαιομένη φέρετ' ὁδὸν.
 Τῷ δ' ἦτοι ποδὶ τύμμα, μέλαν κορβύνη οἶδος,
 Ἐν δὲ νόον πεδῶσι, ἀλυοῦνται ἀνία
 Εχθόρηναι. χροὶ δὲ μόγῳ ἀνάνεται ἀνδρὸς.
 Ρηοὶ δ' πλαδῶσι ὑδὶ χροὶ, τοῖάμιν ἰὸς

Οξὺς ἀνενέμεθ' ὠδὴν βόσκει· ἀμφὶ καὶ ἀχλὺς,
 ὅσ' ἐκατακρύπτουσα, κακοπαθεύοντα δ' ἀμάργει.
 Οἷδ' ἐπεὶ μὴ ἄσπετον, πόδι πονιγέες τε πέλονται.
 Οὐρα δ' ἀπὸ ἐσπέρης, τοῖ δ' ἑμπαλιν αὖ ἐπ' ὀνόωντο,
 ῥέγκουσιν, λυγμοῖσιν βαρυμορμνοὶ θαμέεσιν.
 Ἢ ἀπὸ δουρόμενοι ἔμεθ' ἰχθυόεντα δ' ἄεθ' ἰχθῆς,
 Ἄλλοτε δ' αἰματόεντα, κακὴ δ' ὠδὴ δ' ἰχθῆς ἄεθ' ἰχθῆς
 Ἐχάλην, μογέεσσι τρώμεν κατεχούμεν γήϊοις.

Quod si vnq̃ tulum, plantæ aut vestigia pungat,
Corpore funestum reddet percussus odorem,
Vndiq; per plagam circum nigricante tumore.
Cui neq; mēs cōstat, grauibus sed fracta ruinis
Fluctuat, ac omnis perijt flos ipse coloris.
Atq; cutis madida, ac fœda putredine sordens
Virulenta fluit, sanie consumpta, nec altis
Quicq̃ oculis cernūt, densa at caligine hebescūt:
Ac mugiūt tanquam stringantur colla rudente:
Supprimitur lotiū, pressiq; sopore profundo
Stertunt: singultum magno comitante tumultu.
Fellea quin reuomūt interdum pōdera ventris,
F 2 Google Atq;

*Atq; cruenta aliâs, sicibundaq; corpus inurit-
Noxa grauis, trepidantq; soluto robore mēbra.*

Eadem planè viderentur Hydri symptomata, ni essent mitiora. At verò huius tanta est acrimonia, vt si quis eum calcet modo, illius pedes excoriet, & tumorem circa crura ingentem inducat. Et quod mirum magis videri potest, aiunt, medici curantis agrotum manus excoriari. Primum ergo vbi percussit extincto partis affectæ naturali calore, seuq; inducta putredine, teterrimus inde exhalatur odor, qualis ex cadaueribus putridis; sursumq; veneni tetrica vis deuoluitur, animalemq; opprimit facultatem, & sensuum organa, præsertim oculos, totiusq; corporis flordus color euanescit, superante putredine. Urina etiam supprimitur, strangulatioq; vrget, quod ex naturali facultate languescente contingit, quæ musculis his non transmittit idoneam satis spirituum copiam. Quare miramur Scho liastem ὁραδὶ ἀποκρίσεως interpretatum esse, ἀποκρίσεως, ἢ ἀποκρίσεως, ἢ ἰνὸν ὡχρὸν φαίνεται. id est. pallida urina funditur. Bifariam enim lapsus est, tum quòd canon sit autoris mens, vt ex Aetio alijsq; constat, tum quòd verba illa ἀποκρίσεως, ἢ ἀποκρίσεως non significant pallidum esse, quod tyrones Græcæ linguae cognoscunt. Quare non tam ipsum reprehendimus, quàm miramur vnde possit lapsus ille exemplaris duxisse originem. Ceterum, vt ad rem redeamus, singultus ob noxam à cerebro in ventriculū delatam cōtingūt: vomitus etiam ob vim veneni pestiferam, ac dissolutam naturalem facultatem, sitis etiam ob feruorem putredinis. Tandem quòd omnium corporis partium facultas

facultas corrumpat, tremor ostendit, qui semper ob languen-
scientem provenit facultatem.

Φράξεο ἧ χλαῖν' αἰσ, κνανούτ' ε δρᾶκοντα,
Ὅρ ποτὲ παλίου λασίη γνὶ θρέψατο φηγῶ,
Πηλίω γν νιφόωνι, πελεθρόνιον κατὰ βῆσαν.
Ἦτοι ὄγ' ἀγρῶλος γε εἰδέτα, γν δὲ γηραίω
Τρίσι χοι ἐκάθερθε πόδισι χρώσιρ ὀδόντ' οὔ.
Γίονα δ' γν σκυνίοισιν ὑπόμαϊα, νέρθεδε πώγων
Ἐπλεθ' ὑπ' αὐθιγῶν & χολοιβάφος, ὅμην ὄγ' αὐτως
Ἐγχείψας ἥλγωε, καὶ ἦρ' ἐκπαγλα χαλεφθῆ.
Βληχρόν γάρ μιν οἶα νυχμβόρ' ε γν χοῖ νύγμα
Εἰδέτα, αἶμα χθόν' τ' & ὑποκραντῆρος ἀραιῶ.

*Tuq; virescētem, cognosce nigrumq; Draconē,
Quem quondam Pæan aluit sub tegmine fagi,
Pelion ad niueū, atq; pelethroniā prope vallem.
Hic splendet forma, mētumq; armatus utrinq;
Surgentes triplici discurrunt ordine dentes.
Pinguia sub cilijs sunt lumina: barbaq; subter
Mento strata graui, bilis suffusa colore.
Irrita sed plaga est, etiam si percitus ira*

*Mordeat ingenti, nec muris tetrrior ictu,
Quem nocturna vorans, inflexit dentibus atris.*

De Draconibus Historijs mandata quàm plurima, tum lectu iucunda, tum miranda magis, apud classicios autores comperimus. Nos autem relictis his, quæ de puellis, & iuuenibus à Draconibus adamatis scripta sunt (est enim id animal stimulis amoris maximè subiectum) huc transfere mus, quæ ad notas quibus cognosci possint, si in conspectū venerint, spectare videbūtur. Vastum scilicet hoc animal est, interdum quinque, quandoque decem, aliquando triginta cubitorum longitudine. Onesicritus autem Astipaleus duos in India fuisse dracones scribit, alterum sex & quadraginta, alterum octoginta cubitorum, quos & Alexander alexander videre expetivisset. Hoc animal eximia formæ pulchritudine pingitur, supra oculos excrescentias quasdam, pellium superciliorum flexibilium instar, habens, in mento verò pinguem quandam carnem prominentem, quæ barbæ speciem præbet, oris rictu maximè hiante, lingua exserta, & dentibus magnis instar aprorum, triplici utrinque serie, quibus laniat, disrumpitque quicquid iracundè momorderit. Nullum huic venenum inest, vi tamen sua, ac vehementi attractione necare potest. Abundant quidē Dracones in Aethiopia, & Lycia colore satis distincti. Nicander quidem partim viridi, partim ceruleo distinctos esse scripsit: alij tum rufos, tum cinereos reperiri affirmant. Draconem poëtæ ferunt Aesculapio sacratum, quem ipse educaverit, apud Pelium montem in Pelethronia valle: quæ sanè fabula innuitur, Aesculapiū medicinæ parentem Dracone comitari, quod nimirum sit vigilantissimum animal,

quales esse deceat medicos. Draco enim bestia est, & ad audiendum acerrima, & ad videndum acutissima. Propterea apud Pelethroniam vallem educatum fingūt, quoniam ille locus medicamentorum omni genere abundet, quod nomine suo proficitur.

ὦ μὲν τ' ἔκπαγλον κοτέων Βασιλῆϊος ὄρνις
 Αἰεὶς δ' αἰθέρης ἐπαίξετα, ἀντία δ' ἐχθρῶ
 Δῆειν ἄγε γηγύεσιν, ὅταν βλώσκοντα καθ' ὕλιν
 Δερκεται, πάσας γὰρ ὅγ' ἠρέμωσι καλίας.
 Αὐτὼς ὀρνίθων τε τόκου κτίλα τ' ὠεῖ βρύκων.
 Αὐτὰρ ῥόθῳ, καὶ ριῶα, καὶ λυέμεντα λαγῶν,
 Ρῆα δρᾶκων ἡμερσε, νέον μάλ' ἔφαντο ὄνυξι
 Θάμν' ἐπαίξας, ὅδ' ἀλδύεται, ἀμφὶ δ' εἰ δαιτὸς
 Μάρεν' αὖθ', ἰππώμενον δὲ πείρει ἀτέλεστα διώκῃ,
 Σπασσέναις, καὶ λοξὸν ὑπόδραξ ὀμμασι λούσῃ.

Prouocat hūc verò fuluus Iouis ales in Æthra
 Plummea colla tumēs, si quādo in valle repertū
 Pascentem videat, nanq; hic populatur vbiq;
 Nidorum pullos, diffringens dentibus oua.

Ast aqlā, rapuit leporē, cū aut vnguibus hædū,
 Fortè draco surgens denso de cespite, præda
 Nudat: et hæc volitās dapib⁹ pro lurida pugnat

*Hic sequitur frustrà delusus præpete cursu,
Contorquens orbes, ac toruo lumine cernens.*

Describit Aquilæ cum Dracone pugnam atrocem: ma-
ximo namq; Aquila Draconem odio semper prosequitur,
quod ille tum avidè voret, & pullos, & oua, quæ Aquila
fouet, tum frequenter eripiat prædam ex vnguibus ipsius
ex arbusto forte fortuna insiliens.

Εἶγε μὲν Ἡφαίστιο χαλαίποδος γῆν' πῦρ χιένεισθ
Βῆσαι, ἢ ἐσέμου δ' υγχαίμερον, αἶτ' ὅτ' ἐκὼλῳ
Θρηκίῳ βέβλωγ, ἐκὰς ῥησκιῦθιδος ἦρης,
Ἐβρεθ' ἵνα, ῥωναῖάτ' ὄρη χιόνεσι φάληρα,
Καὶ δρύον Οἰαγρίδαο, τόθι ρηκυῦθιου αὐθρον,
Δῆδς κεγχεῖν καὶ δολιχὸν τόρας, ὅμ τε λέοντα
Αἰόλου αὐδ' ἄξανθ, πόρισι κερυ φολίδεσσι.
Τὸ πάχιστος μῆκος τε πολύτροφον, αἶψα δεσφικῆ
Ροθεδύνας κατέχονε δ' υγαλθέας, αἶδ' ὡδὶ γήοις
Ἰοβόροι βόσκονται, αἶδ' ὑπὸ νηδύσι μ' ὄδρωφ
Ἄλγισμ' ἐμβαρύνεσθ, κατὰ μέγ' ὄμφαλον ἴστα.

*Iamq; colenda tibi fuerit si aut insula claudi
Vulcani, aut inuisa Samus, quas undiq; gurges
Thracius claudit, procul à Rescynthide fano*

*Iunonis, qua Ebrus, niuibus memorādaq; zone
 Oeagride & quercus, iuxta Zerynthiū antrū
 Occurret punctis immania Cenchrina membra
 Commaculata gerens, varijq; idcirco leonis
 Nomine donarunt, vastū reuolubile monstrum.
 Protinus ergo putror carnes, virusq; vorando
 Percussi tetrum vastant; quin pondere iniqua,
 Atq; molesta Hydrops media firmatur in aluo.*

Cenchrinam hunc, vastum esse serpentem serūt, ac truculentum, quem ob indomitū furorem leonem etiam appellāt, vel quia eius squamæ varijs maculis distinctæ sunt, vel propter ingenuum, nobilemq; ipsius animum, vel quia erecta cauda veluti leones se ad pugnam excitat, vel quia sanguinem exugit leonum in morem. Inuenitur autē frequenter in Lemno, Samoq; insulis, quæ sitæ sunt in sinu Thracio, *ἡδὲ Ὀρεστιάδης* verò Lemnum, claudi Vulcani insulam nominauit. Sed Samum, Samothraciam appellauit, de qua non semel Homerus fecit mentionem. Porro Rescynthida Iunonem nuncupauit, à Rescynthio monte Thraciæ, qui ipsi Iunoni sacer habetur: vnde & cognomentum est adēpta. Proximè autem fluit Hebrus fluuius, non longe autem à fluuio Zone ciuitas, post quam sunt Orphei quercus, Nam Orpheum Oeagrida vocauit, nomine patronimico, Oeagrus enim pater extitit illius, sub his verò quercubus, antrum extat Zerinthium. Quanquam alij id ipsum in Samothrace constituent.

Ἦξι' ὅτ' ἡελόιο θερδατὴν ἴσχυται ἀκτῖς
 Οὔρεα μαμώσων ὠδινύσας, ὀκρυόντας,
 Αἵματ' ὅτ' ἰχθυόων, καὶ ὠδὶ κτῖλα μῆλα δοκδύων,
 Ἦσας, καὶ μοσύχλους, ὅτ' ἀμφ' ἐλάταισι μακέδναις
 Ἀγχαυλοὶ φύχωσι, λελοιπότες ἔργα νομήου.

*Hic cum feruet humus radianti lumine Solis
 Undiq; perlustrans montes disquirit eundo,
 Insidians pecori, expleri nam sanguine gliscit,
 Inq; Sao, & Mosychlo, si qñ sub abiete pastor
 Inclinator humi lentus discumbit in umbra.*

Tam avidus est sanguinis hic serpens, ut iuxta meridiē quando maxime silet omne nemus, pastoresq; quieti discumbunt in umbra, ille soleat diligenter perlustrare montium recessus, in quibus pecora stabulantur, ut possit sanguine expleri. Meminit autem Sai, & Mosychli montium quoniam ille Sami sit insula, hic verò Lemni, in Lemno enim & Samothrace dicebat frequenter hunc peruagari serpentem. Audiuius autem nos a pastoribus in maximis squaloribus, ad meridiem etiam serpentes quosdam in montibus Morellae vicinis, visos aliquando fuisse, qui pecori admodū essent infesti, maculis quàm plurimis per corpus vniuersum distincti, vasti etiam, ut metum intuentibus incuterent non exiguum. Hos autem, utpote quos momordisse quempiam non sit compertum, venenatos esse nō audebant

debant affirmare. Cæterū erant admodum truculenti, nec dubitamus quin ex genere Cenchrinarū essent, neq; enim tantum in illis insulis nasci hanc pestem credendum est.

Μὴ σύγῃ θαρσάλεως πρὸς ἑὸν, θέλε βῆμεναι αὐτῷ
 Μαινομένῃς, μὴ δ' ἦσε καταφλέξῃ, καὶ ἀνάγκη
 Πάντ' θιμάσιζωρ ὄρῃ δ' ἑμας, γὰρ δὲ καὶ αἶμα
 Λαιφάρῃ, κληίδας ἀναρρήξας ἐκάτορθν.
 Φεύγῃ δ' ἅσκιολιῷ ἡ δ' ἐκ ἰθέαν ἄζαπορ ἰλῶν,
 Δοχμὸς ἀνακρῶρ θηρὸς δρόμορ, ἢ γὰρ ὁ δ' εαμοῖς
 Βλάπτῃ γ' ὀκυναμπῃ ἢ σι πολυσρεπῃ οἷσιρ ἀκάνθῃς,
 ἰθέαν δ' ὤκυτος ἰδιδρομάδ' ἡ σίβορ ἔρωα.
 Τοῖος θεηκίησιρ ὅως νήβισι πελάρῃ.

*Sed tibi ne fidas nimium, nec currere contra
 Dum furijs agitur moneo, ne fortè reuinctus
 Prælonga cauda feriare, ac ille cruorem
 Exugat tandem iugulo præfixus utrinque.
 Tramite sed curuo fugito, nec semina recta
 Tentetur, monstri quo frangas robur eundo,
 Nam nimium urgetur dū spinæ vincula torquet
 Cū celer in rectum possit traducere cursum
 Talem, tanq; ferū fert anguem Thracia tellus.*

Sæuum hunc serpentem nō esse temerè adeundū monet:
 solet enim sinuosis flexibus arctatos homines premere,
 atq; vtrinq; ad iugulū ore applicato, sanguinē omnem ex-
 sorbere, seipsum ad pugnā multa caudæ flagellatione con-
 citans, dumq; inuolutus hæret, eunt quem opprimit, eadem
 caudā misere verberat. Eugiendum igitur tibi erit, si quan-
 do in hanc feram incideris, non quidem calle recto, quan-
 doquidem in rectum currendo maximè valet, sed obliquo
 semper tramite, ac curuo, cum ille intorquens itineris ob-
 liquitate corpus vehementer angatur.

Ενθα γὰρ ὁ Λιδανὸς πόρ' ἀπεχθὲα βρύγματ' ἔασιν
 Ασκαλάβος, τὸ μὲν τ' ἐρεῖ φάτις ὄνεν' ἀχόιν
 Διμήτρης ἐβλάψεν, ὅθ' ἄψα σίναρ' παίδος
 Καλὶ χοροῦ ποδὶ φρεῖαρ, ὅτ' οὐ Κελεοῖο θεράπναις
 Ἀρχαῖν μαετάνειρα θέλω δ' αἰδέεσθαι πρίφρωρ.

Sunt vbi (pertenuis quanq̃ sit) vulnera sæua
 Ascalabi: quōdam referūt quem mæsta crearit,
 Ex puero alma Ceres, postq̃ mutasset Abātem:
 Calli horum ad puteū, Celei per compita quādo
 Ipsa vetusta deam Metanira excepit amice.

Ἀσκαλάβος, γὰρ ἀσκαλαβώτης Græci dicunt, quem La-
 tini Stellionem vocant, lacertæ pusillæ genus quoddam, no-
 stri Dragonem (vt arbitror) nominant, nascitur in horto-
 rum muris, sepulchris, et fenestrarum rimis, tergora mæ-
 culis

culis quibusdam habet distincta: unde & Stellionis nomen accepit. Attici tamen hoc nomine γαλιόπῳ, id est, sclem intelligunt. Stellio igitur, ut Nicander scribit, in Thracia iniusus est morsu, apud nos nondum est compertū, an morsu venenum ei aculetur, quanquam nulli dubium sit id animal esse venenatum, constansq; est fama, si salinum attigerit, quod fortasse in salem virus funestum eructet, eum salem deleterij veneni naturam induere, gustatq; esse pestilentissimum. Amplificat autem stellionis historiam Nicander fabulosa quadam fictione, ex qua et huius originē deprompsit. Celeum olim Ceres ut filium educavit, quem cum vellet efficere immortalem, frequēter in ignem illum mittebat, qui tamen à quodam furtim sublatus, non potuit consequi id, quod Ceres cupiebat, evasit tamē peritissimus in frugum satione, referebatq; perpetuò huius beneficij Cereri gratias, in locis maximè ad hospitalitatem accommodatis, quas Nicander θεράπιας vocavit: qui locus fortasse est, in Sabinia nomine nondum mutato. Nos compitavertere volumus. In his igitur locis, aliquando Ceres filiam suam inquirens, à vetula quadā Metanira nomine, cui Abas filius erat, hospitio excepta est: cumq; sacra illi perageret, ferunt Abantem indignatum, quod Ceres esset à matre intromissa, nō solum ludibrio habuisse sacra, sed etiam probra in deam, dictoriaq; iecisse. Qua de re indignatam deam, ipsum in Stellionem commutasse dicunt.

Ἄμαγε μὲν ἀβλαπῆα κινώπειτα βόσκειται ὕλῃ,
 ἀρυμὸς, καὶ λασιδνας, ἀμὸρβάς τε χαράδρας,
 οὐς ἔλωπας, λίβυάς τε, πολυσιφείας τε μυάγας,
 ὅσας ἔχοντα.

Φράζοντες. σὺν δ' ὅσοι ἀκοντίαι, καὶ μολῶροι,
καὶ ἐν πρὸ τυφλῶν ποδὶ ἀπ' ἡμῶν δι' φορέονται.

*Iamq; feræ plures passim per deuia syluis
Innocuæ querceta colunt, lucosq; virentes,
Quas Elopas, Lybias, coronatos atq; Myagros
Appellant: quotquot Iaculi, pariterq; Moluri,
Atq; etiam immunes noxa Typhlopes ab omni.*

Descriptis iam propemodū omnibus venenatis serpenti-
bus, aut præcipuis saltem, hoc epilogo persequitur in vni-
uersum genus quod restat, veneno immune. Horum ergo
serpentium nonnulli ἀμύδης, hoc est, arenosi nominan-
tur, quos ipse Lybias vocauit: quoniam in Lybia abundant
maximè, regione nimirum sabulosa, alij μύθουρες, hoc est,
murium, aut muscarum venatores, quos ipse μυᾶρες no-
minauit, πολυκίτας, id est, multis lituris coronarū instar
distinctos. Vocantur autē οἱ ῥοφῖαι. Alij rursus ἑλοπίς,
id est, imbecilli nuncupantur, alij ἀκοντίαι. i. iaculi, nō quidē
quod iaculorū instar seipsos vibrēt, nam hi nō carēt vene-
no, vt Aetius est autor, sed vt scripsit Nicandri interpres
Διὰ δὲ κατὰ ἀκόντια ὀφθαλμοί. ego verò magis à forma id
nomen inuenisse crediderim. Alij præterea μολῶροι quod
nimirum cauda videantur incedere, nominati sunt. Deniq;
Typhlopes, quos Cæciliæ, à cæcitate nominare possemus,
murene caput habere dicuntur, oculisq; esse minutissimis
præditi, vnde fortasse nomen ipsis inditū est, pelle durissi-
ma, quæ vix secari patiatur. Aures sunt eisdem serpētibus
hebetes, vnde οἱ Cophiæ nuncupati sunt.

ὦδ' ἔγὼ θρόνα πάντα καὶ ἀλθις ἡεὶα νύσσω,
 φύλλα τε, ῥιζόρ' ἔμ' τε, δίδωμαι αὐδράσι μ' ὦρ' ἔω
 πάντα διαμπερέως, καὶ ἀπ' ἡλεγες, ὅισιν ἀρήγων
 Ἀλθήσῃ νύσσω κατὰσπέρ' ἔρχομαι αὐτίκω.

Τὰς μὲν, ἔτι βλύζοντι φόνω ποδ' ἀλγεί' ποίας
 Δρέψαται νεόκμητα, τὸ γὰρ πεφ' ἐρέσ' ἔμ' ἄλλω
 Χώρῳ ἵνα κνῶσθε θαλερῶ βόσκοντ' ἂν' ὕλῳ.

Nunc age plantarum vires, discrimina florum,
 Radices, folia, & quo tempore quæq; legantur
 Iam breuiter referam, possis quo semina morbi
 Frangere, percussi grauitur populantia corpus.
 Sed dñ feruet adhuc sanguis per vulnera plātas
 Colligito (præstat siquidē) quo bellua pastum
 Per sylvas capiens, truculento morderit ictu.

Absoluta iam omnium serpentium tractatione, commo-
 dè ad medicamentorum, quibus opem egrotis adferre va-
 leamus tractationem se transfert. Promittens, quo atten-
 tos reddat lectores, tum florum discrimina, tum foliorum
 figuram, tum radicum differētias, opportunamq; colligen-
 di rationem se traditurum. Proponitq; statim documentum
 quoddam non inutile, quod ad eruendas herbas potissimum
 conducit, inquit, eas longè maiorem vim aduersus vene-

nata animalia habere, si eruantur ex loco, ubi frequentare solent, quoniam non sit credendum naturam dum venena profert, obliuisci contrarij medicamenti, quo illud superari queat. Ita frequenter videmus non extra ipsam et animalia quærenda esse antidota, sed aut partes aliquas priuatim aut tota, ipsi vulneri apposita medicamenti egregij vicem præstare. Ranarubeta in seipsa habet, quod veneno suo reluctetur, habent & Cantharides, Viperae caput potatum, aut vulneri impositum, amuleti vires habet, quod & iecur præstare potest. Scorpius suæ plagæ impositus, dolorem omnem, & noxam alleuat. Sunt & innumera etiam huius rationis medicamenta, quæ Nicander in sequentibus describet.

Πρώτῳ μὲν χείρων ὁ ἑωαλθέα ῥίζαν ἐλέσθαι,
Κρονταύρου κρονίδαο φερώνυμον. ὡς ποτε χείρων
Πηλῖω γυνὴ φόνου κτεχὼν, ἐφράσσατο δ' ἑρῆ.
Τῆς μὲν ἀμαρτανόεσσα χυτὴν ποδὶ δ' ἐδρομὴ χάτην,
Ἄνθεα δὲ χύσεια φαίνεται, ἥδ' ὑπὲρ αἰῆς
ῥίζα, καὶ δ' βυθίῳ τελεθρόνιον νάτω ὁ ἴχθυς.
Ἡμὲν σὺ καὶ αὐαλέω, ὅτε δ' ἔγχεοι, ὅλμῳ ἀράξας,
Φυρσάμεν ὁ κοτύλλῳ πῖον μυνοίκεος οἴνης.
Πᾶν γὰρ ἀρκίος ὅστις, τὸ μὲν πᾶν ἀκίον ἔσθαι.

*Principio Cronidæ Chironis nomine dictam
Radicem medicam sumes, qua dicitur ipse*

*Pelion ad niueum, collum cinxisse decorum.
 Frōde comosa nimis veluti hirtus amaracus exit
 Flos auro similis, radix tellure sub ima,
 Haud subit alta tñ, passim per amœna vireta.
 Hanc tripode intritam seu siccā, siue virentem
 Infundens cotylam potandam trade falerni.
 Omnia nanq; potest, panacesq; idcirco vocarūt.*

Panaces generibus continetur pluribus, summa autem eius, præcipuaq; fastigia tria sunt: a Dioscoride descripta, de nomine inuentorum. Nam ex his est, quod Herculi referatur acceptum, Herculeumq; idcirco cognominetur, estq; in eo genere præcipuum, in Bœotia plurimum, Phocidæq; Arcadiæ proueniens: ubi & diligenter compendij, quæstusq; gratia colitur. nam morborū omnium liberatio- nem suo nomine pollicetur. Audio etiā in Apulia, in Apen- nini iugis vberrimè prouenire, nullum tamen ibi ex radice eximi liquorē. Aliud verò ad Aesculapiū inuentorem re- fertur, Asclepiumq; cognominatur. Tertiū (de quo Nicā dro in præsentia est sermo) Chironi centauro tribuitur; deq; eius nomine, Chironiū nūcupatur. In eius tamē histo- ria præcipui rei herbariæ scriptores variant. Nam Theo- phrastus, quem sequutus esse Plinius videtur, folium huic tribuit lapatho simile. Dioscorides verò Nicandrum imi- tatus, folium amaraco simile habere scribit, nilq; his quæ Nicander scripsit addidisse videtur aliud, quàm radicem, huius gustu acrem deprehendi. In hac igitur tam insigni

controuersia, nos nihil possumus definire certi, præsertim
cū nondum potuerimus ipsius plantæ consequi cognitio-
nem. Semper tamē putamus veraciorem multo esse Dios-
coridis deliniationem.

Ἦτοι ἀεισολόχα παλίσκιος γνῶστέοις,
Φύλλα τε κίος ἔχοντα ποδὶ κλυμενίοιο φέρουσα,
Ἄνθεα δ' ὕσγινω γνερδύθει, ἥ γ' οἱ ὁδὸν μὴ (πὸν
σκίδναται) ἐμβαρεύουσα, μέγαν δ' ὡς ἀχράδα καρ-
μυετάρους ἐξ ὅχνης ὑπὸ φεα, ἢ σύγκρατ' ἄκχνης.
ῥίζα γ', θηλυτόρης μὲν ὑπὸ τρογύλει ὄγκω,
Ἄρσενι δ' αὖ δολιχέτε, πρὸ ἀμπύγονος βάθος ἔχει,
πύξος δὲ χοιρῶν πελαγίγκιος ὠεικίοιο.
Τὴν, ἦτοι ἔχιός τε, καὶ ἀνοπλήγος ἐχίδνης
Ἀγρδύσις ὄφελος ποριώσιον, γνῶσιν ἀπορρῶξ
Δραχμαία μίσγοις ποτῶν γνῶσι κίρρῶδος οἴνης.

Quin & Aristolochia umbrosis leta terēda est.
Huic referūt frōdes hederamq; periclymenūq;
Instar at Ysgini flos est rubicundus, & icit
Fortis odor nares: fructus sed pensilis æquat
Syluestrē ue pirū, vel mirtada, vel mage bacchē
Fæminei sexus radix glomeratur in orbem:
Sed maribus cubito non est contractior vno,

Parq; color buxis, quas educat Orica tellus.

*Hac seu mordet echis; seu mordeat aspera echid
Auxiliū referes magnū, si rumpere cures (na
Par pondus drachmæ vino nigricanteq; iungas.*

Aristolochia nomen inde accepisse videtur, quod egregie puerperis credatur opitulari, tria eius genera traduntur, rotunda, quæ & fœmina dicitur, longa quæ mas, tertiam clematidis, hoc est, sarmentitia. Nicander maris & fœminæ tantum fecit mentionem, quod hæ scilicet viribus sint valentiores, Nam clematidis vnguentorū spissamentis maximè nascitur. Vtriusq; florem rubicundū descripsit Nicander. Dioscorides fœminæ florem tradidit candidū, in quo non nihil purpureū insit, odoris tetri. Non admodum tamē moramur, quod pertinet ad colorem, vidimus enim nos insigniores plantas alijs sanè florum coloribus, quàm scribantur ab herbarijs, idq; frequenter. Apud nos Clematis daphnoides flore nascitur candido, Violas nigras in multis montibus, candido flore nitētes cōperimus, Anagallida etiam floris candidi, monstrare possumus in loco quodā nascentem, iuxta fontē, apud oppidū Beteram noīe. Staphisagriam floris candidissimam, his annis elapsis ex monte quem Penyam golosam nominant attulimus. Alia etiam plurima, quæ ad florum varietatē attinēt, quæ tamē nō sunt in prōptu multoties dū huic negotio incubuimus nobis occurrerāt. Nam si olitores artificio mutare florum colores nouerūt, quid mirū naturā ob variā cœli constitutionē id ipsum præstare. Maximi namq; momēti est genius loci. Tātisper ergo dū florum, aut foliorū figura nihil cuariauerit, colorem ipsam

non maximi faciemus. Quæ igitur nos longa in hac herba
riare experiētia, de aristolochia adnotare possumus, hæc
sunt. Fœminam, quæ apud nos vberrimè prouenit, radice
constare crassa, in rapæ modum degenerāte in longitudi-
nem, non vsque quaque rotunda, qualem alibi frequenter
vidimus, flore pilei figura rubicundo, extremitatibus v-
trinq; candicantibus, colore herbaceo. Eam nostri phar-
macopole rotundam esse autumant, sed horum iudicium
in hac re, nullius est momenti, qui nec adultas lactucas co-
gnoscent. Marem verò, quem nunquam in Hispania vidi-
mus, in Gallia frequenter tractauimus: non ita tamen sur-
git in altitudinem vt fœmina, iisdem propemodum folijs,
flore verò penitus luteo, nō quemadmodum in fœmina iux-
ta foliorum pedicula unico, sed multiplici, eiusdem pla-
nè figuræ, radice tenui cubitum alta, aut proceriori. Cle-
matitim nunquam videre licuit; sed nascitur apud nos Pi-
stolochia, quæ tanquam quartum genus additur à Theo-
phrasto, et Plinio, facie scabra, flore rubicundo, fœmi-
næ non dissimili, multis radiculis iunci crassitudine firma-
tâ, vnde et polyrizos cognominatur. Harum omnium fructus
in formam piri turbinatur. Sunt autē ἀρχάδης, ὄχυνος,
ἐμυλάδης, et βέχχω pisorū, potissimumq; syluestrium
genera, quibus Nicander fructū aristolochiæ assimilauit.

Ναὶ μὲν καὶ τρίφυλλον ὁπάρξει κνωφίῃ ἀρωγὴν,
ἢ ἐπεὶ ὅτι τῇ ἰσχύϊ πατάγῳ, ἢ ἀρσφάγι βήσῃ.
Τὴν ἥτι μινυαυθὲς, ὁδὲ τριπύτῃ λουρὶ γνίσσῃ,
Χαίτῳ μὲν λωτῷ, ρυτῇ γὰρ ἰκελῶ ὁδὲ μὲν.

Ἡριότ' αὐθεῖα πάντα, ἢ ἐκ πῆλα ποικίλα τρύχα,
 οἶοντ' ἀσφάλτου ἀπὸ δύγης. γνῶτα κολλῶσας
 Σπέρμαδ' ὅβρι κύμβοιο ζαπυζήντης ἐλέδαται.
 Καρδὸ πω γνῶντρίψας πικρὸν ὀφείσιν ἀφωγνῶ.

*Proderit & vulsum de saxo, valle' ve rupta,
 Nomine quod dicūt Minyanthes, siue triphyllō
 Quod folijs lotū, rutamq; imitatur odore,
 Floreq; deciduo, antennæq; simillima promens
 Semina; iam spirat qualem ipsa bitumina odorē.
 Ergo capit quantū mensis nūc Cymbion aptum
 Sēminis, ipse terens, percusso trade bibendum.
 Nam procul hoc pelles serpentum virus iniquū.*

Trifolium apud Græcos plurima inuenit nomina, Nam primum *ξίφυλλον* à foliorū numero dicitur, ἀσφάλτης ab odore, *ξυτρίφυλλον* à foliorum figura, *μινυάνθης* à foliorū breuitate. Plinius tamen his nominibus, distincta huius trifolij genera significare voluit, *Minyanthes*, & *Asphanton* dici censens genus quoddam, quod veniat in *visus* coronarum, maioreq; sit folio. *Oxytriphylon*, quod acuto folio constet, tertium ex omnibus minutissimum esse. Sed apertè in hoc trifolij genere conspici potest hæc varietas, neq; censemus nos distinguendas esse plantas, hac solū ratione, quod minora, breuiora' ve paulò, aut longiora in

varijs locis folia ostendant. Nam ita excreſceret ſanè plan-
tarum hiſtoria in immenſam molem: qui enim huic ſtudio ſe
dederūt mira profeſſò ex locorum diſcriminibus com-
prehendunt in plantis, quæ optimo tantū iudicio ſunt con-
ſideranda. Apud nos, & in montibus, & in campis vberri-
mus eſt huius herbae prouentus, quæ rotundiore ſurgat in-
terdū folio, interdū longiori, aliquādo etiā ſatis minuto.

Κινῶ δ' ἄγε δι' ἐπίμικτα νῶσιν ἀλκίκεα λείψω,
Θειοακίδω μὲν ῥίζαν ἔλδω γυαλθέα θάψω
μίξας, γνὲς δὲ σπέρμα χυτὸν λοῦκάνθεος ἄγνως,
Νῆειν, πηγάνιον τε πρὶ βρυῖς, γνὲς δ' ἔτε θύμβρος
Δρεφάρμενος βλασὸν χαμαίειν ἄδως, ἥ τε καὶ ὕλιν
Ὅϊας θ' ἐρπύλλοιο πόριρ' ῥακίδας ἄξει.
Ἄγρ' δ' ἀσφοδ' ἔλδοιο δισανθέας, ἄλλοτε ῥίζαν,
Ἄλλοτε κὶ καυλῆον, ὑπέρτερόν αὐθενίκοιο,
Πολάκι δ' αὖ κὶ σπέρμα, ὅπως λοβὸς ἀμφὶς ἄξει
Ἡὲ κὶ ἐλξίνω, πλὴν τε κλύβαλιν καλέοισιν
Ὑδαλί τ' ὀρωμύνω, καὶ αἰνάλαστον ἱάμνοισι.
Πῖνε δ' ἐγ' γνὲς ῥίψας κοτυλήρ' ῥυτὸν ὄξος ἀφύσων,
Ἢ ὄωκ, ῥέα δ' αὖτε καὶ ὕδαλιν κῆρας ἀλύξαις.

*Sed cape morborū medicamina mixta deinceps
Radicem Thapsi Siculae telluris alumnā*

*Vellito, candentis Viticis quoq; semina iunge,
 Insuper & Nerim, diffusaq; germina rutæ.
 Atq; humilis caulē thymbræ, q̄ brachia fundit,
 Qualia per sylvas fundunt serpillā comosa.
 Asphodeli pariter radicem iunge, vel ipsum
 Quem gerit antherici donatū nomine Thyrsū
 Aut potius tenui circumdata semina libro.
 Interim et Helxinam, Clybatim quā noīe dicūt:
 Quæ surgit riguis, viridantibus vndiq; pratis.
 Hæc q; terens fusa cotyla mordentis aceti,
 Aut vini bibito: quin lymphis hausta iuuabunt.*

Hactenus medicamēta proposuit simplicia, adictus ser-
 pentium, nunc iam cōmiscet plurimas simplicium facultates,
 in acervū vnum, quo parare possit auxilia, multarum fera-
 rum venenis vtilia. Primū ergo medicamentum hoc para-
 tur, radice Thapsi, herbæ cuiusdam, quam nasci in Sicilia
 scribit: cuius succo pallidissimo faciem fucant, qui volunt
 pallidi, decoloratūque videri. Propterea Simætha apud
 Theocritum in pharmaceutria dicebat:

καὶ ὡς χερὸς ὡς ἐμοὶ θ' ἵστατο ποδῶν ἐλψο.

Pallida iam corpus sum facta simillima thapso.

Hanc plantam Crateus inuenisse perhibetur, in Thapso
 insula vna Sporadum, neq; de ipsa aliud quidpiā memoriæ
 proditum scimus, possumus tamen ab incolis Siciliæ huius
 herbæ historiā consequi, aut ab his, qui illuc se cōtulerūt.

Nos multoties suspicati sumus eam esse, qua vtuntur pictores ad luteum colorem faciendum, quaq; nostrates mulieres capillos solent flauo intingere colore, eam verò vragillam vocant. Sed audio non ex Sicilia, sed ex Mauritania potius asportari. Addit autem simul Viticis semina, et Nerim, Vitex apud nos multis in locis in arbores proceras exsurgit, Agnum castum officinæ vocant, Neris verò est, quam Dioscorides *νῆρεον*, aut *rhododaphnē*, aut *rhododendrō* nominauit, cuius facultas cum sit iumētis exitialis, hominibus tamen aduersus serpentiū & omniū ferarū venena, ex vino salutaris est. Iam verò Ruta, & Saturegia, quam Græco nomine nos *Thymbram* appellauimus, quantum venenis virulentarum ferarum aduersentur, nemo nō nouit. Asphodeli præterea radices, thyrſus etiam, & semina pilulis inclusa, scolopēdræ, scorpionumq; venenis egregie aduersantur, potissimū si vino mixta propinentur. Plinius marem & foeminam Dionysii autoritate cognouisse videtur: foeminam tamen nō depingit. An tamen sit tenuis hic asphodelus, qui passim apud nos ubiq; erumpit, quem ubi vorauerint arietes teterrimo carnes sapore inficiuntur, non constat. Asphodelum tamen & hunc esse, perimede atq; magnum, non ambigimus; quum aspectu, & tota facie asphodelum æmuletur, imò ipsius videatur veluti fœtura, nostri porrinas vocant. Quem diris idēd à poetis credimus fuisse dicatum, quod à carnibus, quæ ea herba paste essent, mirum in modum abhorrent. Maiorem rura gamonas vocant. Deniq; Helxine, quæ & Clybatis, & Perdicium, & Parthenium, & Sideritis, & Heraclia, multisq; alijs nominibus dicta est, à Latinis muralis herba appellatur: est enim & alia Helxine, cognomento cissampelos,

longo intervallo distans ab hac, de qua Nicæder facit mentionem. Hæc tamen non commendatur à Dioscoride aduersus venena, Nicanæri tamen testimonio satis habet.

Εἰδὼ Ἀλκιβίς ἔχιστον ποδὶ φράζω ρίζαν
 τῆς καὶ ἀκαυτοβόλου μὲν ἀπὸ ποδὶ τέτορε χαίτη,
 λεία δ' ὡς ἴα, τοῖα ποδὶ στέφει, καὶ βαθεῖα,
 καὶ ραδὶνὴ ὑπὲρ νεφθὴν ἀέξεται ὅδε εἰ ρίζα.
 Τοῦ μὲν ἔχισ βιβλὸν ὑπὲρ νεφθὸιο χαράξας
 ἄνθρωπον ὑπὸ νόσῳ, χυτῆς ποδὶ τέλει ἄλωος,
 εἰς τὰς ἀνέων δύσε καμάντα βίη, αὐτὰρ ὁ γαῖης
 ρίζαν ἐρυσσάμενον, τὸ μὲν ἔρκει θένον ὀδόντων
 οὐκ ἄρως, τὸ δ' ὅτε σκος ἐὼ πύχα καὶ βαλὼν ἐλκεῖ.

*Vtilis Alcibij radix querenda deinde,
 Qua firmatur humi iuba spinis horrida semper.
 Hæc subit alta solum tenuis, ramosaq; subter,
 Sed flores violis similes per germina surgunt.
 Huic cum sæua ignem rupisset vipera morsu,
 Dum pressus somno medio dormiret in antro,
 Cui prope cāpus erat, statim experrectus acerbo
 Vulnere dissiluit: planta ac tellure reuulsa
 Ore bibens succum, vulnus massa inde fouebat.*

Alcibion ab inuentore dicta est herba, quæ alio nomine,
ob salutarem eius usum, quod viperarum veneno, non per-
cussis modo proffit, sed præsumpta feriri non permittat,
Echis de vipera noie appellata est. Dioscorides echium vo-
cat, semina capitibus viperarum ipsam familia habere scri-
bens, quod illi cum anchusa commune est. Nicander eius hi-
storian amplificat hac narratione, Alcibiū quendam dor-
mientē in agro, cum vipera morsu excitasset, ille saeuo con-
flictatus dolore, continuo surrexit: auulsitq; plantam, cuius
succo se expleuit, tandemq; quam expresserat herbam mor-
sui applicauit, atq; ita saturati pristinae restitutus est. Un-
de cepit ad eundem usum Echis herba commendari, nomine
ex vipera mutato. Huius apud nos ubiq; est ingēs copia,
eam herbam Hircinam, aut linguam hircinam nominamus,
quod cōperitū sit hircos ea herbam mīxū in modū oblectari.

Ἡμεῖς κὲ πρᾶσιόιο χλοαυθῆσσι ἔρνεα κόψας,
Χραιομήσας ὀφείεσι, πινὼν ἀργῆντι σὺν οἴνῳ.
ἥτε καὶ ἀσόργοιο κατ' ἐρυσσιν ὄψατα μόχα
πρωτόγονον, σέγγυ δ' ἢ πόδι σφραγεύσας γάλακτι.
Τὴν, ἥτις μελίφυτον ἄν κλέϊσι βοτῆρας,
οἷ δ' ἢ μελίπλαιον, τῆς γὰρ πόδι φύλλα μέλιοςαι
οἱ μὲν θελήρωσαν, μέλιτ' ὅ, ῥοιζ' ὁρ' ἔγνται.

Atq; virescentis præsij virgulta terantur,
Quo prodesse queas, candenti inspersa lyæo.
Quod solet impletis vaccarum lacte papillis

Inflammare nouo crudelia viscera amore.

*Id tamen appellat meliphyllon nomine pastor
Atq; melittænam, quoniam suauissima circum
Agmina apum volitent prædulci capta liquore.*

Prasium Dioscorides appellauit herbā, quam Romani marrubium dicunt. Nicander apertè hoc nomine melisso-
phyllon intelligit; cū seipsum apertè exponat, vocari eam
inquiens Meliphyllon, hoc est, melleū foliū, aut Melittæ-
nam, id est, mellitan, quod nimirum apibus gratissimum sit
pabulum; unde studiosè colitur prope aluearia. Huius, ut
multiplicando lacte dos nō infima, quam rem vaccæ quo-
tidie faciūt certiore. Nam illæ cū inopia lactis premun-
tur, vitulos solent auersari, quousq; huius herbæ præsū co-
piam lactis rursus recuperēt; tunc enim lacte circummam-
mas titillante auidè vitulos, qui exsugant quærunt, ac ve-
luti nouo amore in eos afficiuntur.

Ἡ ἐσύγ' ἐγκεφάλαιο πείρει μὲν ἰχθῆας ἀρ' αἰῶς

Ὅρνιθ' ὁ λώροιο κατ' ἐκίδους, ἄλλοτ' ὁ μόρξαις

Ἦ γὰρ παλύνει μοῦ, καὶ ὀρέγανον, καὶ ἀπὸ κέρω

Ἦ παῖς ἀκρότατον κέρως λοβόν, ὅς ἐξ Ἰαπέρας

Ἐκφύεται, νόστιμ' δὲ χολῆς χεδ' ὄν, καὶ δὲ πυλάων.

Καὶ τὰ μὲν αὖ σύμμιχτα πιάμ' δόθῃ αὐδ' ἰχθ' ἀκόψας

Ὅξεθ', καὶ ὄινος πλεον' δ' ἄκος ἐφέται ὄινος.

Tuq; cohortalis gallinæ abradito pellem,

*Quæ cerebrū cingit, pariterq; ramēta premātur
 Mixta polycnemi, vel origana, vel quod ab apri
 Hepate propendet frustum rescinde, trapezæ
 Adnatū, incumbens felli, portisq; propinquum.
 Hæc confusa tamen subiges vino, vel aceto
 Scilicet alterutro, vini at præstantior vsus.*

Iecoris fibras Græci ροβὰς nominant: & quicquid ex-
 tremum rei alicuius fuerit, frequenter etiam hoc nomine
 donatur, ita extremitas auriculæ ροβὰς ab eisdem dicitur.
 Hæ iecoris fibræ varijs sunt à medicis nominibus insigni-
 te, quæ cum quatuor maxima ex parte sint præcipuæ, in
 canibus, lupis, suibus & huiusmodi animalibus (nam homi-
 ni iccur continuum semper est, neq; in fibras distributum,
 nisi quatenus, qua umbilicaris vena fertur, in duas partes
 secari videtur) quatuor etiam nomina ex officio inuenere
 ut scribit Theophilus. Prima enim focus, ἡ σὶα dicitur: ma-
 ximè nanq; ad succi confectionem facit, quemadmodum fo-
 cus ad coquenda cibaria. Secunda ῥάπισσα, id est, mensa
 appellata est, quoniam mensæ vicem gerit: siquidem mem-
 brorum alimenta in ea reponuntur. Tertia μαχαίρας, hoc
 est, cultri nomen sortita est: diuidit enim, segregatq; inter
 se humores: aut si quid crassius distribuendum est, id se-
 cat, atq; commutat. Quarta ἡ ὠία, id est, auriga nomi-
 nata est, nam excoctos naturales humores dirigit, rectèq;
 distribuit. Scholiastes Græcus ὀνυχὰ, μαχαίραν, et κέντρον,
 nō secus atq; ῥάπισσαν iecoris partes esse dicit: tu autē ani-

maduerit, an nomina illa ὄνυξ, & κένον corruptè legātur.
Iubet ergo Nicander ex apri iecore refecandam esse eam
fibram, quæ proxima trapezæ, nutat tum in bilis vesi-
cam, tum in portas nominatam venam, quæ in cauam ieco-
ris partem inseritur.

Εν δὲ φοβλῶ ἐρύσασθαι ἀεθαλέος κυπρίσσε,
Ες ποτόν ἢ πάνακον, ἢ κάσσορος ὄλου ὄρχιν,
ἢ ἱππο, τὸν Νήλος ὑπὲρ Σαίῃ ἀεθαλόεσσαν
Βόσκη, ἀρδρήσι δὲ κακῶ ὑδὶ βάλλεται ἀφ' ὧν.
Ὅς τε καὶ ἐκ ποταμοῖο λιπῶν ῥάλου ἑλνύοντα,
Χηλοὶ ὅτε χλοάσσι, νέου δ' ἀπεχθύναν ποίλῳ,
Τόσσον ὑδισέβων λίπαι βυθόν, ὅσ' ἀτίον περ
ἔκνέμεται γημύεσι παλίσυδον ὄγμου ἐλαύνων.
Τὸ μὲν ἄπο ποταμῶν δραχμῆς βάρε' ἰσφαρίζαν;
Ἵδαν δ' αὖ γ' ἐπίσαιο κύττα γὰρ ἀομέα κόψας.

*Qui coma vellatur pariter potanda cupressi
Perpetuæ frondis, panaces, genitale' ue Fibri,
Aut quæ Nilus equi pascēdo Sain per inuistam
Educatur, atroci populantem rura furore.*

*Qui linquens fluuij lutulento in gurgite Cænum
Cum segetes flauent, culmusq; per arua fatiscit*

*Dum graditur tantū post se vastauit in agris;
 Quantum dente truci potuit consumere sulci.
 Ergo feres huius par drachmæ pōdus, et ampla
 Cuncta terens pila lymphis sorbenda repone.*

Hoc medicamentum cupressi frondibus, heracleoq; pae-
 nace, & fibri testiculi drachma vna, aut eius belluæ, quam
 Hippopotamū dicunt, constat. Fibri autem testes ad hunc
 cōmendari vsū, qui Dioscoridem, Galenumq; legerit nō
 ignorabit. Animal id amphibium est, frequens in Perside,
 canis (vt ferunt) magnitudine, oblongum tamen, non ad-
 modum ferum, nigro præditum pilo, haud tamen splendi-
 do, cauda prælonga, à medio deorsum caudæ piscium simil-
 ima, pedibus posterioribus anserinis, quibus maximè ad
 natandum vtitur. Fabulosum est id animal cū venatione
 vrgetur sibi amputare testiculos, quasi noscentem illorum
 gratia se peti. Nam instar suum, nō eminentes, sed profun-
 dos habet testes. Cæterum Hippopotamus, quem equū flu-
 uiatilem nos dicere possumus, vastum animal sanè est: ad
 quinque cubitorum excelsitatem accedens, bellua quadru-
 pes, vtrunque ternos dentes maximè prominentes gerens,
 auribus, cauda, & voce equo simillima, bisulca ungula in-
 star taurorum, tergus habens robustissimum, in vtraq; se-
 de vt fiber viuit, interdiu quidem in Nilo, noctu vero in
 aridum egressus, segetes depascitur. Abundat hoc animal
 iuxta Sain Aegypti urbem.

μη σύγ' ἀβροτόνοιο ὑδὶ λήθεο, μηδ' ἐτι δ' αἰφνης
 καρπὸν ἀρακτοῦρης, μάλα δ' αὖ καὶ ἀμάρακος ἄν
 Digitized by Google

Χραιομήδης, πρασιῆς τε, καὶ αὐδῆροισι χλωαῖζωρ.
 Εὐ δὲ τίθῃ τέμνω σκίνακος νεαροῖο λαγῶδ.
 ἢ πθονός, ἢ νεβροῖο πάροιβ' ἀκλύματ' ἀκόφας,
 ἢ ἐλάφου νηδ' ὡ, τὴν δ' ἢ καλέεσσι ἐχίνου
 Ἄλλοι δ' ἐγκατόντα κεκρύφαλον, ὧν ἀπ' ὕψους
 Δραχμῶν ὅσον τε δ' ὕψος κατὰ βάλλει μοῖρας,
 Τέτρασι γὰρ κυάθοις μέθυ & πολὺν ἀκμίξας.

*Iam neq; te abrotoni capiant obliuia, nec iam
 Seminis ex lauro tenui, quod si adsit & ipse
 Proderit eximie viridans sampsucus in hortis.
 Quin leporis petula mixta adde coagula dictis;
 Aut damæ, aut cerui, retrimētis inde reiectis.
 Aut cerui vētrem, quem dicūt nomine Echinū,
 Ast alij extorū vocauere Cecryphalon: ex his
 Pondera drachmarū tibi sunt ressecanda duarū
 Quatuor in Cyathis veteris miscenda lyæi.*

Lauri duo genera constituunt peritiores; alterum qui-
 dem à foliorum latitudine πλατύφυλλον dicentes, alterum
 verò à tenuitate λεπτόφυλλον. Antigonus dictam à Nican-
 dro ἀρωστίαν Laurum, λεπτόφυλλον intelligendam esse cen-
 set: quam priuatim commendauerit ad ictus virulentarum
 ferarum.

ferarum. Galenus autem, Dioscoridesq; discrimen nullum inter ipsas constituunt, quod spectet ad usus medicos. Sed leporinum coagulum iure optimo præ cæteris cõmendatur, nam primas obtinet in rebus medicis, quanq̃ Nicoon antiquissimus medicinae autor, primum, præcipuumq; honorem huiusmodi tribuerit. Attamen Galeni autoritas in hac re maiorem longè facit fidem. Eandem planè obtinet facultatem venter cerui, quem, ut Nicander autor est, ἰχθυόρ Græci nominant. Cæterum ἰχθυόρ propriè apud eos venter bouis est, nec mirum si ad cerui ventrem etiam extendatur hæc vox. Aduertendū tamen ventris partes esse plurimas, præcipuas autē tres, quæ peculiaria nomina meruerint. Suprema quidem omnium κερύφαλον vocatur, ἢ δὲ κερύφην τὴν ἔσφην, id est, quòd claudat cibū. Altera ἰχθυόρ, διὰ δὲ ἰχθυῶν ἐκ τὴν ἔσφην, id est, quia ibi cibus contineatur: quæ etiā alio nomine πολύπυλον ob rugarū, sinuumq; multitudinē appellatur. Tertia ἀποκρετικὴ, id est, excretoria. Quas sanè nos arbitramur esse œsophagum, ventris cavitatem, & intestina. Sed in postrema, priorēq; nomēclatura, est inter Græcos controuersia nō leuis. Nam aliqui postremam partē ἀποκρετικὴν nuncupatam, κερύφαλον etiam nominari contēdunt; quam nos intestinis respondere antea diximus, cui sententiæ videtur Nicander astipulari, qui dixerit ἱματόεντα κερύφαλον, id est. Cecryphalon intestinaceū. Primā verò peculiari nomine ἄνωρον appellare consueuerunt.

μηδὲ σέ γε χάρισμα πολὺ λάβοι, ἢ κέδροιο,
 ἀρκούθου, σφάριγτε θερμὸν χέος πλατάνοιο,
 ἐπίσμαθι

Σπέρματ' α Βαπλδύρε τε, καὶ ἰδαίης κυπρίσος.
 Ἡεὶ καὶ θ' ἐλάφοιο ταμῶν ποιεῖν α βοραίω.
 Πάντα γὰρ ἀλθίκεσι, καὶ ἀθέσφατον ἐκμόρον ὦσι.

*Nec lateat polij, nec cedri maximus usus,
 Iuniperus curæ tibi sit, plataniq; trochisci
 Semina bupleuri, deuēcta cupressus ab Ida
 Ac resicans cerui præturgida iunge verenda,
 Cuncta hæc nanq; valēt cladē depellere sæuam.*

Cum dixerit Nicander καὶ κεδρεοῖο, ἄρκυτον, id est, aut cedri arceuthus, videtur Scholiastes Græcus intellexisse per ἄρκυτον fructum cedri, quem antea κεδρίδα vocauit, quoniam & cedrus arbor ἄρκυτον nominetur. Ego autem apud idoneum auctorem nunquam legi, aut cedrum, aut eius fructum tali nomine donari. Quare satius multò erit ἄρκυτον vertere iuniperū, cū id propriè vox illa significet, vt intelligamus ἀπὸ κοινῆς, καὶ οἱ λαοί, id est, ne te lateat usus polij aut cedri, ne te lateat iuniperus, sphaera'ue umbrosi platani: ne te lateant semina bupleuri, cupressi'ue mōtanae. Demetrius Chlorus bupleurō arborē esse dicit, cum tamen sit ex olerum genere, de quo Nicander mentionem fecit in hyacinto, & Epenetus in libro de oleribus, quemadmodum Scholiastes testatur. Sed et Plinius Bupleuron ita deliniavit: Oleris est sponte nascens, caule cubitali, folijs multis, longisq; muscario anethi, laudatum in cibis, Hippocrati, Nicandroq; etiam in medicina. Semen contra serpentes valet. Folia ad secundas foeminarū, vel succum ex

vino linunt, & strumis cū sale & vino. Hanc herbam nostri, Halochs nominant. Nascitur in pratis humectis, folijs crassis, lauro maioribus, lepidiū magnū emulantibus, caule crasso, striato, bicubitali, aut interdum maiore, capite auerhi, floribus luteis, semine pusillo. Bupleuron dictam à Græcis crediderim, quoniam boues libenter admodū super ea cubant, unde bouinū latus meritò dici possit. Herbarij nostri ad eosdem vsus eam cōmendant, potissimum ad vlcera tibiariū antiqua, exsiccando enim maximè valet: nōnulli costi speciem esse putant: sed radice firmatur tenui, in fibras degenerante multiplices. Porro genitale cerui maximum aduersus venena habet momentū, vt Dioscorides, ac alij multi testantur. eo vtūtur nostri ad retentam vrinam, doloresq; colicos, hausta eius lotionē, quin & exsiccati probè pulueres commendantur ad dysenteriam.

Τὴν ἢ μετ' ὀξυτέρῳ θανάτῳ φύξιν τε, καὶ ἀλκύν,
φράσσο, παλυβάτταν ἐλὼν τροχαλῶ σὺν λίγδῳ
Σώχην, σὺν δὲ τε οἱ κοτύλλῳ πηυσάνοιο χέεσθαι.
Ἐρ δ' ἐδύω κυάθῳα παλαισαγέως οἶνοιο,
Ἐρ δ' ἐκαὶ ἀργέσσο λίπιδος ἰσόμοιρον ἐλάει.
Φύρξας δ' ἐ, πληγῇσι χροισβόρου ἰὸν ἐρύξῃς.

*Sed cape nūc aliud quo mortem euadere possis.
Conclusam pila contundito Pulybatiam
Infundens cotylam ptisanæ candentis ibidem,
Inde duos cyathos veteris coniunge falerni,*

*Tantundemq; addes pinguis, splendentis oliui:
Nanq; subacta simul propulsant virus ab ictu.*

Maximam posuisse spem Nicander videtur in hoc medicamento, quo θανάσις φύξις τε καὶ ἀλκήν consecuturū eum pollicetur, qui eo fuerit usus. Sed nos non possumus diuinare quid sit Pulybatia, quā memorat, neq; enim aut Dioscorides, aut Plinius, aut Theophrastus, aut alius quisspiam eorum, quos vidimus autorum, quidpiam de pulybatia memorie prodiderunt. Si tamen nominis etymon animaduertas, nomen id ex multitudine ruborū confictum est. Quare aut herbam significabit quæ maximè in rubis nascatur, aut potius eam quæ fuerit sepimentis idonea.

Ἄρχη δ' ὁζωμορον κοτύλης δὲ ὡδ' εἰς πένταρ
καὶ χλωεῖς νάρθηκα ὅπως μέσσω ἥτρον ὀλόφας,
ἢ καὶ ἰππεία μαράθω πολυαυξέα ῥίζαν,
κεδρίσι γὺ τρίψας, ἐλεοθέρη τε σελίνω
σπέρμαϊα, μεσωθὺν δὲ χάδι βάθος ὀξυβάφοιο.
ἔνθα καὶ ἰππεία γε ταμὼν πωρεμάα σελίνω,
δραχμῶν δ' εἰς δύω σμύρνης ἐχευδύκεθ' ἄχθης.
ἔν δ' ἀθερὲς γυνέος καρπὸν κέρσαο κυμίνω
στήσας, ἢ ἐχίδνῳ τε, καὶ ἄσπερον ἀμφυκυκλῶς
πυώεϊ μίξάμενος κυάθῳ τρις ἀφύξιμον οἶνον.

Quin cotylæ sextam picis atræ congere partem,

*Et viridis ferula fungosam tunde medullam,
 Vastaq; tū radix iungēda est Hippomarathri
 Vnà trita cedri cum fructibus, atq; palustris
 Adde apij granū, oxybaphū quod cōpleat vnū.
 Semina quin capies dissecta ex Hipposelino,
 Drachmarūq; duū mirrhæ addes pōdus amara
 Detonsum et granū, quod munit arista cumini,
 Certa lege librās, vel echidnā, aut astata miscēs
 Sunt sorbenda tribus cyathis permixta lyæi.*

ὕζου in hac parte Nicander pro medulla posuit: inter-
 dum autem geniculum significat, aut vmbilicum herbarū,
 qualis harundinum est, & harundinaceorum omnium, vñ
 de μασχάω, id est, alæ à Græcis nominatæ pullulant. Sed
 in partibus corporis propriè ὕζου sedem sub vmbilico si-
 gnificat: Latini sumen, aut inum ventrem nominant. Ni-
 cander aliquandō pro hepate posuit ὕζις ἰκπία. Hippo-
 marathron fœniculum grande est, nam Græci magna his
 vocibus Hippos, aut βας significant, vt βραδεία ingens
 fraxinus, Hipposelinum magnū apium, quod Latini olus
 atrum, nostri alexandrum nominant. Est tamen Hippoma-
 rathri genus aliud, humile, de quo mentionem facit Dios-
 corides, apud nos frequentissimum, iuxta radicem como-
 sum, folijs hyssopi, aut roris marini coronarij, vmbella fœ-
 niculi, sed multo minore. ἄσατον porrò quid Nicāder no-
 minet ingenuè fateor me ignorare, fortasse ea voce vo-
 luit

luit aliud, quoduis animal venenatum, perinde ac viperam
inijci in hoc medicamento, ut peculiariter ictibus illius ani-
malis prosit. ἄσπερον Græci inconstans dicunt, nec malè vi-
detur aptari posse id nomen venenatis animalibus.

Νάρδις τ' ὀκταβέῃ δραχμῆϊο ἄλθος ἐλέσθαι
Συν δὲ καὶ ὀκταπόδ' ὡς ἅμ' ἀρσυνκνήντα
Καρκίνου γυνθρῦψαι νεοβδ' ἄλθ' ἰο γάλακτος
Ἰεὺ θ' ἢ ἢ ἐθρεψέ δρίλων καὶ νάρονος ὄχθην.
Σιδονίς καὶ μοιο θεμέλιον, ἄρμονίης τε.
ἔνθα δύνω δ' ἀπλῆτε νομὸν σείβουσι δράκοντες

*Præterea nardi validi fer pondera drachmæ
Atq; pedes octo gestans quærendus ab amne
Cancer, & emulcto nuper cum lacte terendus.
Atq; Iris Drilonis, vel littore Naronis acta,
Fundamenta soli, qua stant pinguisſima Cadmi
Cōiugis atq; suæ, quos Mars mutavit in angues*

Irim præcipuè commendavit Illiricam, Nam Illiorum flu-
mina sunt Naron & Drilon, qui seiungūt Illirios, à Libur-
nis, ibi Cadmus habitasse fertur, cum uxore sua Armonia,
qui Martis ira, quòd Draconem fontis Castaliꝝ custodè-
m interemissent, in dracones conuersi sunt.

Λάρεο δ' ἀνθεμόεσαν ἄφαρ τανύφυλον ἐρέκλω,

Ἦντε μελίσσας ποδὶ βόσκειται ὄλαμος ἔρωτων
 Καὶ μυρίκης δάρυο νέον πανακαρπώεα θέμνον,
 Μάυλιν γνὶ ζώοισι γράσμιον, ἢ γν' Ἀπόλων
 Μανθουίαν καρπῶος ἐβήκατο, καὶ θέμις αὐδ' ὄν.
 Μίξ δ' ἐκονυζήν φυτὸν ἔγχεον, ἥ δ' ἐκὼς ἀκτῆς
 Καυλὸς ἠνεμόφντας, ἰδὲ πτερὰ πομπῆς, καὶ αὐτῆς
 Σαμψύχης, κύλισόν τε, καὶ θυγατέας θυμαλίδας.
 Πάντα δ' αἰγυθῶ θρύψῃ, αἰ γν' σκαθίδεοσι δοχλαίαις,
 Φαρμακῶσιν μέθυ κἄνο χροὸς δ' ἐκᾶτ' ἐνὶ μοίραις.

Floribus atq; etiam folijs insignis erica,
 Cæditur: hanc apium volitant examina circum.
 Seminibus vacuum ramum quoq; velle myricæ,
 Quem mortale genus vatem veneratur; Apollo
 Nam Coripæus ibi posuit fatalia iura.
 Quin viridans folijs simul est miscenda coniza,
 Sambuciq; leues caules, florumq; manipuli
 Sāpsuci, et citysus, thymalis quoq; turgida succo.
 Cuncta sed in patulo sunt vase terenda, meraci
 Parte ferens quantū decima dat congius vna.

Absoluturus quod inchoauerat medicamentum, addit
 prædictis Ericem folijs, floribusq; decoram. Et sanè flore
 comatur

comatur decenti, spicaceo ferè, ac veluti in scopæ odora-
 te morem congesto, folijs corij pusillis, cuius floris pastu-
 apes, vt Dioscorides scribit, mel reprobum efficiūt. Apud
 nos nascitur copiosissima, reprobaturq; inter alia mellis
 genera, quod ex huius flore lectū fuerit. Cepell hodie vo-
 cant rura. Vnde Scholiastem Græcum hallucinari maximè
 constat: qui dicat ericam folio hederæ præditam esse, lon-
 giore, & asperiore. Addit præterea ramulū myricæ, quē
 πικραλὴ dixit: quæ vox si ad verbū transferenda sit,
 penitus infructiferū significat, id est, πάλιν ἀνεκτοῦ. qua
 voce alterutrum significare voluit. Aut genus myricæ ste-
 rile, infœcundumq; quærendum esse, aut recentem ramu-
 lum ipsius, priusquam fructū ederit, vellendū, quod magis
 placet. Nam Dioscorides duo myricæ genera cōstituit; am-
 bo verò fructifera, nec admodū reluctaremur si quispiā,
 Semimibus plenū vertat in hac parte, illud πικραλὴ, ac
 cipiens ἀντιφασίως, quæ figura Nicaandro est maximè fa-
 miliaris. Vocauit autē myricæ ramulū πέντι. i. vātē, quo-
 niam Apollo vaticinia reddi, gestato huius ramulo sanxe-
 rit, atq; ideo in ea posuisse vaticinia, & iura mortaliū dici-
 tur. Quod & seruāt magi, et Scythæ, qui myricino vatici-
 nantur ligno, mosq; hic vaticinādi ab alijs multis gētibus
 obseruatus est. De quare Herodotus plura, tum in. 4. tum
 alibi scribit, plurimos scilicet in Europa hac plāta vatici-
 niare reddere solitos. Quin & in Lesbo Apollo virgā myri-
 cæ gestat, vnde et myricæus est cognominatus. Id ipsum ve-
 tustissimi scriptores multi retulerūt. Porro de sambuco ni-
 hil dicendū aliud videtur q̄ caules eius, dictos esse ἀνεκτοῦ
 & s. i. ventosos, propterea quòd leuissimi sint, minimumq;
 ponderis habeant, ob laxitatem. Conyza, & sampucus,
 H 4 notissima.

notissimæ sunt plantæ. Cytisus multis annis fuit ignorata, & nescio an adhuc in Gallia, Germania, & Italia cognoscatur. Ego multis regionibus peragratis non alibi profolientem sponte Cytisum vidi, quàm in Hispania, in qua saginantur pecora huiusce herbæ pastu. Arbustacea facie surgit folijs incanis, dorso tumente, maxima ex parte ternis, ut in loto, longioribus, crassius, flore luteo, pisi figura, à medio caule usq; ad cacumen coronatur, virgas edit ab una radice plures, Qui ex radice statim caudex erumpit lignea duritie riget, ut arborefcere posse nō dubitem. Nostris bogas candidas vocant, quoniam ad usum sericorum vermiū maximè eligatur, cum nō sit tam implexa, ac aliæ herbæ. Deniq; thymalis, à recentioribus tithymalus dicta est. Sunt autem huius genera multa, ut Dioscorides proprio recenset capite.

Αλλ' ἤτοι γερύων κενάχοι ποδὶ ἄλλα τοκῆδ
Βάτραχοι, γὰρ χύτρησι καθεύδοντες ἄριστοι
Βάμματι, πολλὰκι δ' ἤπιδ' ὕπν' ἐχέειν πᾶσι
ἢ αὐτῷ σίνταο κάρη κακόν, ἄλλοτε νύμφαις,
Ἐμπίδων, ποτὲ δ' ὄνυχ' ὕπν' ἐσάχονεσσιν ἀρήξει.

Ramula quin etiam rauco clamore molesta
Longè alijs præstat, feruente liquamine cocta.
Vipereum'ue iecur potatum sæpe meraco
Profuit in Schedio, caput aut lugubris echidnæ
Lymphis erit dandū, stillis ni mauis lachi.

Ranae si ex oleo, & sale decoctae edantur; iusq; earum
 itidem sorbeatur, cōtra omnium venenatorum animalium
 virus pellent: neruosumq; genus omne confirmant. Vipe-
 rarum porro iecur, contra viperarum morsus commenda-
 tur: quod & Plinius confirmat. 29. naturalis historiae vo-
 lumine, eos qui viperæ iecur coctum aliquādo hauserint,
 postea à serpentibus non feriri scribens. Nicander in Sche-
 dio vino iecur viperæ laudauit: est autē Schedium vinū,
 aut quodcunq; ad manum fuerit, aut Aegyptiū. Nam Sche-
 dia Aegypti ciuitas est. Demetrius Schedium vinum pro
 cercyreo accepit: est autem huiuscemodi compactū crassi-
 tudine, vt Agathocles in libro de victus ratione scribit.
 Præterea viperarum capita idem omnino præstant: aut
 aqua, aut vino potata. Plinius capita viperarū ictibus eas-
 rundem vtiliter imponi scripsit: ego in his veneni redun-
 dantiam semper timerem, magisq; mihi suspectum caput
 esset, quàm iecur, ob dentium malitiam.

Μὴ σὺ γ' ἐλιχρύβιο λιπῆν πολυδ' ὀύκεθ' ἀνθλῶ
 Κόρχορον ἡμυόγντα, πανάκτιον τε κόνιλλῶ,
 Ἦν τε καὶ ἡράκλειον ὀρέγανον ἀμφόγνευσσι.
 Σιωδὲ κ' ὄνθ' πετάλειον ὀρέγανον, ἀνὰ τε θύμβρεος
 σρομβῆα ψώχιο κακῆς ἐμφόρβια νύσσῃ.

Iam neq; flauescens elichrysi flosculus absit,
 Corchorus aut flexus; medica aut virtute conila
 Herculeū dicūt quam nomine origanon ipsam

Atq; onophylla simul cōiūgis origana, thymbræ
Grana terēs; cladē nanq; hæc populātur iniquā.

Elichrysos, aut vt Theophrastus Heliochrysos, à solis
et auri fulgore dicta plāta, à nostris herbarijs, quanquam
hoc nomine cognita non sit, circumfertur: ipsi manciella
tam nominant: officina stæchas citrinum. Corchorus inter
olera refertur, vnde in adagiū venit: κόρχος ἐν λαχέως,
id est, corchorus inter olera: transfertur que ad frugales
quosdam, et indignos, qui sorte sua maiores honores aucu-
pentur, ac se cōmisceant optimatibus, cum herbula hæc vi-
lis, humillimaq; censeatur, ac gaudeat maximè inter gran-
dissima quæq; olera nasci. Dioscorides, ac Plinius anagalli-
da corcorum dici memoriæ prodiderunt, quod si ea est (vt
credimus) ἡμύστιον procul dubio ipsam appellauit Nican-
der, quod semper humi procumbat, nec queat erecta assur-
gere, nos flexam eadem ratione diximus, quoniam vox illa
omnia hæc significare videatur. Porro conila, si Dioscori-
di credimus, sylvestre origanum fuerit Nicandro, quod et
Heracleum panaces etiam vocauerit. At verò si verba Ni-
candri diligenter expendantur, Heracleum origanum (in-
quit) quod et cunilam vocant. Vt cunq; autem res accipia-
tur, neq; heracleoticum origanum, neq; onophyllon, quod
alio nomine onitis dicitur, (quod sciam) cognoscit nostra
etas; neq; aliud origani genus vnquam cōperire potuimus,
præter id, quod vulgò notum, circumfertur, quod sylue-
stre esse haudquaquam ambigimus.

Ἄγρια μὲν, ὀλίγαις μνηκωνίσι ῥά μιν οὐ εἶσιν

Εξ Ῥαμνίου, ἀργῆν δ' αἰ ποδὶ τέβοσθην αὐθι
 Τλῷ, ἥτοι Φιλέταιρι ἐπὶ κλῆσιρ καλέσσιρ
 Ἀνέροσ, οἱ τμῶλοιο πρῶαί γ' ὕγαδ' ἑ σῆμα
 Παρθένιου νέσσι λέωας, πόθι κλέζος ἀεργῶ
 Ἴπποι χιλδύσι, κ' αὐτὰ λαὸ ἰσὶ Κούρῳ.

*Quin capies rhānū, quæ parua papauera fingit,
 Rore madescētem, candenteq; flore venustam.
 Hanc omnes dicūt Philetærim nomine gentes
 Quæ Tmolum iuxta, ac Gyge lugubre sepulcrū
 Parthenios mōtes habitant: quo Clezica tellus
 Segnes nutrit equos, vbi sunt primordia caustri.*

Rhamnus arbor est spinosa, cuius generatrix Dioscori-
 des tradidit: ego (quod sciam) in Hispania aliud Rhamni
 genus quàm primum non vidi, hoc verò multis in locis na-
 scitur, quo sepes muniuntur. Nicander paruis papaueri-
 bus rhamnum similem dixit, aut quoniam folia tum in-
 cana, tum crassa vti papaueris sint, aut quoniam sumende
 sint ex ipso viticulae non maiores ramis papaueris, quod
 Scholiastes intellexisse videtur. Topographica autē de-
 scriptione amplificat rhamni historiam: philetærim ipsam,
 id est, socialem (vt ita dicam) à Mysis, & Lydis inquires
 nominari. Nam Tmolus mōs est Lydiae, in qua Gyges quon-
 dam rex extitit, cui sepulchrum honorificentissimum ere-
 ctum est. Quin & Gyge apulus Lydiae, & Mysie cōtera-

mina. Porro Parthenium, promontorium est Lydiæ, & Clezus mons eiusdem, ubi multi pascuntur equi, quos se-gnes nominavit Nicander, quoniam curribus addicti non sint, nec domiti ab incolis.

Νῦν δ' ἄγε τοὶ ῥίζας ἐρέω ὀφείσιν ἀρωγὰς

Ἐνθα δύνω ἐχίαια πιφάσκειο. τῆς δ' ἐπὶ τὸ μὲν πρῶτον

ἄγχεσσι πρῶτοι κεν ἀκανθῆν πετάλοισι,

παῦρον ἐπὶ τυτθόν τε κ' ἐν χθονὶ πυθμένα τένδ'.
Ἡ δ' ἐτέρη πετάλοισι, καὶ ἐν καλύκεσσι θαλάμῳ,

ὑψηλῇ. ὀλίγω δ' ἐπειξέω σφύρεται αὐτῇ.

Βλάσσει δ' ὡς ἐχίος, σφεδ' αὐτὸν δ' ἐφύπρθε κέρλωρον.

τῇ μὲν, ἀπ' ἀνδρακάδ' αὖ πεταμών ἰσήμεναι χλασμαῖν,

ἢ σφέλα, ἢ ὀλμῶ κεάλας, ἢ ῥωγάδ' ἐπὶ τῇ.

Nunc cape quæ profunt radices anguibus atris.

Ergo Echiea duo prorūpūt, fronde sed vnum

Anchusam referens, torrentius exit ab imo,

Cuius parua tamen radix haud figitur altè.

Ast aliud folijs, & toto germine latum

Surgit: purpureo vestitum flore pusillo.

Vipereo semen capiti similatur acuto.

Ex his, sume pares tundendas illico partes

Aut pila, aut pelui, duræ vel fragmine petrae.

Duo Echij genera Plinius facit; vnũ pulegio simile, coronatum folijs, neque de ipso scribit plura, alterum lanugine distingui spinosa, cui capitula sunt viperæ. Nullum Echium a Nicandro descriptorũ, conuenit cum primo Plinii echio. Alterum Nicandri Echiũ herba est hircina nuncupata, primum verò credimus esse communẽ triuialemq; hanc anchusæ speciem, quæ temere ubiq; prouenit in campis, & iuxta semitas. Vidimus autem nos his annis elapsis in oppido Angresolanomie, anchusæ genus quoddam tam venusta forma, vt credam formosiorẽ plantam reperiri non posse, huius caulis latus erat, instar quatuor digitorum, non admodum crassus sed membranæ in modum tenuis, ab imo, sursum tanta florum purpureorum copia insignis, vt nõ cederet pulchritudine pennis struthio camelorum, quæ galeis imponuntur

Ἡ ἐσὺ γ' ἠρύγγοιο καὶ ἀλθέην· ὅ ἀκάνθω
 ῥίζαν λαήναιο, φέροισ δ' ἰδρῶτες ἄχθος
 Ἀμφοῖν, καὶ κλώθοντες γν' ἀφ' ὧραισι μ' ἐρίν·
 Λάξεο δ' ὀυκνήμοιο κόμην βρέθ' αὖ ὀρέης,
 Καὶ σπέρσας νεμεῖον ἀμφύλλοιο σελίν·
 Σιὺ δ' ἐ καὶ ἀννήσιο τὸ διπλῶν ἄχθ' ὀκείρας
 ῥίζαις ὀλκήμεσαν ὑπὸ πλάστιγγα πωσῶν.
 Καὶ τὰ μὲν, ὀργάροιο, καὶ ἂν γνέτ' ὀύχεϊ μίξας,
 Ἀλλοτε μὲν τ' ἐχίωρ ὀλοὺρ σίν· ὅ, ἄλλοτε τύμμα
 Σκορπιόεντα τε, δ' ἦγμα τ' ἐπαλθέσαιο φάλαγγος.

Τεπλόου

Τριπλόου ὑδροῦ πῶς ὁδεῖται Βάρος ὡς δὲ θῶν οἶνους.

*Nec secus Eryngi, pariterq; salubris acanthi
Radix, trita pari miscenda est pondere dictis.
Addenda et tenuis quæ vallibus hæret erinnus.
Atq; coma eucnemi mōtanæ germine prægnās.
Quin Apij semen nemeæi fronde perennis,
Hisq; duplū pondus iungendum fortis anesi
Quo lanx pressa ruat ceu præceps pōdere graui.
Cuncta subacta tamen, patulo promiscua vase,
Vipereum morsum vincunt, ac vulnera curant
Dira nepæ, superantq; phalangis virus iniquū,
Vino trita ferens obolorum pondere ternum.*

Non tantum de radicibus, quæ venenatis aduersantur
edisserit, sed intermiscet etiā frondes & semina. Eryngiū
igitur, & acanthus notissimæ sunt plantæ, aduersusq; ve-
nena expetite, primam nostri panical vocāt, alteram verò
carneram, sephasie brancam vrsinam. Erinus apud fontēs
& fluuiorum ripas in vallibus maximè nascitur, folijs ocia-
mi, herbarij lactariam vocant; quoniam caules & folia lac-
teco succo madent. De Eucnemo herba nihil (quòd sciam)
scriptum cōperi apud probatum aliquem autorem, fortè
eo nomine πολύκνημος voluit significare, quæ herbula fre-
quēs est, in multis locis pulegio similissima, vnde regale pu-
legiū cognominatur. Nec ignoramus Scholiastē *ἐυκνήμος*

tanquam epitetum ῥαῖς etiam accepisse, perinde ac si
 ἑυκλαδὸρ dixisset. i. surculosan, letēq; surgentem. Sed neq;
 ῥαῖς herbæ nomen nobis unquam notum fuit. Porro ἀριῶ
 vocavit nemezum, quoniam in nemesiæcis ludis victores
 eo coronabātur. Anetiū, quod Græci anesum vocant, notū
 satis est: quare in præsentia de eo plura dicenda nō sunt.

Φράζεο δ' αἰγλήνῃντα χαμαίλειον, ἧδ' ὄρεον
 Δοιοί δ' ἀμφὶς ἕασιν, ὁμῶν, ῥοφῶδέλεος ὠπλῶ
 Ἡῖκται σκολύμω, τροχέω δ' ἀπεχθύνω χρίτῳ,
 Ρίζα δ' οἱ βειαρῆς τε, καὶ αἰθαλῆ, ἧδ' ὑπὸ κνημοῖς
 Σκαοῖς γνῖτελέθῃ φυξήλιος γν' νεμέεσσι.

Τὸν δ' ἑτόρορ δίκης αἰὲν πετάλοισιν ἀγαυρόν,
 Μέσῃ δ' γν' κεφαλῇ φύει πεδόμενα μολοβροί,
 Ρίζα θ' ὑπὸ γνέεσσα, μελίρωρος δ' παύεται.
 Τῶν δ' ἢ κυάνεον μὲν ἀναίνεο. τῆς δ' ἀπ' φάργος
 Δραχμαῖον ποταμοῖο πειρῶν ὑδ' ἄτεσι τὰ ῥάξας.

Nunc agè fulgentem perpēde Chamæleon altis
 Collibus hæretem: gemina tamen indole crescit.
 Nam niger ut scolimus diffusa fronde comatur:
 Dura sed est radix, nigricansq; per auia mōtis,
 Umbrosumq; nemus, solem auersata tuentem.
 Candidus, at rigidis occurrit frondibus vsque

*Quiq; iuba ex media pumilū caputerigit horrēs,
Candida quin radix, dulciq; referta liquore.
Ergo niger valeat, candentis sumito partem
Pōdere quæ drachmæ lymphis sorbēda feratur*

καμαίλιον appellavit Nicander, quem Dioscorides
χαμαιλίου & vocat: Cuius perinde ac ille duo constituit ge-
nera nigrum, & candidum. Nigrum mortiferum est, ac
propterea eius vsus intra corpus interdictus est, quod &
Galenus monet. Candidi verò facultas, tantum abest, ut
quid deleterij præferat, ut in pestis remedium Carolo
magno ostensa sit, unde & nomē Carlinæ sibi conciliauit.
Apud nos multis in locis provenit longa, crassaq; radice.
Niger non vsquequaq; notus: vidimus tamē cardui genus
quoddam in montibus, cui notæ omnes nigri chamæleonis
congruebant, illius tamen nomen nullum a rusticis potui-
mus extorquere. Legi tamen per totam Italian reperiri,
& in montibus, & collibus vallis Ananiæ potissimum.

Ἄλλω δ' Ἀλκιβίοιο φερώνυμον αἶρεο ποίλω,
Δράχμα χερὸς πλήρες, πᾶν δ' ὃν νέκταρ πίνοισ.
Τὸ μὲν, ὡς σκοπέλοισι φαλακράοισι ἐπακτῆς,
Κρύμνης ἀμπεδίου, καὶ ἀνὰ γῆα, καὶ ἵνα δ' ἵππε
Λιμὼν δ', σκυλάκεσι καὶ ἀμυκλαῖσι κελύω
Κυρηνθίου κυνὸς ὄλον ἐπώεινε θυμολέοντα,
Ὅστε μετὰ κελύω αἶγος ῥόθου, ὃν σίβω ὕλης,

Καὶ θῶ γὰρ ῥαντῆει τυπωτὴν αὐτὴν δ' ὄζατ' ἐχίδνης.
 Καὶ πλὴν μὲν κλάγγας ἀφ' ἑκᾶς βάλλε, ῥῆα δ' ἐποίης
 Φύλλα κατέβρυξε, καὶ ἀλδύαζε φοινὸν ὀλεθροῦ.

*Quin aliam Alcibij de nomine vellito plantam
 Plenāq; quod capiet manus offer, misceq; vino.
 Hanc inter scopulus Troia seruasse repertam
 Venantē memorāt, cū per viridaria Crymnæ
 Atq; Grasi, canibus, & equi per prata, iuberet.
 Quando canis mouit latratum Thymoleonis
 Qui capiens capræ vestigia nare sagaci
 Iuxta oculum vulnus sensit crudelis echidnæ:
 Quā abigit quatiēs, ac mox conuersus ad herbā
 Fronde satur potuit mortem vitare cruentam.*

Iam antea meminit alterius Alcibij, attexuitq; fabellam
 vnde & nominis ratio patuit: sed eam αλυσίς ἔχιν nomi-
 nauit, id est, Alcibij echin, vt multis inde non immeritò
 orta sit suspicio, in ea parte de echio Nicandrum fecisse
 mentionem, quod tamē haudquaquam probamus, quoniam
 postea de duobus echijs fecerit mentionē. Sed potius cre-
 dimus Anchusæ genera, Alcibia dicta esse à Nicandro,
 quanquam Dioscorides, secundū eius genus priuatim hoc
 nomine donauerit. Nobis Anchusæ tria genera à Diosco-
 ride descripta notissima sunt, primumq; & tertium, in cam-
 pis ubiq;

pis ubiq; nascuntur, illud quidem lasciui, quod buglossam sylvestrem nonnulli appellant, hoc verò exile, quod milium solis adulterinū quidam dicunt. At verò secundum genus, de quo in hac parte Nicandrum agere credimus, in sabulosis maximè nascitur apud nos, tum maritimis locis, tum montibus ipsis, fœminæ columbinū pedem solent appellare. Crymne, & Grasus, campi sunt, & planities Troianæ; equi autem prata nominavit, in quibus ligneus equus fabricatus stetit, in Troianorum perniciem: nam nomen postmodum loco inditum ex equo est.

Λάρεο δ' ἔγχλωα φλοιὸν ἐλαίηντα κρότωνΘ.
 Συμμίλλω πετάλοισι μελियोβοΐοιο δ' ασείης.
 Ἡ καὶ ἡελίοιο προπᾶς ἰσώνυμον ἔρνος,
 Ἡθ' ὑπερονίδαο παλίσσ' ἐπ' ἰοιο κελύβης
 Τεκμαίρεθ, γλαυκοῖσιμ' ἴδ'υ πετάλοισιρ' ἐλαίης.

*Præterea viridē, pinguemq; crotonis amictum
 Cum folijs densis apiastri misce resectum.
 Aut plantam iugiter solem quæ aduersa tuetur
 Vnde trahit nomē, monstrās iter vsq; coruscum
 Solis, & hinc glaucis oleæ par frondibus exit.*

Croton, planta notissima est; Ricinus à Latinis dicitur, nomenq; inde inuenisse videtur, quod semē eius, in se etum canum, & boum auribus adherens pulchrè emuletur. nostri mugeram vocant, officina Keruam, aut palmam Christi.

sti. Apud nos multis in locis arborefcit, sed tanquam inutilis frequenter præscinditur. Scholiastes crotona folium picæ habere scripsit, id tanè docti tanquam ridiculum reijciunt. neq; nos multum moramur, quidquid ille in plantarum censura dixerit. Caterum heliotropium planta, quam ποικρασικῆς ποëtico more pinxit Nicander, ea est, quam nostri caudā scorpionis vocant, nonnulli herbā canceri, duorum sanè generū, nam una folio assurgit longiori, satis ad oleæ frondes accedens, quanquam Dioscorides ocymo cōparauerit, flos in caudæ scorpionis effigiem inorquetur, unde nomem traxisse videtur, caudæ scorpionis. Altera rotundiore est folio, fructu verrucarū instar pensili, nostriq; ideo verrucariam nominant; cuius verrucæ si lineo panno perfricentur, aut papyro, statim quidem colore viridi ipsum maculāt, sed sensim color ille in cyaneum abit. Verrucis, & myrenecijs utilissimus est ipsius fructus contritus. Scholiastes etiam in hac plāta suo more aberrat: & nescio quæ de scorpiuro inepta sanè profert.

Αὐτως δ' ἢ ῥίζαν κοτυληδόνου, ἢ τ' αὐακρυμὸν
 Ρηγνυμῶν ὀλοφυγδ' ἀδίκηφυσε ποσσὶ χίμετλα.
 Δήποτε δ' ἢ βλωθροῖο πυρίτιδος ἐγχλωα φύλλα,
 ἢ σκολωγυδράοιο φέρην ἀπὸ καυλὸν ἀμύσας.
 Ἄγρη καὶ πᾶν ακρω φλεγυκίον, ὃ ῥ' ἄτε πρῶτος,
 Παιήων μέλανος ποταμὸς πρὸς χῆλος ἄμεγαν,
 Ἀμφιβυωνιάδαο θέρων Ἰουκλέος ἔρνος,
 ἔντε σιὺν ἡρακλῆϊ κακλὺν ἐπυράκτερον ἴδωλυ.

*Haud aliter radix prodest Cotyledonis, vsus
 Non parui, pedibus tumidis algore chimethlis.
 Atq; virens folijs miscenda tenella pyritis,
 Aut scolo pendra recēs, exempto caule, ferēda.
 Quin panaces capies phleg yeiō; amne quod olim
 Ex Melane auulsit primus per littora Pæan,
 Quādo Iphicli prolē mulsit genus Amphitryonis
 Hercule cū forti nanq; ille cremauerat hydrā.*

Cotyledona, Latini scriptores Umbilicum Veneris nomi-
 nant, herbarij, auriculam sacerdotis: nascitur in vetustis
 muris, & locis humectis, cuius facultatem cōmendauit ad
 perniones, non quidem vt referunt scholia, si deuoretur
 herba, sed potius si illinatur, nam & sacro igni, inflamma-
 tionibus, & strumis facit, vt Dioscorides testatur. Sunt au-
 tem chimethla (quos Latini perniones vocant) frigoris
 iniurianaſcentes in digitis tumores, ob sanguinē inibi con-
 crescentem, qui frequenter rumpuntur in vlcera. Pyritis
 ab igneo, seruētēq; gustu dicta est, neq; alia sanē ceſsetur
 à pyrethro. Cæterum, quod de scolopendra, aut scolopen-
 drio dixit, mirum nō animaduertiſſe ſcholia. ait enim ex-
 empto caule, iniiciendam hanc herbam, quæ ne per ſom-
 nium quidem caulem gerat. Quod sanē à poëta veluti per-
 iocum, & ἰεροκῶς, aut per ἀνίρρασις dictum eſſe arbi-
 tramur. Scolopēdriō verò noſtri auratam herbam (quod
 dorſum eius veluti aureis lituris fulgeat) nomināt, ſεπλά-
 ςις ceterach. Porro Pæan Aesculapius eſt; Apollinis ſi-
 lius, &

Ilius, & Coronidis nymphæ, quæ nata est ex Phleggyo, unde & Asclepium panaces Phleggyum à Nicandro cognominatum est. Aut quòd in Phocide maximè nascatur: nam Phlegya gens Phocidis est. Hac autem planta auulsa ex litore Melanis fluij Beotici, dicitur Aesculapius curasse Iolium Irbicli filiū, quando Herculi cum Hydra pugnanti opem tulit, unde & nomen herba hæc adepta est.

Εἰ δὲ σύ γε σκύλακας γαλέης, ἢ μικτόρα λαεδρῶν
 Ἀγρόσις πρόσπαιον, ἄρ σκύλακο δὲ λάχνῳ,
 Καρφαλεὺς καθύπερθε πυρὸς σελάοντος αὐτμῆς,
 Τῆς δ' ὅζ' ἐγκῶτα πάντα βαλὼν, ἢ ἀφόρδεια γαστρός,
 Φύετον ἄλως θείοιο, καὶ κελίς δίχα τέρεον,
 Μῆτι γνίσκῃλη νεαρόν σκιναρ, ὥκυνς αἰΐξας.
 Ἄλλ' ὁπόταν χερῶ σε κατεμπάζῃ μογεούῃα,
 Σῶχε δ' ἄκνησι σκελετὸν δάκῃ, ὅιατ' ἀφαιρόν
 Σίλῳ. ἢ σποφάλιγγα ποδι ξηροῖο γάλακτι,
 Οἶνω ὕδινῇθωρ. τὸ δ' ἐτοι πωφερέσατον ἄλλων
 ἔσεται, πάσας γὰρ ὁμῶς ἀπὸ κῆρας ἀλύξῃς.

Huc catuli facient mustellæ, arguta'ue mater,
 Capta recens, iugulum trāsfixa, pilisq; reuulsis;
 Accensa valida subter, fulgenteq; flamma.
 Iamq; procul iactis retrimētis ventris, & extis

Condiri salibus debet siccanda seorsum
 A radijs solis, ne exucto humore tabescat.
 Sed cum poscit opē miseranda ærumna doloris
 Ancipiti refecans prædurum corpus, & addens
 Silphion & laxum, duri'ue refegmina lactis
 Trita mero sumēs præstans medicamē habebis.
 Nanq; potest omni in summa succurrere pesti.

Mustelle nomē apud Latinos anceps est, perinde atq;
 γαλῆς & ἰνῆδος apud Græcos. γαλῆ domesticam mustellam
 videtur significare Nicandro, cum ipse sylvestrem mus-
 stellam, qua auiculas venamur ἰνῆδα & potius vocauerit in
 Aspidis historia. Sed & Dioscorides hoc ipsum medica-
 mentum recensens, apertè vulgaris mustellæ fecit mentio-
 nem, libro secundo, cap. 23. inquit, γαλῆ κατωιδίους, id
 est, mustella quæ in domibus nostris oberrat. Est autē hæc
 vulgaris mustella, quam fuinam nostri vocant, aliqui verò
 ginetan. Cæterum sylvestres sunt ἰνῆδες, tum quas pro-
 prio nomine mustellas vulgò nominant, tum quas vocant
 furones, Latini verò viuerras. Sunt & alia mustellarum
 genera, quæ non est præsentis negotij explicare. Laxum
 silphium Nicander dixit ἀραιὸν σίλφιον, est autem cy-
 renæicus succus, quem nostri Ben Iudaicū vocant; laxum
 quidē dictū, quemadmodū Scholiastes annotauit, ἀραιὸν
 χαλκόν, ὅτι ἐκ σελφρονὶ & σίλφιον, id est, quia laxum, ne-
 quequam autē compactum, aut adstringens est silphiū: at
 verò ἀραιὸν propriè frugale quidpiam, ac vile, nulliusq;

rationis significat. Duri res egmina lactis, periphrasticos pro casei fragmentis ponuntur, Græcè dixit ἡ τροφᾶν ἡ παρὰ ξηροῦ γάλακτος, At τροφᾶν, inquit Scholastes, ἡ ἡμᾶς τροφᾶν ἡ λέγομεν dixit, id est, quæ nos casei orbem dicimus. Interim tamen illud non est dissimulandum, dictū esse à Nicandro: Σῶχε δὲ καὶ σκελετὸν λέανου, οἷόν τ' εἰ φανερὸν οἴσθιοι, id est, scalpro rade arefactū feræ corpus, perinde ac molle silphium: quæ oratio anceps nobis esse videtur. nam hæc, simplex cōparatio esse potest, ut dicat perinde esse secandam duram carnem, ac solet silphium, aut caseus scalpro radi. Potest etiam his verbis præcipere, non solum carnes arefactas mustellæ esse secandas, sed et silphium, non secus, aut casei orbis, quam nos servavimus mentem in versione, quoniam ad antidoti efficaciam illa non parum facere videantur, quanquam Dioscorides nihil tale addiderit. Liberum tamen erit tibi quod magis arriserit eligere.

Πρύθεο δ' ἀναλίνης χέλυσος κρατέσσαν ἀρωγῶν,
 Διγμάτος ἤλαρ ἔμην δολιχῶν, ὅσα φῶτας ἀνθρώδ' ἔρπειτα σίνονται. τὸ δ' ἐριμέγ' ἀλέξιμον ἔιν.
 Ἦρι ὅταν βροτολογίου ὑπὲρ πόντιο χελώνω
 Αἰγικλῶν ἐρύσσωσι ὑδὶ ξερὸν ἀσπαλιῶν,
 Τῶν δ' αὐακνωώσας, κεφαλῆς ἀπὸ θυμοῦ ἀράξαι
 Μαυλίδι χαλκῆν, βλοσυρὸν σ' ὅζ' αἷμα χέανται
 Εἰ κεράμω νεοκμήν καμινόθεν, ἐκ δ' ἐπελιδυόν.

Οὐρὸν ἀπὸ κτῆνος πλαδόντ' ὀυργεί μακρῇ.
 ἥς ἐπὶ δὴ τέσσαρι, δραχμῶν αἶμα κεάσας,
 Δραχμῶν πινύρων μίσγων βάρος, ἐκ ᾧ κυμίνῃ
 Δοιᾶς ἀγροτέροιο, καὶ ἐκ ταμίβιο λαγῶ
 Τετρακόμορον δραχμῶσι δύο καὶ ἀβάλλεο βρεῖθος.
 Ἐνθῶν ἀπὸ μίσγων, πικρῶν δραχμῶν γὰρ οἶνον.
 Καὶ τὰς δὲ μὲν τ' ὀφείσιν ἀλδζήθνεα δ' ἡδῆ.

Nossēq; præstantem par est testudinis vsum
 Equoreæ, longis haud parui pōderis unquam
 Reptilibus, solitis homines absumere morsu.
 Hanc igitur quando conclusam fortè sagena,
 Littoris ad tenuem traxit piscator arenam,
 Haud mora, perualido resupinū vulnere collū
 Cuspide ferrata scindes, fundesq; cruorem,
 Fictile quē capiat, nuper fornacis ab ore;
 Atq; serū fluitans purgandū ex sanguine colo,
 Ut siccata queat diffringier ossa cruoris.
 Vnde quater drachmæ pondus rescinde, cumini
 Sylvestrisq; duas, leporisq; coagula iūge, (tem.
 Quæ gemine drachmæ quartā æquēt pōdere par.
 Hæc

*Hæc miscenda tñ, vino sed drachma bibēda est.
Atq; hæc sunt tibi serpentū amuleta venenis.*

Vastum animal testudo marina est: tantaq; crescit proceritate, vt apud Trapobanam insulam (nam mare illud testudinibus abundat) tecta domorum, non ex ligneis trabibus concinnentur, sed ex tegumētis maximarum testudinum. Vniuscuiusq; autē superficies integrū tectum præstare potest; cum ad quindecim cubitorum magnitudinem vsq; procedant. Sed mirum profectò illud est, neq; silentio dignū, quod de his marinis testudinibus naturales scriptores memoriæ prodiderunt. Caput scilicet harum abscissum, non statim commori, sed diu viuere, vt si manus, aut stipulam oculis admoueas, sponte claudantur, & interim quod obuerfetur ori morsu conteratur. Quin horum oculi fulgentissimi sunt, quorum pupillæ candidissimæ, ac splendidissimæ cum sint, cruuntur, & anulis clauduntur, & imponuntur monilibus. Longè tamen maiore vsum sanguis ipsarum præstat, qui venenis aduersatur serpentium, ex quo medicamentum paratur maximi momenti, quemadmodum Nicander scribit. Expurgata primum serosa sanguinis parte, coloq; transfusa, vt in offam sensim concre scat sanguis, indeq; quatuor drachmarū pondus sumēdum est, addendæq; syluestris cumini duæ, & leporini coaguli drachmæ semissis. Mox omnia simul subigenda, ex vinoq; huius medicamenti drachma vna bibenda.

Εργα δὲ τοῖ σίνταο ποδὶ φράζοιο φάλαγγι,
Σήματα τ' ἐν βρυχμοῖσιν, ἐπὶ ῥ' ὁμνῇ, αἰθαλόφει ῥῶξ

Κέκλεται, πῶς ἤγῃ, ἐπ' αὐτὸς ποσσὶν ἔρπων
 Γαστέρι δ' ὃν μεσάτη ὀλοαῖς ἔσκληκκν' ὀδ' ὄσιν.
 Τὸ δ' εἰς ἐγχείματα, αὐτὸς ἴκελος χεῖρας
 Μίμνει ὁμῶς, τὰ δ' ὃν ἔρβει φάλη ὑποφαινήσοντι,
 Φρίκη δ' ὃν ἔρβει σκηρίπεται, αὐτὸς δ' ἔρως
 Μέρει τ' αὐτὸς ὑπὲρ πταίνετι, ὃ δ' ἔρως
 Φύματι μυδαλέῃ πεῖσπεται, ἰχία δ' αὐτὸς
 Μάλκῃ ὃν σκήπεται, κατ' ἔρβει χμαῖα γόνυ.

Nunc age iam virus perpēde Phalāgis iniquū,
 Signaq; mordētis, siquidē quē Rhoga vocarūt,
 Est niger, atq; pedū magno cumulatur acervo,
 Dentibus & frendet, medio de vētre profectis.
 Dum ferit haud remanēt vestigia vulneris vlla
 Lumina sed subter rutilant, ac vndiq; corpus
 Occupat algor iners, fundūtur mēbra deorsum.
 Semine quin madidū membrū genitale tumescit.
 Flaccescens nunquam, frigus coxendicis ossa
 Inuadens subitò genuum ligamenta resoluit.

Postquam de serpentiū varijs generibus, & medicamen-
 tis ipsorū venenis aduersantibus, hactenus egit Nicander,
 iam nunc ad phalangiorum genera trāsferet tractationem,

quorum

quorū notas accuratissimè omniū tradidit. Sūt igitur phalangia in genere arancorū, à longitudine internodiorum in cruribus ita nūcupata, quoniā Græcos olim digitorum internodia φάλαγγας vocasse Galenus est autor. Græci ergo id arancorum genus, nunc phalangion neutro genere, nunc verò φάλαξ & masculino dixerunt, quanquam Latini scriptores magis priorem vsurparint nomenclaturam, interim tamen nobis non placuit, in hac parte Græci sermonis vbertatem spernere. Multa phalangiorum genera recensent naturales scriptores, sed omnes inter se non conueniunt; nam aliter Plinius, aliter Aetius, aliter Nicander genera ipsorum connumerat. Primumq; vocauit Rhōga, quoniam acino vuae, qui eōq; nominatur, corpore sit similis: Plinius Rhagion vocat, colore nigrum, cuius os in medio ventris hæreat minimum, pedibus breuissimis tanquam imperfectis, id ipsum Gillius in eo, quem ex Aeliano, alijsq; autoribus suffarcinauit commentario, in Lybia nasci refert, pedibus longissimis, quod tamē ex quo sit depromptum autore non explicauit. Constat tamen non ex Plinij solum, sed Actij autoritate id genus haudquaquam longis, ceterum breuissimis pedibus constare. Horum venenum acerbum est, & quæ percussos sequuntur symptomata communia sunt, iuxta magnitudinē, ac paruitatem inuicem discretā. In vniuersum autē frigoris quidā sensus percussis inuehitur, quod venenū naturæ aduersum cū sit nostræ, citissimam natui caloris faciat extinctionē, inde saucius locus liuescit, frigiditas adest, circa lumbos, genua & scapulas: inde flammæ copia excitatur, quæ rigore iugiter distēdat genitalia; inde nervosi generis contentio, quæ οἰσμός Græcis nominatur

nominaur maxime, circa inguina, & poplites nascitur, quemadmodum qui de hoc veneni genere scriptores scripserunt recensent. Et quanquam inter ipsa symptomata nonnulla, quæ calori referenda accepta videantur dinumerentur, non est mirum in primo humorum tumultum sanguinem interdum, & bilem proprias notas efferre, veluti circa caput pruritum, & suras, percussi etiam loci simul cum dolore ruborem, antequam istæ sedis nativus calor veneni atrocitate extingui penitus possit.

Ἀσείριον δ' ἐϋν ἄλλο τι φάσκει, τ' δ' ὡν νῶτα
 Λιγνῶτα σιλβῶσι, διαυγέου γὰρ χοῖ ῥαβδοι.
 Βρύξαντος δ' αἰδῆλος ἐπέδραμεν ἀνέρι φρίκη.
 Ἐν γὰρ κάρως κεφαλῇ, γόνον δ' ἐγ' ὑπέκλασε δεσμά

*Exinde Asterion dorsum cui pingue relucet,
Fulgentesq; viæ discurrunt corpus in omne,
Si feriat titubant percussi membra rigore,
Et sopor altus habet, genuū ligamētaq; flaccēt.*

Asterion id genus dictum est, quoniam micantes stellarum instar in corpore suo virgulas habeat, nec possumus ad genus aliquod id reducere eorum de quibus, aut Plinius, aut Actius egerunt.

Κυάνεον δ' ἔβρι ἄλλο πεδ' ἰορον ἀμφὶς εἴσδ
 Λαχνῆν. δ' ἔνδον ᾧ φέρει καὶ ὑδὶ χροὶ νύγμα,

ὄντινα γγώσῃ. κραδίη δὲ οἱ ἐν Βάρε' ἴχθ.
 Νύξ δ' ἐπὶ κροτάφοις, ἔμετον δ' ὄζειν δακτύλῳ
 λουγὸν ἀραχνήεντα, νέμει δὲ οἱ ἐγγὺς ὀλέθρου.

*Cyaneumq; aliud vastum lanugine septum,
 Vulnera dira mouēs, labefactat corpora morsu:
 Corq; graui languet confraetū pondere, et atra
 Tempora nox ambit: vomitus quin pestifer ore;
 Fata vocās fluitat, ceu stamīa texta ab arachne*

Tertium Phalangij genus, Cyaneum nuncupatur, id est caeruleum, aut nigrū, nomenq; a colore inditum reor. Huius morsus atrocissimus est, nam venenum citissimam in totum corpus facit transitionem, corq; ac cerebrū, una cum ventriculo obsidet, excrementa mouens similia araneorum telis, quæ non solum per vomitum reddantur, quemadmodum Nicander scribit, sed & per urinam, & alium. Huiusmodi autem excrementa araneosa (ut Scholiastes refert) nominantur, aut quoniam stamina referant araneorum, aut quoniam tenuia, similiaq; ipsarū telis. Est autem tale excrementum tangenti tenax, & succosum, quod ob tenacitatem hæret in faucibus. Id genus phalangij Plinius caeruleum nominauit peculiari nomine, sed constituit ordine sextū, lanuginosumq; esse refert, lanugine nigra septum, caliginem concitans, & vomitus araneosos. Aetius (ut credo) huius non meminit, quanquam aliorum meminerit, de quibus Nicander non fecit mentionem.

Ἀγρώτης γὰρ μὲν ἄλλως, ὃ δ' ἢ λύκος ἢ αἶψα μορφῇ
 μυῶν ὀλετῆρς, ὅτι πῶς δὲ μελίσσας,
 ὕμνας, μύωπας τε, καὶ ὅς' ὕδρ' ὀρεσμοῦ ἱκνᾷ,
 ἔκμηθ' ὃ ὡς τὺμμα φέρει μετὰ μώνιου ἀνδρὶ.

*Agrostesq; lupi specie consurgit edacis
 Muscarū, parat hic apibus retinacula, & ipsis
 Crabrones, Culices, atq; id genus omnia captat.
 Attamen est huius cū mordet futilis ictus.*

Agrostes ab industria venandi nomem accepit hoc phalangium, quod lupo simile facit Nicander. Est autem lupo etiam ex araneorum genere quorū Plinius duo genera constituit, minoresq; haudquaquam texere credidit, maiores sub terra cauernarum exigua vestibula præparare. Sed inter phalangiorum genera nullum priuatim Agrostem cognominavit: quemadmodum neq; Aetius: sed ita scripsit. Aequè Phalangion Græci vocāt inter genera araneorum, sed distinguunt lupi nomine. Aetius verò hæc refert: Alterum verò lupo appellatum muscas perdit, eisq; pascitur, ac corpus quidem habet latum ac volubile: partes verò circa collum ipsius incisæ sunt: amplius autem & os eius eminentias tres habet: cui sanè delineationi aranei genus illud maximè conuenit, quod per vehementes solis ardores, in fenestris, et parietibus oberrans muscis insidiatur, quodq; assultim ingreditur, oris eminentias iugiter motitans, colore cinereo, punctis quibusdam nigris distinctum. Scholia-

stes in hac parte, nō est audiendus, qui lupū ex muscarum genere esse dicit, colore nigrum, cruribus geminis, longissimūq; præditū, quod volitat lentè, crura in cauda modum extensa gestās. Id muscæ genus apud nos est frequentissimum æstate, sed nescio an muscas voret, & an aranei generis aliquod huic simile reperiri possit.

Ἄλλο γε μὴν δύσδ' ἔχει, τὸ ἵ σφηκῶν ἔπος
 Πυρσὸν ἄλ' ἰς σφηκὶ παλαιόκιον ὠμοβορῆι.
 Ὅς δ' ἠ' θαρσάλλειν γενέω' ἐκμάσεται ἱππῶ.
 Ἱπποὶ γὰρ σφηκῶν γένεσις, ταύροι δ' ἐμελισσῶν
 Σκλῆ' εἰσι πυθομένοισι λυκοπαΐδ' οὐ θ' ἐγγύοντο.
 Τὸ δ' ἐκὼν ὅτ' ἔχοντο, ἰδιόκρατόρ' οὐ βέβ' οἶδ' οὐ.
 Νῶγε τ' ἐξέτορα μετὰ γένεσιν ἄλλοτε παλμός
 Ἄλλοτε δ' ἄδραν' ἔκ' ἐκινύοντο δὲ τὸν δ' ἐλαμάζοντο.
 Ἐχάλοισι κακοεργῶν, ἄγ' οὐ παυσήκειον ὕπνου.

Inde alud Dysderi, vocant Spheceon & ipsum
 Carniuoræ haud dispar vespæ, fulgensq; colore,
 Acris equi sobolē, quā magna audacia mōstrat.
 Nam genus extat equi vespis, apibusq; bouinū.
 Corpore nam putrido insectū consurgit vtrumq;.
 Sed pungente fera, sedes ingente tumore (brō
 Turget: & excruciat genuū dolor, & mōdo cre

*Cor quatitur motu, modo languēt mēbra dolētis
Atq; domat somnus moribundū segnis inertem.*

Quintum genus Phalangij *Διοδωρ* nuncupatur, quod sit atrocissimum, & expugnatum difficile, à similitudine tamen *σφυῶν*, id est, vespicum dicitur, quoniam colore & alui habitu, simile sit vespis. Has autē scilicet vespas argutas, audacesq; dixit, quoniam equorum naturam, ex quibus duxerūt originem referant. Nam perinde vt apes ex corporibus bouum putrefactis nascuntur, ita & vespæ ex equis. quomodo autem ea bugone, id est, apium generatio ex bovinis carnibus peragenda sit, docet Florentinus. Ceterum Nicander *λυκοπάδας* nominauit, tam apes, quàm vespas cōmuni nomine: quoniam hæc animalia tunc maxime generantur, quādo coriū tum boū, tum equorū lupinis dentibus erosa fuerint. Nam lupi huiusmodi armēta nudantes in causa sunt quod hæc animalia nascantur. Nō ignoramus tamen *λυκοπάδας ἵππους*, id est, equos lycospadas Græcos nominare, animosos quosdam equos, ac rebelles, à freni quodā genere nominatos, quod *λύκον* vocant. Plinius, neq; alius huius phalangij videntur meminisse, apud nos tamen frequentissimū est, potissimum in riuiis aquarum, vbi luxuriantes herbe longē, lateq; opacant. Nam ab vna riui par-te ad alteram stamina ducens, satis affabrè orbem textit, in cuius medio semper hæret, quousq; prædā consequatur. est autem vespa crassius, sed eiusdē coloris, alternantibus virgulis cinctum luteis, ac nigris.

Εἰδ' ἄγε μὲν μήκαον, ὅδ' ἢ μὲν μὲν ξυρ' εἴκται,

Ἀδρὴ μὲν πυρόεν, ἄρ' ἢ γὰρ μὲν ἄκαρ μορφῶ.
 Πάντοθεν ἀσερόεντα ποδιστῆρες θυρέει νότω
 Αἰθαλέη δ' ὡς τυτθὸν ἀέρε' αὐχὴναι κόρη.
 ἄλγχα δὲ πρὸ τῶν σιγῶν κνώπας πελάζει.

*Nunc age formicis par Myrmecæon habendum
 Flāmea colla gerēs, squalēteq; corpore sordens;
 Vndiq; stellatim maculatum tergora lata,
 Cuiq; caput surgit modicum, fuligine tetrum.
 Hic similes dictis solet, ictu inferre dolores.*

Plinius duo phalangij genera formicis fecit similia, pri-
 mum & septimum: Primum quidem ita descripsit. Vnum
 simile formicæ, sed multò maius, ruffo capite, reliqua par-
 te corporis nigra, albis intercurrentibus respersum gut-
 tis. Acerbior huius quàm vesparii ictus. Viuit maximè circa
 furnos, & molas. Septimum autē his verbis: Myrmecion
 formicæ simile capite, alio nigra, guttis albis distinguen-
 tibus, vesparum dolore torquet. Ex his autē, postremum
 hoc genus, cōuenit cum Nicandri myrmecio, sed quemad-
 modum in primo sunt aliqua, quæ Nicāder nō adiecit, ita
 in hoc postremo desunt nonnulla ex his, quæ à Nicandro
 tradita sunt, veluti Ἀερὶ πυρόεν, hoc est, collo igneo. Ae-
 tius tamen ad verbū videtur huius delineationē ex Nican-
 dro mutuatus esse. Id tamen sumus admonēdi, vocari hoc
 phalangion interdum quidem μυρμήκιοι, interdum μυρ

μικροδίδης, aliquando μικροκκα ἡρακλειόπικον, quo nomine vocatur à Sostrato.

Χείροδρόμοι δ' ἵνα φάτω ἄτορ δρεπάνοιο λέγον
Ὅσπερ, χείροπάτ' ἄλλα μετ' ἁλός γνῶτος ἀγρότης,
Ἐθάδ' ἐπ' αὐσύτερα φλογερὴν ἑλκυστὰ χροῖ
Ἰκελα κενταυρίδεσσι, φάλαγγια τυτθὰ δίδονται.
Τὸ μὲν, ὁμῶς ἐμμοχθοῦ ἀεὶ πόδι δῖπγμα χέονται.
Φλύκταιναι, κενταυρίδ' ἐπ' ἁλὸς μέμνηνε,
Γλώσσα δ' ἄτακτα λέλακε πῆξτραπῆαι δ' ἐκὼ ὅσπερ.

*As̄t vbicunq; viri manibus sine falce reuellunt
Sparsa per immensos matura legumina campos
Agmina acervatim rutilo distincta colore,
Æmula cātharidū loca, parua phalāgia pascūt
Talia si feriant, funestum vulnus in omne
Phlyctænæ surgunt, errant quoq; corda furore,
Līgua loquax trepidat; distorta q; lumīa sūt his*

Huius phalangij mentionē neq; Plinius, neq; Aetius fecisse videntur, nisi dicas scoleciū, id est, vermicariū ab Aetio nuncupatū, ad id genus referri, sed nos in re ambigua nihil certi audemus decernere: satis est tamen adnotasse in hac parte horum phalangiorū venenum aliquāto esse atrocius, quoniā et ad caput noxam trāsmittit, distortuens oculos obseßis nervis, qui horū motionis opifices habētur.

Φράζεις δ' αἰγυπίοιο, τά τε τρέφει ὕλως αἶα
 Κνώδαλα, φαλαῖνῃ γ' αλίγκια, τὴν ποδὶ λύχνος
 Ακρόνυχος δ' ἠωνκός ἀπῆλασε παμφάσγαν.
 Σεγνὰ δὲ οἱ πτερὰ, καὶ δ' ἐγχλοα βῖα κονίλης,
 Ἡ καὶ ἄρ' ἀπληροῖο φαίνεται, ὅς τις ἐπαύρη.
 Τῷ ἱκελὸς πρὸς ἡμᾶς ὑποβέβη πετάλοισι
 τῷ καὶ σμερδαλέου νόβη κάρη αἰγὴν ὑποδράξ
 Ἑσκληκός, νηδὺς δὲ βαρυῦν, αὐτὰρ ὁ κύντρῳ
 Αὔχνην τ' ἀκροτάτῳ κεφαλῇ τ' ὀνέμαξά τ' φώρς.
 Ρῆα δ' ἐκ γ' ἀθανάτοιο, καὶ αὐτίκα μοῖραν ἔφειν.

*Iam cape bestiolas Ægyptus quas alit ingens,
 Phalænæ similes, strepitu quam lampada circū
 Aëra tranantem cœnandi tempus abegit.
 Cui rigida pennæ squalent, siccata conilæ
 Vt folia, & cineres referunt si tangere cures.
 Non dispar igitur monstrū fert Perseæ fronde,
 Cui caput immenso toruum præ pondere nutat,
 Prædurum, venterq; grauatur mole, sed æstro
 Aut ceruice viri, capite aut ingente petitis,
 Inferet hic cladem miserandam morte cruenta.*

κράνκολάπην, ἔν κεφαλοκῆρυ, id genus phalangij no-
minari scholia referunt, cuius sanè sententiæ Dioscorides
est, qui capite de Persea scripsit, in huius arboris folijs
phalangia reperiri, quæ κράνκολάπῃ nuncupantur, po-
tissimumq; in Thebaide. Est autem Persea, seu Persæa
(utroque enim modo apud Græcos nomen hoc inuenitur)
arbor sui generis, Celebrata Straboni, nascitur in Aegy-
ptò altitudinis eximiæ, aspectu iucunda, materiæ ut celtis
alta pyro per omnia similis, frondis perpetuæ, fructū ge-
rit pyri magnitudine, longiusculum, amygdalæ modo puta-
mine inclusum herbidi coloris. Nucem intus quemadmo-
dum prunum continet, verū longè minorem, mollioremq;
gustu suavi, concoquitur non ægrè, ἔν quamvis immodicè
sumatur innocuus est. Hæc est vera persææ arboris deli-
neatio, cui nulla sanè nostratium arborū congruit vel mi-
nimum. Aduecta tamen ad nos est, peregrina quædam ar-
bos, hæretq; viuax in cœnobio mendicantiū fratrum sub
inuocatione nominis Iesu, quæ nulla fortasse reclamante
nota cum persæa Aegyptia congruit, nisi quod folium iu-
glandis sit non pyri figura. Deuecta est ex India occiden-
tali ubi patrio nomine vocatur mamey, fructu iucundissi-
mo. An tamen sit persæa, aut ex genere ipsius nō audemus
affirmare. In folijs ergo persææ hoc phalangium reperiri
autores fatentur, quod simile pingit Nicander phalanæ,
quæ est ex genere cicindularum, quas vocant φῆæς, in-
terdum φυχῆς, aliquando πωγῆς, nonnunquam γανθῶ-
λοκῆς, animalcula scilicet, quæ noctu lucernis aduolat.
ἥ δ' ἔστι φῆς ἀλκυῶν, id est, quod insiliant in lucernas.

Εἶδ' ἄγε καὶ κύντρω κεκορυμβίου ἀλκυιόγυι

Σκορπίου αὐδ' ἥσω, καὶ ἀφ' ἧς τοῦ γένεθλιν.
 Τὸν, ἥτις λελυκὸς μὲν ἀκέραιος, εἰδὲν ὑδρωβὴς.

*Inde nepam referam munitum cuspide dira
 Et genus inuisum, quorum qui candidus exit
 Sonticus haud vnq̃ fertur, vel lethifer ictu.*

Genera scorpionum nunc recenset: quorum venenum, haud omnino dissimile est veneno phalangiorum, sed cum sint Scorpionum genera varia, non sunt eadem symptomata, quæ ictum ipsorum sequi solent. Nam ex his sunt candidi scorpj, quorum apud nos est ingens numerus, morsu non admodum infesti, sunt & alij quibus genæ rutilo miscant colore, de quibus iam aget.

Πυρρός δ' ὃν γένεσι, βοὸν περ σέμαξας καὶ ὅν
 αὐδ' ἥσι, αἰδολόγντα, πεισπαίρσι, ἃ λώβη
 Οἷα πυρίληπτοι, κρατὸρ δ' ὡς δ' ἔστι ὁρῶν.

*At rutilus genas incendia feruida miscet,
 Instabilesq; ruunt percussi, hinc inde dolore
 Ceu febre correpti, quin hos sitis vrit anhelat.*

Id genus Scorpj cum præcedente nonnulli vnum idemq; esse arbitrantur, dictumq; esse à Nicandro λευκός, id est, candidum: cuius ictus haudquaquam sit lethalis, nihilominus tamen moueat ingentem æstum, percussiq; confliscantur, perinde ac illi, qui feuißimis febribus continentur,

quos αἰσύνας, aut δυσφορένας Græci nominant, morosos, inquam, & haudquaquam hilariter affectos. Huius genas dicunt colore rutilo suffusas, quod non admodum à veritate deuiare arbitramur, quoniam qui ab scorpio huiusmodi apud nos percussi sunt, viginti quatuor horarū spatio fortissimos sentiunt, minimeq; placabiles dolores. Sed non sum planè memor an nostratium scorpionum genæ rutilo colore nitescant.

Αὐτὰρ ὅγε ροφός ἀράδου κακὸν ὥπασε τύψας
Ἄνδρ', ἥξαπλῆγες ἧ καὶ ἀφραστοί γελοῶσι.

*At niger inducit tremulū per membra rigorem
Attonitiq; pauent cæsi, fatuiq; videntur.*

Multò vehemētius est huius, quàm prædicti venenum, quoniam ille duntaxat inflammare poterat sanguinem, & spiritus, hic verò subito propter atrocitatē, pestilentemq; veneni facultatē, recedente calore, frigoris quendam sensum euidentem inuehit, concussisq; nervis tremunt omnes animalis partes, inuadenteq; veneno supremam arcem, delirant saucij, rigētibusq; nervis qui ad musculos labra motitantes disseminantur, risus quædam falsa species consurgit, perinde vt in his, qui sardoniam herbam vorarūt: horū copia apud montem Pessulanū in domibus passim occurrit.

Ἄλλο δ' ἐχλωαῶν, καὶ ὁπότε γῆγορ ἀράξῃ
Φρεῖνας ὑδὶ πείκεισι, κακὴ δ' αὖτ' ὅισι χέλαζα
εἶδ' ἐταῖ ἐμπλάρσσεα, καὶ ἂ μέγα σέριθ' ἄρδ.

Τοῖν δὲ κύντροιο κόweis, ριῶ δ' ὡς κύντρο.
 Σφόνδυλοι γυνεάδεσμοι ὑπερτέρῃσι κεράϊσι.

*Ast alius viridans, qui quando membra cecidit
 Haud aliter frigent, gelida q̃ grandine corpus
 Horrescit perfusum, etiam si Sirius vrat.
 Talia nanq; huius sunt spicula, cuspide tali
 Nexa nouē pungit nodis teterrima cauda.*

Huius venenum vehementia nō est dissimile prædicto,
 in siliquarum tamen arboribus, apud nos viridantes hos
 scorpiones reperiri audio. Ceterum quod dixit, horū cau-
 dam nouem nodis constare, id est, ἐννεάδεσμον esse, ita scia-
 nè intelligendum est, vt πολυάδεσμον significet. neq; enim
 plures quàm septem iuncturas gerit in cauda scorpis. At
 qui ἐννέα, id est, nouem aliquando pro multitudine accipi-
 tur apud Græcos, Nam & Nicander aliubi duplici stimu-
 lo armatum, dixit ἐννεάκεντρον.

Ἄλλο δ' ἐμώελι, φορέει δ' ἐπε βοσκήδ' αὐκιδιῶ
 εὐρέαν, δ' ἢ γάρ τε ποικίλος αἰγὺν ἄκρως
 γροφάγος, βεβῶσι τυτωλὸν ἀλίαςον ἰάπτει,
 Τοῖν δὲ βέβρωσις γνέσκληκε γγύεσι.

*Quin alius liuet, vasta præturgidus aluo,
 Nanq; vorax nunquam satiari gramine quiuit*

*Consumitq; artus crudo iuxta inguina morsu,
Virus enim fortè est, quod mēto gestat adaētū.*

Hic scorpium cum ferit, inguina tumore infestat; quoniam virus iecur primum impetat, ipsumq; conetur ad inguina depellere venenum. Alij credunt id scorpionis genus per insidias clam sub vestimentis irrepere, quousq; inguinibus ictum inferre possit. Sed in hac parte magis est aduertendum, quod dixit Nicander τὴν εἰς βέβρωσιν ἐν τῷ κλῆκῳ γενέσθαι. Vbi si βέβρωσιν venenum, virusq; significet, ut voluit Scholiastes, profectò non cauda ferit, ut alij scorpionis, sed mento potius, aut forcipibus dentatis, quod alicui scorpionum generi, de quibus mox dicturus est contingere potest. Nos autem ut in Græco sensus habetur, ita volumus et in carmine seruari, quoad fieri potuit.

Τὸν δ' ἐτόρου δ' ἡς ἐν ἀλὶ γκιου ἀγριαλῆ
Καρκίνω, ὅς μιν ἅ λουκὰ, ῥόθου τ' ὑπὸ βόσκῃ ἄλμυρ.

*Inuenies alium cancro nil corpore dissar
Æquoreo, littus qui habitat, saturatur et alga.*

Si in totū similis est hic scorpium cancro, qui in maris littoribus reperitur, haudquaquam sanè caudatus erit, quoniam nec ille cauda præditus est. Quod si ita est, nō potest profectò cauda ferire, sed aut forcipibus, aut ore, ut antea diximus, sed hæc coniectura tenus à nobis dicta sunt, quoniam de his quæ non vidimus, male iudicare possumus.

Ἄλλοι δ' αὖ ῥα βοῖσι ἐσθῆσιν ἀνταπαγέροις

Γῆα βαρυῶνται, βορεὰ δ' ὀκλήκῃσι χηλαῖ.
 οἷά τε πετραίοισιρ' ἐπ' ὀκείωσι παγύροισι.

Τῶρ δ' ἢ καὶ γημελὺ δ' ἐμμορομ, ἔντε λίπῳσι
 πέτραις, καὶ βρύα λεπτὰ, πολυρροῖοιο θαλάσσης.

Τῶς, ἀλὸς δ' ἐξέρχῃσι δ' ἐλαστρέδω ἰχθυοβολῇδω.

Αὐτίκα δ' ἀγροθυγνῇδω, γνὶ γρώνῃσι ἔδ' ὕδαρ
 μυοδόκοις, ἵνα τέκνα κακόφθορα τῇν δ' ἐθανόντων
 σκορπίοι δ' ἐξεγγύοντο, καὶ ἔρκεα λωβητῇδω.

*Iamq; alij similes in curuis inde paguris
 Occurrunt grandes muniti forcipe dura,
 Non secus actimidi quærentes saxa paguri,
 Traxere vnde genus, nã cū muscosa relinquunt
 Littora, & præduros scopulos, maris altaq; sa-
 Extracti valido piscantũ robore ab vndis, (χα;
 Protinus (vt licuit) se condunt fragmine petræ
 Quale solēt mures habitare, ac mox putrefactis
 Id genus exurgit, per saxa fragmina vindex.*

Sunt quidem paguri è genere cancrorum, leni dorso, in
 vtraq; sede viuentes, & in aridum sæpe procedunt, quic-
 quid comprehendunt, arctè constringunt, oculosq; modo
 recondunt modo proferunt exertos cornuum instar. Hi

cū piscantium fraudes euadere possunt, se abdunt in ca-
uernas petrarum; ibiq; diutinam facientes moram, tandem
putrescunt, ex ipsisq; id cancrorum genus procreatur, de
quo Nicander in præsentia facit mentionem.

Τὸν δὲ μελίχλωρον, τὸ γὰρ προμελάνεται ἄκρη
Σφόνδυλος, ἄσβες ὃν νέμει πολυκήριον ἄτλω.
Ἐχθιστος δ' ὅγε ῥαβὰ φέρει φλογὶ ἱκελα γῆα
Ἀδράσι. νηπιᾶχοις δὲ πῖρεχέδ' οὐ ἥγαλ' αἶσα.
Οἷς δ' ἢ καὶ νώρισι ποδὶ πῖρεα πυκνὰ χέονται,
μάσκεσι σιβφάγω γυαλίγκια, βίβ' ὕδωρ ἄκρω
ἱπῶμενοι ἀθέρων, λευροῦρ σάχυν ἐκβόσκοντες,
Γήδια καὶ κισσοῖο, κατὰ πῦχας ἐμβατέοντες.

*Asi alius melli similis, cui vertebra caudæ,
Ultima nigrescit, feriens qui vincitur aegrè.
Inuisus nanq; hic hominū comburere corpus
Assolet, & miseram pueris inferre ruinam.
Huic igitur densis armantur tergora pennis
In morem Cereris vastantis dona, locustæ:
Quæ super excelsas volitans absomit aristas,
Quæq; colit mōtes, hederæ per germina saltans.*

Sunt ex scorpīs nonnulli etiam volucres, locustis non

diſſimiles, quos legi in India mira magnitudine procreari.
De his autem nihil oculata fide compertum referre poſſu-
mus. ſed tantum ea, quæ paſſim apud naturales ſcriptores
de his differentes ſcripta inveniuntur.

Οἷδα γὰρ μὲν φράσασθαι ἀλέξια τοῖσι βολάωμ
Οἷα πορὶ ἐκ βέμβικου ὄρεσ' ἔρχεσθαι, καὶ μελίσσης,
ἢ τε καὶ ἐκ κέντρος θανάτου πέλει, εὖ τε χαράξῃ.
Ἄνδρα πέριξ σίμβλοισι πονδύμηνου, καὶ καὶ ἀγροῖς.
Κέντρον γὰρ πληγῇ ποικίλῃ τῶν ἐμπαπέδων.
Κέντρον δ' ἢ ζῶν τε φέρεθ', θανατόν τε μελίσσης.

*Nouimus inde etiam conferre amuleta probata
Bembicibus tetrīs, apibusq; minacibus æstro,
Quo ſibi conciscunt mortē, dum vulnere corpus,
Agricolæ cædunt, apibus cū incubit in agris.
Mordentes ſiquidem linguunt proboscida fixam
Quæ vitæ & mortis cauſa eſt, mirabile dictu.*

Bembicas putamus eſſe, nigra quedā animalcula veſpis
ſimillima, ſed corpore aliquāto maiora, quæ per æſtatē vo-
litare ſolent circa loca irrigua, horum copia infeſta admo-
dum eſt viſis, quæ in hortis ex arbuſtiuiſ vitibus propen-
dent, noſtri ſolent bernadinos appellare. Quod de apibus
ſcriptum eſt, nullam ſanè habet admirationem, ob ipſarum
frequentiam, & quoniam indies experiamur ipſas in locis
percuſſis

percuſſis aculeū relinquere viuaciſſimū , quod multo poſt
tempore cum ex ape auulſum eſt, moueatur hinc inde. Cæ-
terū dicitur huiusmodi aculeus mortis, ac vitæ eſſe cauſa,
quoniam quæ ferit apis, ipſa quidem moritur, interim ta-
men arcet hominē, dolore ſcilicet preſſum, ne aluearibus
iniuriā faciat.

Οἰδᾶ γὰρ μὲν καὶ ἰσλὸς ἃ μὴδετα, καὶ δ' ὀλοὸς σφῆξ,
Πεμφρηδῶν ὀλίγητε, καὶ ἀμφοτέρως σκολοπένδρα,
ἦτε καὶ ἀμφοτέρωθεν ὁπάζεται κύνδρα ἅσι κῆρα.
Νῆια θ' ὡς πᾶν ἔρχονται ὑπὸ πτερά θηκὲ κιόσῃ

*Nouimus haud aliter quæ patrat iulus; et atrox
Vespa et Pēphredō tenuis; Scolopēdraq; bifrōs;
Quæ vomit exitium miserandæ mortis vtriq;
Cuiq; alæ vt remi festinant nauis euntis.*

Iulus vermis est, quem nominant millepedam, alij centi-
pedam, nōnulli πολυπόδα, id est, multipedē. De eo Lycophronis interpres Tzetza hæc scripsit: ἰσλὸς σκώληξ μικρὸς, πολυπόδης, καὶ τέχας ἀνιέχόμενος, id est, Iulus vermis est
multorum pedum, paruus, qui parietes conscēdit. Plinius
autem vigesimo naturalis historie volumine, hæc refert:
Millepeda, ab alijs centipeda, aut multipeda dicta, animal
est ē vermibus terræ, pilosum, multis pedibus arcuatim re-
pens, tactuq; contrahens se, Oniscon Græci vocant, alij Ti-
lon; Deinde paulō post: Illam autem quæ non arcuatur, se-
pa Græci vocant, alij siolopendram minorem, pernitio-

Janq; . Quam in parte (si satis mens constat mea) venenatum hoc animal, solum nomine, cum cubaridibus, quos Latini asellos, aut millepedas nominant, quæ sub aquarijs vasis stabulantur, confundit. Hi nanq; vermiculi haudquaquam sanè pilosi sunt, sed planè glabri. Iam verò vigesimo naturalis historiæ volumine, Millepedam, sepa Græci vocant, oblongam, pilosis pedibus, præcipuè nociuam pecori, dixit: cuius morsum tumor sequatur, cum loci putredine. Sed multis in locis huiusmodi Iuli occurrunt sub lapidibus scolopendris planè similes, digitum longi, aut amplius exiles, & tenui, quos omnes ut maximè venenatos timent, ac vitant. Cæterum Pemphredon, insecti etiam genus est, simile api, neq; nos de eo plura scripta cōperimus, quo possemus ex delineatione in ipsius cognitionem venire. Scolopendra tamē apud nos frequentissima est, & ut summatim dicam, tam similis est folio Aspleni, quem cererach officinæ vocant, ut non possit eum latere qui plantam nouerit, nam & illa de feræ nomine scolopendron etiam dicta est. Non est tamē verū bicipitem esse Scolopendram, perinde atq; amphispænam, sed quòd talis esse videatur, propterea ipsam bicipitem dixit Nicander. Nam ut Aristoteles testatur, & experimēto quotidie deprehēdi potest, ex utraq; parte graditur, tanquam utrinq; caput habeat vnum: sed dum graditur remorum instar; latos mouet pedes, quos alarum in modum gestat.

Τυφλὼ τε, σμερνὼ τε, βροῦϊς ὠδὶ λοιγὸν ἄγχαυ
 μυγαλέω τροχῶσι γνὲ θνήσκαυ ἀμάξης.
 Σήτωα γελὼ πρὸ ἀνοῖσι δρυλὼ σάυροισι ἀλύξης.

*Atq; oculis captus q̄ ſæuam immittere peſtem
Mus valeat plauſtri contritus araneus orbe.
Sepsq; etiam paruis ſimilis cui forma lacertis.*

Mus araneus, nomen apud nos, Latinum retinet, nonnil tamē corruptum, nec uſque adeo ut veterem originem nō ſuboleat. Nam muſarany nuncupatur: colore eſt muſtellino, magnitudine muris, duos dentium ordines altrinſecus habet, os etiam acutū perinde ut talpa, caudam aliquanto, quā muris breuiorem. Hoc animal cum parū, aut nihil videat, facilē ubiq; in ſemitis oberrans orbibus plauſtrorum conteritur, quod & Nicāder voluit ſignificare. Porro ſepa lacertis paruis ſimilem facit, veneni ferē inuiēti. Hanc aliqui lacertam chalcidicam nuncupant: non tam quod in Chalcide Euboeæ naſcatur, q̄ quod vias quaſdam coloris ærei in dorſo geſtet. In montibus Morellæ vicinis lacertæ quoddā genus naſcitur iners, & ſemper ſub lapidibus abſconſum, magnitudine, & forma lacertulas referens, quas nominamus Sergantinas, cuius venenum, illorū locorū incolæ, atrociffimum eſſe dicunt, & nullis domitum medicamentis, nominant autē ipſum vibriam. Nos aliquando reſpertum hoc animal maximè expauimus, quoniam, quæ de ipſius veneno referebantur erant ſanè miræ: tamē cum multoties ſtipitem ori applicaſſemus, ut dentes intueri poſſemus, & nunq̄ iracundiam motū vidiſſemus, ſenſim metū omnem depoſuimus, & ipſum manibus tractabamus, nihilq; unquam mali ex ipſo ſenſimus. Tandē cum mortuum eſſet diſſectū in partes cani cum pane vorandum dedimus, erat enim canis ille, pſora, ſcabieq; ſœdiſſimus, quem poſt pau-

eos dies purgata omni cutis scabie sanitati pristinae restitutum, mirati supra modum fuimus. An tamen sit ex sepi genere affirmare non possumus, potissimum cum virgulis areis distinctum non sit, sed minutissimis compactum squamis, corium gestet. Legi tamen in Italia, Romaeque; potissimum, lacertae genus quoddam nasci sub terra, quod quia nunquam, aut raro admodum in lucem prodeat terrantulam vocant indigenae. Huius venenum pestilentissimum esse perhibetur non secus ac sepi.

Καὶ ἑλαμάνδρου δόλιον δάκνῃ, αἰὲν ἀπεχθὲς
ἦτε καὶ ἀσβέσιοι δὲ ἐκ πυρὸς οἶμον ἔχουσα,
ἔσσυτ' ἀκμῶν καὶ ἀνώδυνος, ὅδ' ἔτι οἱ φλόξ
Σίνετ' ἀσβέση γαγόν δ' ἔρος, ἄκρα τε γῆρ.

*Et salamandra dolis acris, & fraude perosa
Quae solet immunis tranare flagrantia busta
Nec patitur quicquam, nec flamma deurit euntis
Vel corium rugis plenum, vel pascitur artus.*

Vulgata est haec historia de salamandra, lippisque ac tonforibus nota. Nemo tamen (quod sciam) id animal novit; neque de ipso aliud dicere possumus, quam, id quod apud Plinium, aliosque; naturales scriptores memoriae mandatum. reperitur. Naturae est erodentis, & putrefactoriae: sed cum nascatur in maximis imbribus, non modicam acervat, ex status humiditate per uniuersum corpus glacialis humoris copiam, quam seruat sub cute, deinde

cū in ignem mittitur eructans humiditatem illam per poros cutis, circumstantem ignem extinguit: tantisperq; potest in igne durare dum humor ille sufficit; postea verò nō secus ignis iniuriam patitur, quā alia omnia, quæ iacta in ignem cremantur.

καὶ μὲν ἡδ' ὅσα πόντῳ ἄλως ῥοβίοισιν ἐλίσσεται.
 Μυραίνης δ' ἐκπαγλῶν, ἐπὶ μογερὸς ἀλιΐνας,
 Πολλὰ κίς ἐμβρύφαλα, κατεπρῶξεν ἐπ' ἀκτῶν
 Εἰς ἄλα φυζυγνύτας, ἐχετλίῃ δ' ἀνὰ δῶκα.
 Εἰδ' ἐτυμου, κένῳ γε σὺν ἰοβόλοισι ἐχίεσσι
 Θόρυβον, πελιπῶσιν ἄλως νόμου ἠπάροισι.

*Quæq; maris nando vasto se gurgite condunt.
 Sed murena patrat quiddam mirabile dictu:
 Nam salit in media cymba viuarum linquens,
 Quam fugiēs præcep̃ fertur piscator in undas.
 Quin referunt ponti postquam de gurgite cessit,
 Vipereæ pesti coitu coniungier vdo.*

Non solum de terrestribus venenatis agit Nicander, sed etiam de aquatilibus, inter quæ Murēnam primò commemorat, cuius morsus infestissimus est, dentes hæc gestat viperinis haudquaquam dissimiles: totoq; corporis habitu serpentes imitatur. Cū illam piscatores retibus, aut hamis comprehendunt, statim conficiūt, nam si extricare se potest, non secus in eos sevit, ac efferatum animal, se-

ναῖς; concitum rabie. quapropter tunc præcípites ex nauibus se dant in mare, ne sæuis laceßiti morfibus, periculum subeant. Apud nos proprium retinet nomē, vnica tantum litera mutata, Morænam enim omnes nominant. Cæterum quòd coëat cum vipera non est vsquequaq; compertum, & quanq̃ Opianus id affirmet, & alij, nō desunt tamē grauißimi autores qui id figmentum esse dicant. Quā enim fieri possit, vt vipera ad coitū murenæ se accingens, eructet omne venenū, non vident, neq; est rationi consentaneum.

Τρυγὼνα μὲν ὀλοεργὸν, ἀλιζῶνός τε δράκοντα
 οἶδ' ἀπαλέξασθαι, φορεῖ γὰρ ἀλγέα βυγῶν
 ἡμὸς γὰρ ὀλκάοισι λίνοις μεμογγκότα κνήτρα
 ἐργαστὸν τὺψκ', ἢ γὰρ πρέμνοισι παγὰν
 ἀνδράδ', τό γε πολλὸν ἀφαιρότορον τέλεθκσι.
 Τὸ μὲν, ὑπὸ πλκῆσι γὰρ ἄτ' ἡελίοιο δ' αμύβης
 ρίζαι, σὺν δ' τε φυλλὰς ἀρφθίνδ', αὐδὲ δ' ἐσάρεδον
 πυθόμηναι μινύθκσι, λόγος γὰρ μὲν ὥς ποτ' ὀδυσεύς
 ἔφθικ, λουγαλίοιο τυπὰς ἀλίς ὑπὸ κνήτρας.

Trygona quinetiā, clademq; draconis iniquam
 Qui vitare queas noui, sed vulnere trygōn
 Cū trahitur reti piscantem lædit acerbo,
 Robore iam fractum, quòd si de caudice pēdens
 Arboris affigat lethalia spicula caudæ

Protinus arefcit, tanquam fi folis ob æftum,
 Et radix pereat, frondesque, viri fed in ipfo
 Corpore putrefcunt carnes, at fertur Vlyffes
 Æquoreo fimili monftro confectus iniquo.

Τεῦνονα Latini paftinacam vocant, pifcis eft planus,
 cartilagineus, radium digiti longitudine in ferræ modum
 dentatum, dentibus reflexis, in cauda gefat erectum, tam
 peftilentis veneni, vt nō viuente folum paftinaca, dū pun-
 git noceat, fed exemptum etiam immane feruet venenū, vt
 arbores arefcere faciat affixum, & faxa corrumpat. No-
 ftri pifcatores Scurfoneram vocant, quam frequēter in no-
 ftris littoribus pifcātur, extractamq; confestim aculeo pri-
 uant, fub terraq; condunt, reliquum verò corpus edendo
 aptum eft, & in cibo gratum. Porro draco marinus, quem
 Plinius dracunculum vocauit, & Ephippus dracenam, fi
 probè eius notæ expendantur, is pifcis fuerit quem noftri
 vocant araneū, qui à branchys ad caudam fpectantes acu-
 leos habet, quibus pungit atrociter. Ceterū Plinius Dra-
 conī tribuit, ea quæ Aristoteles ophi, hoc eft, ferpenti ma-
 rinx, diftinguitq; ipfum à dracunculo cap. 32.

Οἷσιν ἐγὼ τὰ ἕκαστα δεικνύμαι ἄρκιαν ὄσωρ
 Δὲ γὰρ ὅτ' ἀγχέσης θεοδρακινίδας λάξιο χείτῳ
 Ἄλλοτε πονταπώετκλον, ὅτ' αὐθεα φαῖα βάπτοιο
 Ἄρκιον, ὄφαλίδας τε, καὶ ὀρμηνόγντα λύκαφον,

Κίκαμα, τ' ὄρεσ' αἰλοντε ποδὶ βρυῆς, γνῶ' ἐχαμκλῶ
 Ρᾶα πίτω, φκγῶτε βαθύ ποδὶ φλοιῶν ἀράξας.
 Σιὼ δ' ἀρ' αὖ καυκαλίδας τε, κ' ἐκ σαφυλίνδ' ἀμήσας
 Σπέρματα, καὶ τριμίθοιο νέου πολυφθόα καρπὸν
 Ἡέλι καὶ φοινίσσον δ' ἡ καταβάλλει φῦκον.
 Αἰχάες τ' ἀδίαυτον, ὃ δ' ἐκ ὀμβροιο ῥαγγύτης
 Λεπ' ἀλέη πίπτει νοτίς πετάλοισιν ἐπίρην.

His igitur referam quaecunq; parare iuuabit.
Primaq; lactucis anchusa simillima fronde
Pentapetelon item, paruo cum flore rubeti
Arctiō, oxalides, surgensq; profunda lycapsus
Cicama, & ordilō frōdosum, et humillima pinus
Ceduntur: fagiq; resecta putamina iungens
Addito caucalidas, staphilini semine mixto.
Et trimithi fructum detonsum ex arbore nuper
Adnectes variū, rubicundamq; insuper algam.
Quin adianton item, quod nulla iniuria nimbi
Ledit, & intactas frōdes gerit vsq; liquore.

Postquam venenatorum omnium historiam absoluit
 Nicander, medicamenta recenset varia, quibus illorum
 morsibus reluctari possumus. Atque inter primas præ-

NICANDRI

cipuasq; plantas anchusam connumerat, de qua sæpius nos
 diximus. Deinde pentapetelum à numero foliorum nuncu-
 patum, quod alij pentaphyllon, Latini quinq; folium di-
 cunt. Præterea rubus notissimus est. Arction quo nomine
 à rusticis vocetur, non potui fieri certior: vidi tamen her-
 bam frequenter in montibus Gallie, quos vocant Spero-
 nis, iuxta recessum quendam, quem ob herbarū miram suā-
 uitatem ac copiam, hortum Dei appellant, ubi cœnobium
 est fratrum Banauënsium, quæ nulla reclamante nota cum
 arctio Dioscoridis conueniebat. Oxalis porrò ea est lapa-
 thi species, quæ vulgò acetosæ nomine nota omnibus est.
 Cæterum lycapsus, nisi ea sit, quam lycosim vocat Dios-
 corides, ingenuè fateor me illam ignorare, quemadmodum
 cicama, & ordilon, quarum herbarum ne nomina quidem
 vnquam (quod meminerim) legi nisi apud Nicandrū. Iam
 verò chamepityn appellauit humillimam pinum; nominis
 scilicet etymon amplificans. Cæterum caucalis olus sylue-
 stre est, apio simillimum, sed hirsutius, proptereaq; petro-
 selinum sylvestre, aut pimpinellam hirsutam vocant offici-
 næ. Sed Staphylinon Latini pastinacam vocant, cuius se-
 men ad venenatorum morsus efficacissimum est. Trimithū
 præterea terebintum vocat, cuius rei nos Scholiastes fe-
 cit certiores, nullibi enim id nomen apud probatum ali-
 quem autorem comperimus. Adiantum nomen inde in-
 uenisse videtur quod non madescat, nostri capillum Vene-
 ris nominant.

Εἰδὲ ἄγε καὶ συνενῶν ἀαβρυῆς, καὶ σὺ ποίης
 Λουκάδος, καὶ ὕψατε τέμοις ἀβεραιδ' αἰρίζαν,

Ἀμμιγα πᾶχυφόρῳ λιβανώτιδι, μὴδ' ἀπαιλῶν.
 Μὴδ' ἐτι παλυβάτῃα, ποδιβρίθῃα τε μήκων
 Ουλακίς ἢ ὕδιτηλὶς ὕδι χαΐσμησιρ ἀπᾶν.
 Σιὼ ἧ κρᾶδ' ἡς κύνεσσιν ἀκτμήξαι κορυώλω,
 Ἡ αὐτὸς κόκκυγας εἰναιδοῖς, οἷτε πρὸ ἄλλης
 Γόγγυλοι ἐκφαίνουσιρ αὐοιδ' ἔοντες ὁπώρας.

*Iamq; age smyrnion, quod surgit fronde perenni
 Leucada, & eryngi radicem scinde calentem
 Cachrya quin promens libanotis iungitur vnà.
 Pulybatia nec est, surgens' ue papauer in agris
 Thylacis, aut epitelis, ab usu tunc reuocanda.
 Iunge sed his ficus prægnantē germine clauam
 Seu potius grossos, lectos ex arbore agresti
 Præcoces surgunt, qui fructus ante fugaces.*

Non est tanta Smyrnij copia apud nos in Hispania, quemadmodum in Gallia, nam ibi & temerè multis in locis crumpit, & frequenter in hortis seritur, olitoresq; leuechiam vocant. An tamen sit perpetuæ frondis, non meminisse considerasse vnquam, Nicander æθῶνις esse dicit, quæ vox significare potest, nunquam folia deponere smyrnium, & semper ab una radice pullulare, quod multis alijs herbis commune est. Porro leucada nonnulli inter ignotas nostro æuo plantas connumerant. Et fecit sanè autorū in-

curia, vt non solum hæc, sed aliæ plurimæ ignorentur, cum de his agant obiter, et veluti per transennam. Nonnulli canesse putant quam herbarij, atriplicem syluestrem nuncupant, à candore scilicet foliorum leucada nuncupatam. Sed Plinius per mediū eius foliū albam transcurrere lineā dixit: non tamen λευκάδα sed λεύκη describes. Nostras autem hæc, tota est candida, argenteoq; interdū micat splendore. Forsitan tamen λεύκη ea fuerit, quæ leucographis nuncupatur, alia scilicet à leucade. De Eryngio iam alibi nostram sententiam protulimus. Libanotis verò cachryophora, sceniculo simillima est, folijs tantum crassioribus. In Gallia herbam hanc vidimus aliquando, nec licuit patrium nomen indagare, cum multa cursim percurrere contingat, præsertim in hoc herbario negotio, tantis laboribus implicito, interim enim corporis labor, ob longum iter, non finit omnia quæ occurrunt diligenter seruare. Pulybatia ignota nobis planta est, præterquam nomine. Papauer duorum generum esse perhibent scholia, alterū capitibus maioribus, quod nominauit Nicander ὑπὸ τῆς ἰδίας, alterum multò minoribus, quod vocauit θυλάκιδα. Grossos præterea vocant Latini quos Græci ὀλύνθους nuncupant, aut κίκυρας quòd maturescant scilicet veris initio, quando cuculus apparere incipit, præueniuntq; alios omnes fructus fugaces, nostri Figues de flor nominare solent.

ἀλίζο καὶ πυράκανθα, ἰδὲ φλόμα ἄρῃν θ' αὐθλῶ,
Ἄμμιγα δ' αἰγίλυπος τε, χελιδονίς τε πέτῃλα,
δαύκηον, ῥίζας τε βρυώνιδος, ἥ καὶ ἑφελῆ

Θηλυτόρης ἐχθρῶ χροῖης ἀπειμόρξατο λούκω.

Ἐν δὲ ποδισερρόντα κατασμίξαι οὐ πένηλα.

Ἡ καὶ ἀλδζιάρης πύρρου ἀπαμέργω ῥάμνω,

Μόνη γὰρ νήσφρα βροτῶν ἀπὸ κῆρας ἐρύκη.

Ναὶ μὲν πύρρυνιο νεοδρέπης ὀροδ' ἄμνω

Κόρκορον, ἢ πεταλίπυρ, ἀμέργω πολλάκι μίλτω

Λημνίδος, ἢ πάσῃσι πύλῃσι θελκτικίον ἄτης.

Quī piracātha phlomi maris est cū flore ferēda;

Fronde quoq; Ægilypisq; chelidonijq; virētis,

Et dauco, & radice bryonidis, hæc ad ephelin

Vtilis, & leucen, quas odit fœmina valde.

Inde simul frondes Verbenæ, & vellito rhamni

Frondentes ramos validos præstigia contra.

Sola potest etenim funesta repellere fata.

Parthenijq; recens caules ab stirpe resectos,

Corcoron, aut petalitin, ad omne' ue lenida terrā

Morborumq; genus validam, virtutis & altæ.

Quæ à Dioscoride, alijsq; Græcis σκόλυμα dicta est herba, hanc Nicander Pyracantham nominat, nostri car-
duos: in ciborum usum gratissimi veniūt, tam crudi, quàm
elixa. Neque hanc palati lasciviam bibaces homines nostri
ignorant: quoniam vinū vehementer cōmendat. Quod &

Columella significauit hoc carmine. Ponatur Cinara, quæ
dulcis iacho: potanti veniat nec Phœbo grata canenti.
Quamquam Cinara carduus potius hortensis censeatur,
quem vocamus carchofam, congenerem planè cardys no-
minatis. Phlomi, seu vt Latini vocant, verbasci multa sunt
genera, quæ poteris videre apud Dioscoridem: præcipua
tamen sunt maris, & fœminæ sexibus distincta, quæ nostri
vocant Trepones. Scholiastes nescio quid, in huius herbæ
censura absurdi protulit, quod sanè dignum non est vt re-
fellatur. Cæterum de Aegilype, an eadem sit cum Aegilo-
pe, quam vocant auenam sterilem, nostri verò cugulam, nō
possum affirmare, neq; de ea quidquam scholia protulerūt.
Chelidonium verò, notissima est planta; tota madens cro-
ceo succo. Daucus præterea Creticus, vberriimè prouenit
in montibus, qui sunt prope cœnobium fratrum diui Hiero-
nymi, sub inuocatione virginis Mixtæ. Alia verò dauco-
rum genera non ibi solum, sed alijs multis in locis frequen-
ter occurrunt. Bryoniam porro, quam Bryonida diminuti-
uō nomine dixit, nostri tucam vocant: quæ cum sit abster-
sorie facultatis, non est mirum si ephelin, & leucen, quæ
sunt cutis fœditates expurget. De verbena, aut verbena-
ca, & rhamno iam alibi à nobis est dictū. Partheniū Scho-
liastes perdicion, & helxinem esse fatetur, nos non vide-
mus quare nō sit æstimanda parthenion herba, quam matri-
cariam vocant officinæ, cum hoc nomen illi priuatim dona-
tum sit. Iam verò petalitis ea est, quam phyllitim vocat
Dioscorides, officinæ Linguam Ceruinam.

Δήποτε ἡ σικύοιο τέμοις ἔχεται κέα ῥίζαν
Ἀγροτόρε, ὑπὸ αὐτῇ δὲ καὶ ἐμβρύδα ἑρμῶν

Ἡ μὲν καρπὸς καὶ μὲν ἀρρῆχτο παλιῶρε,
 Σὺν καὶ ἀναβοῶλος χαίτη νεαλῆς τ' ὀρόβαγχι.
 Σίδης δ' ὑσγινόμεντας ἐπικύοντας ὀλόχας
 Αὐχρῆς, ἵνα λούκῃ τῷ εὐρύβεται αὐθῇ.
 Ἄλλοτε δ' ὑσώπὸς καὶ ἡ πολύγων ὀνώσις,
 Φύλλα τε τηλεθίοιο, νέοντ' ὅν βοτρύσι κλῆμα,
 Αὐλῖθου, καὶ καρπὸς ὀρρῆχμέου κορίοιο,
 Ἡ καὶ λεπθοθίοιο πολύθρονα φύλλα κονίζης.

*Iam radice potest prodesse resectus amara
 Agrestis cucumis: quin ventris noxa molesta
 Deijcitur fructu paliuri sepibus apti,
 Atq; iuba rigida, nec non teneris orobanchis.
 Iamq; tenella solent decerpi germina Sides
 Æmula quæ hyssini surgunt decorata rubore.
 Cæditur hyssopus, multiq; mucronis onosis,
 Thelephij frondes, tener ac in palmite botrus,
 Aglithes, corij quin fructus montis alumni,
 Ac tenuis frondis valida ac virtute coniza.*

Cucumis sylvestris potenter discutit, nulla tamē aduer-
 uersus venenata vi pollere à Dioscoride dicitur, neq; item
 Galeno. Sed cum sit robusta ad purgandum facultatis, quæ

non per aliū solū, sed vomitu etiam humores educit, poterit sanè per vinū pestilentem veneni noxam excludere. Nec est tam exigui momenti Nicandri autoritas, ut ipsi soli non possit commodè fides haberi, quanquam aliorum nullus de ea cucumeris syluestris facultate quicquam dixerit. Apud nos frequenter nascitur in sabuletis, & rudibus, officinæ anguinū cucumerem nominant. Porro in Paliuri historia discrepant auctores, præterea, ut Theophrastus refert, sentit nationū nonnulla discrimina, nam in Africa nascitur sine siliquis, cum alibi siliquatam nasci tradat. Dioscorides tanquam vulgò notam non depinxit. Theophrastus ei folium tribuit sinuosum. Agathocles rotundū, & molle, Plutarchus de folio nihil dixit, sed tantum hanc arborem in coccygio monte nasci, cui si avis quæpiam insideat veluti inuiscata coherabit. Nos in tam varijs auctorum sententijs nihil certi audemus proferre: credimus tamen cum doctis viris, Paliuri nomen vagum esse, & omnibus propemodum spinosis arboribus, quæ sepes hortorum claudunt, cōuenire. Interim tamē parū aut nihil distare putamus Dioscoridis præsertim Paliurū, quæ non siliquatur, ab ea arbore, aut arbusto potius, quam officinæ Ribes nomināt, cuius est vberissima cœpia in recessu quodā montiū, qui sunt iuxta oppidū Angressolam nomine. Cuius patrii nomen nō venit in mentē. Ceterū Agathoclis Paliurus maxime cōuenit cum ea arbore, quæ hæsit iam lōgo tēpore viua, in hortulo furni, è regione respōdentis hospitalibus adibus sacerdotū, sub inuocatiōe beatæ Mariæ, quā vulgò Cedrū nomināt. Ceterū iubam rigidā, ~~id est spinosam~~ dixit, spinæ genus aliquod indicare volēs, quod credimus esse spinā albam, quoniā hæc veneratorū moribus utilis censeatur,

nas citur hæc in mōtib; herbarijq; peritiores chamæleon
ta vocant. Sed Orobanchos an sit herbula, quam Diosco-
rides fœmineo sexu orobanchen nominat, non ausim affir-
mare, cum ei non tradatur aduersum venena facultas. Scho-
liastes ἐροβάρχης punicæ flores, quos cytimos Dioscori-
des appellat, significare testatur, cui forsitan in hac re cre-
dendum erit. Sidæ Græco nomine malus Punica dicta est.
De Onosi nihil habeo certi, cum nomen hoc sit admodum
peregrinum, facitq; eius ignoratio, vt nō commodè verti
possit hic locus, καὶ ἡ πολύγωνος ὄνως. nam illa dictio πολ-
ύγωνος si ex ethymo iudicetur, angularem significat, pro-
pterea q; nos multi mucronis vertimus, quoniam anguli om-
nes in mucrones abeant, veluti in bechio, seu tusilagine.

Quod si per ectasim dictum sit πολύγωνος pro πολύγωνος
geniculatum potius significabit. Non sum nescius tamen
Hesichium ὄνως leguminis genus quoddam nominasse,
sed non per ω mega scripsit quemadmodum Nicander.
Thelephiū ea est, quam vulgò inuersam fabam nuncupant,
folio crassissimo, radicibus tuberosis. ἀλνίδος Dorienſium
lingua, capita alliorū dicuntur. Corium herbula sirculo-
sa est, apud nos in montibus frequentissima, folijs ericæ si-
millima, floribus hyperici, quo nomine autem nuncupetur
vulgò non disquisiui. Conizam nostri oliuaram vocant.

Πολύκι δ' ἢ ἐπὶ κόψας νέου, ἢ ἀπὸ μῆδω
Κάροιο ἀμπίσαιο. Σε δ' αὖ πολυανθὴς γλήχωρ
σπύχνορ τ', ἠδὲ σίνκωι, κακῆ πελόντα σαώσαι.
ἄγρη καὶ σφατῆς χλωρόν πρᾶγον, ἄλλοτε δ' αὖ πῆς

Σπερμ' ὁλοὺν κνίδης, ἢ θ' ἐφίη ἔπλετο κέρους.
 Σιω καὶ πῶ νιφόγν σκύλλης κέρτα, αἶα τε βολβῶρ
 Σπέρτα, καὶ καυλῶν ὁμοκλήριον δρᾶκοντες,
 Ράμνους τ' ἀσπιδάγους θαμνύιδους, ἢ δ' ὅτε πύκα
 Αἰχρόταται, σρόμβοισιν ὑπεθρέψαντο γαλαίοις.

*Sæpe recēs tundes piper, & quæ media profert
 Cardama sorbebis: sed flos glechonis odori,
 Strychnaḡ; te possunt seruare immixta sinapi.
 Quin porrū capies viridans, & sepibus altum,
 Semen & vrticæ, ludit quæ insana iuuentus.
 Atq; niuale caput Scyllæ, quin arida bulbi
 Semina, cauliculumq; draconis nomine dictum,
 Ac teneros rhamni thamintidis addito ramos
 Et quæ monte gerit pinaster condita conis.*

Nasturtium Græci κάρδαμον dicunt, laudatur autē Babylonicum autore Dioscoride, nunc autem Medicum, aut Persicum commendat Nicandēr. γλῆχωρ Græcè, pulegium est Latine, quod mutata prima litera ab aliquibus βλῆχωρ nuncupatur, quoniam cum floret, ubi primum pecudes herbam gustarint, balatum edunt: βλῆχωρ enim balare significat. σπέρτα a Latinis solanū nuncupatur, cuius quatuor constituit Dioscorides genera, nunc verò hortense intelligendum est, Nostri Morellam veram nuncupant. Porro

Scyllam vocavit *νιφέντζ*, id est, niualem, aut quòd candida sit eius radix, instar ceparū, aut quòd sit mortiferæ facultatis, cuius non radicem tantum commendauit, sed & arida ipsius semina. Præterea caulis draconis nomine dictus, Dracunculus est, officinis serpentaria maior.

Εἰδὲ σύγ' ἐκ ποίης ἀβληχέου ἔγχλωα ῥίζαν
Θηρὸς ἰαχομελίῳ τμήξῃς ἰοφδέϊ κήντρῳ
Σκορπίῳ, ἢ ἐσίδας ψαμαθκίδας, ἅς τρέφῃ αἶα
Κωπῶαί τε λιμναίου ὑπεθρέψαντο πρὸς ὕδωρ
ἢ πορχοινῆο τε ῥόθῳ κνώποιο τε βάλλα.
Ὅσα θ' ὑπὸ ἰνδ' οὐ χεῦμα πολυφλοῖσβοιο χράσσῃ
Γισακί' ἀκρεμόνεσιν ἀμυγδαλόεντα πέφανται.
Καυκαλίδας, συν δ' αἰθὰ βάλοις θυμώδεα μύρτα.
Κάρφεια θ' ὀρμίνσιο, καὶ ἐκ μαγάρθ' βρυόεντο
Ἰάσιμόν τε, καὶ ἀγροτόρ' ἀπερμῇ ὄρεβίνθ'·
Συνὸ χλοοροῖς θάμνοισι βάλοις βαρυώδεα ποίλω.

*Iamq; potest radix icthus mulcere tenella
Quæ similata nepæ stimulo torquetur acuto.
Atq; sidas sumes Psamathe quas educat vda,
Et Copæ iuxta lymphas aluere paludis.
Quæ fundūt Cnopusq; vndas et Schœneus ἄνις.*

*Quæq; per undosum fluuium nutrita Choaspi
 Pistacia exurgunt nucibus similata pelasgis.
 Caucalidasq; itidē nigra et adstringētia myrta.
 Ormini stipulas, fœniclaq; fronde comosa,
 Iasimon adnectēs, ciceris quoq; semina agrestis;
 Germine cū viridi iungens baryodea plantam.*

In hac parte Nicander ~~παρασκευάζει~~ Scorpium herbam significare voluit, nō illam quidē, quæ inter heliotropij genera recēsetur, cuius semen scorpionis caudam æmulatur, non radix. neq; item illam, quæ spinosa est sine folijs, spiculo tantum in summo caule simili scorpionum caudis. Sed plantam potius, quæ cognomento vocatur scorpius, quæ graminis modo nascitur, cauliculis geniculatis, cyclamini folio, radice leniter hirsuta, scorpionis effigie, quæ arida paululum incuruatur, scorpionum modo, quare scorpiū aliqui vocauere. Hæc tamen an ex aconiti generibus sit, non facile affirmare ausim, quanq̃ non desint coniecturæ, quod si est, aconitum fuerit pardalianches cognominatum, quoniam pantheras enecet, Herbarij vnam versam nominant, frequens est in mōtosis syluis argentibus. Huius mentionē fecisse videtur Nicander, in Alexipharmacis, vbi accuratē totam huius herbæ faciem depingit, in hunc modum :

Ἡ ἐμὴ λίσσά μιν καμάτω ἐνὶ παύρᾳ μορφέσας,

Σκορπιὸν ἐν γὰρ τῷ ὄρει τῷ αἰνῷ ἵκνῃται γαίῃς,

Λίαν κεν ὄρεϊ γὰρ, πόα γὰρ ὡς ὅτι τέθεικε

Ὅτι πρὸς μολόβῳ, ἐνισχνα δὲ κέντρα βάλλει.

Digitized by Google

Que car

Quæ carmina nos ita vertimus (quoniam doctus alióqui,
 & nobis semper summa veneratione colendus Ioannes
 Gorreus, cum plantam de qua Nicander ageret se ignora-
 re fateatur, non potuit fideliter vertere.)

Aut apium flauo præbenda subacta labore,
 Nomine dicta Nepæ radix in frusta resecta,
 Spicula quæ in sabulo figit, sed surgit in altum
 Stirps Molothurus vti, semperq; gracillima caule.

Nam quod Nicander *νεῖξιν* dixit, ipse aculeatam in-
 tellexit: ac propterea dixit,

Asperaq; & semper spinis horrentia duris
 Infunde in flauo radicis frustula melle.

Cum tamen ea plāta supra modū levis sit, quæ nec per som-
 nium quidem spinis sit prædita. Nicander igitur Scorpio-
 nis spiculo similem esse voluit, quemadmodum ex præsen-
 ti loco deprehenditur, id enim *νεῖξιν* impræsentia nomi-
 nauit. Et sanè quæ pardalianches appellatur caule surgit
 gracillimo, satisq; procera. Sidam hætenus Nicander pro
 punica malo vsurpauit, nunc verò plantam intelligit in Or-
 chomeno lacu nascentem in Bœotia. nam Psamathe locus
 est in Bœotia, aut fons, & Cope ciuitas eiusdem. quin
 Cnopus, quem Ismenum aliter nuncupant, & Schoeneus
 annes sunt Bœotiae, qui fundunt aquam in lacum Orcho-
 menum. Pistacia nucibus Græcis similia fecit, quæ forsi-
 tan multò melius strobilis, id est, pinearū nucleis assimila-
 rentur. Officinæ fisticos vocāt. Orminū generibus duobus
 distinguitur, alterū enim hortense est, vocaturq; Gallitricū
 maius, ab aliquibus saluia transmarina, alterū syluestre, vo-
 caturq; gallitricū minus. Iasimū plāta, nomē inde accepisse
 videtur, quòd ad sanandū vi polleat efficaci, quænam tamē

ea sit, non constat, quemadmodum neq; ea, quam βαρύδεια nunciavit, quæ & βαρύδεια Scholiaste teste appellatur.

Καὶ μὲν κ' ἰσίσυμβρα πέλαι μῆλ' ἰγμάτ' αὖ νῶσω
 Σιών δ' ἔμελιλώδιο νέου ξέφος, ἡ δ' ὄρε χαύνης
 οἰανύθης βρύα λουκὰ κατὰ ψυχὰς νομῆδ.
 Ὅσα τε λυχνὶς ἔνερθεν, ἐρδύθης τε θρυαλλίς,
 Καὶ ῥόδου, ἡ δ' ἰά, λεπτόν ἂν περμαῖον ἀέξῃ.
 Ἡ καὶ πολύγονου λασίου ὑπ' ἀμνητὶ ἰάκωνω,
 Ψίλωθρου, καρπὸν τε πολυθελῶς ὑακίνθου
 Ὅν φοῖβος θελῶν σπέρ, ἐπεί ῥ' ἀκρόσιος ἔκτα
 Παῖδ' αὖ λαβὼν περπαροῖθ' ἄμυκλ' αὖ πῶτα μοῖο
 Πρωθήβλω ὑακίνθου, ἐπεί σόλος ἔμπεσε κόρσῳ
 πέτρῳ ἀφαιλούμεν, νέαν δ' ἡραξέ κ' ἀλυσμα.

*Iamq; sisymbra solent fortes mulcere dolores,
 Atq; corona recens meliloti, quæq; reuellit
 Oenanthes laxæ candentia germina pastor.
 Et q̄ lychnis habet, simul ac rubicūda thryallis
 Atq; rosa, & violæ, sub thecis semina parua.
 Sed mete pulygonō per densa, et amœna viretā,
 Psilothrū validū, & semen lugubre Hyacinthi*

*Quem Phœbus luxit, postq̃ non vltro peremptū
Vidit Amyclæi morientem littus ad amnis,
Eximium forma puerum, nam tempora discus
Insiliens rupit: caluaria fracta q̃; tota est.*

Sifymbrior officinæ balsamitan nominant, vulgò alsabegam pastorem, quoniam odoris suauitate, ocymum aut æquet, aut vincat. Melilotum herban officinæ perperam nouerunt, neq; enim est, quam Coronam regiam vocant, mirum in modum adstringentem, nulloq; præditam calore, sed potius Meliloti delineatio cum ea herba couenit, quam vulgò Treuol nūcupat. Oenanthe propriè flos est labruscæ, sed in hac parte pro labrusca desumitur, est et Oenanthe herbula, quam nostri filipendulam vocant, sui generis, alia longè ab ea, de qua in præsentia agit Nicander. Lychnidis duo genera constituit Dioscorides, urbanum et syluestre, sed hæc tam succinctè percurrit, vt non sit mirum hæcenus hanc plantam fuisse ignoratam, nonnulli eam esse putant, quam Candelariam herbarij vocant, fruticosam herbã, lanuginosis flagellis, folijs angustis & incanis, flore purpureo, inodoro, violæ matronali simili, flammeo colore. Hæc parū distat ab ea quam Plinius Iouis florem, & alibi flammeam appellat. Thryallis ignota planta hoc nomine nobis est. Hesichius herbam esse tradit, ex qua lucernarum elichnia fiunt, forteq; fuerit quam Dioscorides verbasci genus constituit: nominatq; priuatim lychnitim. Polygonon sanguinarian, aut centinodiam vocant. Psilothrum herbam Scholiastes vocari κακίνορος, καὶ κλῆμα testatur, nos autē hæc nomina nunquam legimus. Hyacin-

thus herbula est bulbacea, folio croci, flore spicaceo, purpureo, frequentissima in pratis, Hanc dicunt Hyacintho Amyclaei & Diomedis filio cognominem, natamq; esse ex ipsius cruore, quādo colludentē illū cū Apolline discus capiti insiliens interemit, iuxta Amiclæi amnis fluenta. Erat enim puer hic Apollini valde dilectus, quem post mortem amare luxerit, cum illum inuitus interemisset.

Τὸ δ' ἐπεὶ καὶ τριπύλλον, ὁποῖο τε δ' ἄκρυα βάλλοις
ῥιζοῖς ὀλκίεσσιν ἰβζυγέωρ ὀδελῖσιν,

ἢ ἐσὺ' ἐρωίλου κερὰ δ' ἑα, πολάκι κρήθμου,

ἢ πόλλω κυπάρισον ἀμέγρον, σιὼ δ' ἐκὼ αὐτοῖς

Ἄννηον, λοβυκὰς τε ποτῶ γνικνέθεο ῥίζας.

Ὡρ σὺ τότε ἀμείγδ' ὦ, τότε δ' αὖδιχα πίνεο θρύψας

Ἐν κελέβῃ, κερᾶσαι δὲ σιὼ ὄξει, πολάκι δ' ὄινῃ

ἢ ὕδατι, χαισμεῖν καὶ γνθρυφθέντα γάλακτι.

Τὴνq; triphyllon item sumes, succumq; Cyrenes

Parq; obolis dandū tribus æquo pōdere librās.

Aut serpillā teris, prædura ut cornua, crethmū

Nec minus aut plantā cyparissū, iungeq; dictis

Feruida anesa simul Libyca radice resēcta.

Cuncta sed hæc subigens, aliās nōnulla seorsum

In poculo sorbe, vel aceto mixta, vel acri

Vino, vel lymphis, intritaq; lacte iuuabunt.

Triphyllon ea est, quam minyanthem antea vocavit, de qua abundè dictū iam est. Serpilla præterea dixit κερσιλία, id est, cornu instar prædura, hyperbole tamen est, tantumq; foliorum rigorem, et duritiam indicare voluit. Crethmū, officinæ Cretam marinam appellant, folio crasso calcifragæ haud dissimili. Libycam radicem dixit σιλφίη, ex qua cyrenaicus liquor profluit.

Ἡ δ' ἐστὶν ὁδοιπλανεόντα, καὶ γὰρ νεμέεσι καὶ αὐτοῖς
 κύμα καταπέρχῃ βεβαρημένον, αὐτὴ καὶ ῥίζας
 ἢ ποίας, ἢ πέρμα πᾶς ἀτραπιτοῖσι χλοάζου,
 μάσᾳ ξανθῇ γένεσι καὶ ἀμελγόμενον δ' ἀπὸ χολῆς
 τύμμασι καὶ μίβροτ' ἐμβαλλοῖς ἀκλύματ' αἰσῶς
 ὄφρα δ' ὕλῃ ὀλοῇ, καὶ πόντῳ θινὸς ἀλύξης.

*Quod si dēsa nimis nemorū loca, et arida lustrās
 Pestifero vrgeris morſu, tunc ocys omnes
 Radices, plantas, aut semina, quæ via mōstrat
 Dentibus infringens, succum ſuge protinus ore
 Ac retrimenta dapis plagæ contrita fouendæ,
 Ex vſu fuerint, ſæua liberantia morte.*

Non quamcunq; temerè herbam veſtendam cenſet, tanquam vſui futuram ei, quem venenatum animal inuaserit, ſed quæ ex ſupradictis fuerit. Nam ſi harū quæpiam ibi re-
 pertæ ſint, proculdubio nō leui aduerſum id veneni genus

pollebit facultate, cum antea dixerit vellendas potissimū
esse herbas ex loco, in quo venenata versantur, cum non
sit consentaneum naturam reliquisse pestem sine remedio,
aut antipathia. Ergo ubi primū quis ictum feræ persense-
rit, obuias quascunq; herbas, aut radices, vellere debet, suc-
cumq; exugere, ipsis, dentibus diligenter contritis: demū
quæ relinquitur massa vulnere aptanda est, atq; ita mora-
tem euadet securus.

Ναὶ μὲν αἰ σικύλω χαλκήρεα λοιγέϊ τύψῃ
προσμάξας, ἴοι τε καὶ ἀθρόου αἵμα κνώσεις.
ἢ ἐκράδ' ἢς γλαργόντα χέας ὀπόρ. ἢ ἐσίδηρον
Καυσηρῆς θαλφθῆσαν ὑπὸ σένοισι καμίνσ.

*Atq; potes sedem ferro refecare, sed adsit
Sanguineū succū; virusq; cucurbita sorbens.
Sæpe liquor ficus infunditur, icta' ne sedes
Vritur ardenti ferro, quod candeat omne.*

Quòd si forsitan non sint ad manum medicamenta, qui-
bus venenis ferarū relictari possis, proderit non parū cu-
curbitulam affigere saucio loco: hæc enim & sanguinem,
& virus simul exugit, sed quo facilius, celeriusq; id fiat
scarificandus locus ipse prius est. Si verò neq; cucurbitula
in promptu sit, liquor ficus infundi potest, qui vehemen-
ter discutit veneni ferociam, & exsiccet potenter, quod sa-
nè multò commodius, efficaciusq; præstabitur candenti
ferro cremata parte.

Σπῆρμα, βάλαμον τε, καὶ γὰρ κινάμοιο βάλοιδα
 Σιὴ καὶ σφονδύλιον, ἄλως τ' ἐμπληθέα κύμβλω.
 Ἄμμιγα καὶ τὰμιθον, καὶ καρκίνον, ἀλλ' ὁ μὲν ἔκ
 Πτωκός, ὅς' ἐν ποταμοῖσι πολυσήνοισι νομάζου.
 Καὶ τὰ μὲν γὰρ εὐπεὶ περ βαλῶν πολυχανθείος ὄλμω,
 Νάξαι λαϊνέοισιν ὕδι πλῆσιν ὑπέροισι,
 Αἰψὰ δ' ἐπ' αὐαλέοισι χέας ἀπαρινέα χυλὸν
 ἄμμιγα συμφύρσκειο, κατὰρτίζοιο δὲ κύκλως
 Δραχμαῖς, πλάσιγγι δ' ἀκείδ' οὐ ἄχθ' ἐρύξας
 Οἶνός δ' ἐν δ' οἷσι χαλεπὸν κοτύλῃσι τερσάξας.

*Iam commune potest cunctis medicamen haberi
 Ictibus inuisis, momenti valdeq; magni,
 His pariter tunsis herbis, manibusq; subactis.
 Namq; Aristolochiæ, ac Iridis, ipsaq; nardi
 Radix, chalbanides, cum siccis mixta pyrethris
 Induntur: daucus, patiterq; bryona salubris,
 Laxaq; tum radix glycyfides eruta nuper,
 Heleboriq; fibræ nigricantis, spumaq; nitri
 Atq; cumina teres, viridis germenq; conizæ,
 Sylvestrisq; nucæ dissecta putamina eadem
 M 4 Seminis*

Seminis ex lauro mole, cytisum atq; chamelem
 Et lichenas equi, cyclaminumq; insuper addes
 Atq; recens opium, viticis quoq; semia iungens:
 Balsamaq; haud aliter cinamo cōmista suavi,
 Sphondylion item, salis nidens cymbion vnum.
 Et leporis petule iungenda coagula dictis,
 Cancer & in fluuijs habitās & pascua querēs.
 Cuncta sed in patula includēs mortaria, tundes
 Pistillis silice ex dura, contussaq; succo
 Conspargenda recens aparines plāta quod edit,
 Ac subigens vnā globulos fac inde rotundos
 Qui pēsī drachmæ trutina æquent pōdus in ipsa
 Quos binis cotylis soluens sorbebis lachi.

Hoc vltimum antidotum descripsit catholicum, quod
 generatim valeat, venenis omnibus depellēdis. Et sanē quæ
 recensentur simplicia, ex quibus miscella componitur, non
 exigua pollent aduersum venena facultate. Nam Aristoteli-
 lochia, & Iris, de quibus nos antea fecimus mentionem, ma-
 ximè ad id negotium cōmendantur, tum nardi radix, Chala-
 banū, Pyrethrū, & Daucus; Quin & Vitis alba & Pæo-
 nia, quam Glycyfidem nominauit: & aliarum singule sua
 peculiari dote præditæ sunt, qua aut alexitheria facultate,
 aut cathartica venena expellant. Bona autem harum her-
 barum pars hætenus à nobis est explicata, tantum staphis-

Ἄλλοτε φορβάδος αἰγὸς ᾗ ἱπλοῦ δ' ἐρ^ο οἶν^{ος}
 Χραιομήσει τηκ^ντ^ο, ἐπὶ σφυρὸν ἢ χέρα κόψ^η
 Ἀσκ^ο ἔσω βαρύθοντα μέθυ δ' ἄπ^η κω δ' ἔλ^ηξ^ης,
 ἢ σφυρὸν, ἀσκοδ' ἐταις ᾗ π^ηρ^ηξ^η βδβ^ηνας ἐλίξ^ης,
 Εἰσόκε βι μ^ητ^ο οἶν^{ος} ἀρ^η χροὸς ἀλγ^{ος} δ' ὕξ^η.

*Quandoq; & pellis caprae tunc facta meraco
 Instar utris prodest, si fortè talum'ue, manū'ue
 Percutitare, tenus cubito nam stringere pellem
 Si manus icta fuit, si pes iuxta inguina prodest:
 Donec vina malam noxam de corpore pellant.*

Inter alia medicamenta, quae percussis à venenatis opi-
 tulantur, & hoc est maxime commedandum. Nam vinum
 suo calore, perinde ac cucurbitula, ad se veneni pestilen-
 tem vim allicit, neq; sinit venenū ad internas partes face-
 re transitionē. Si igitur manus ictum venenatae bestiae sen-
 serit, totum brachium in utrem vino distentum immergen-
 dum est, si pes tota tibia, crusq; ipsam inguine tenus, idēq;
 fortiter pellis alliganda, quousq; vini facultas totam vene-
 ni vim absorpserit.

Δήποτε καὶ βδ' ἔλ^ηξ^ης κορέσεις ὡ^ς τύμμασι βόσκω^ν
 ἢ ἀρ^η κρομμύ^οθ^ην σ^ηξ^ηδ^η ὁπό^υ, ἄλλοτε δ' οἶν^{ος}
 μίγ^ηδ^η ᾗ πυράδοι^{σι} χέας π^ηρ^ηξ^ηα φ^ηρ^ηξ^ηαδ^ηα,
 ἢ ὄξ^{ος}, νεαλ^η δ' ἐπ^ητ^η π^ηδ^η τύψ^η ἐλίξ^ης.

Quin et hirudo manēs suctu trahit omne venenū
Proderit & succus cepæ, caprina vel ipsa
Stercora, vel vini, vel aceti fece subacta,
Sardeq; dira recens commista vulnera inunge.

Commoni ratione hæc omnia morfibz venenatorū vti
lia sunt. Nam sanguisuga fortiter attrahit impactū in affe
cta parte virus Ceparum succus, & caprarum stercora di
scussoria sunt, proindeq; cum vini fece, vel aceti commi
scentur.

Ὁ φρα δ' ἐ καὶ πᾶσι σιν ἄλδ' ἡεῖου ἄταις,
Τὸ ξάμεν & πεπίθοιο, τό τι μέγα κρήγνον ἔσται.
Ἡμ' ὅτε θρόνα πάντα μιᾷ ὑπὸ χεῖ' ταξάξας.
Εὐ μὲν ἀρίστα λόχα, καὶ ἱεῖδ' ὧν δ' ἐτε νάρεδ' ὅ
ρίζαι, χαλβάνιδ' αὖτε, σὺν αὐαλέασι πυρέθροισ
εἶν, δ' αὖ κ' ὄντε, παναλθέος ὧν δ' ἐ βρυώνης,
Σὺν δ' ὅτε ῥιζία καὶ να νεωρὺ χέ' & γλυκυσίδης,
Κάρεφρα τ' ἐλλεβόρε μελανόχο' & ἄμμιγα δ' ἀφροῖς
Νίτρο, σὺν δ' ἐ κύμινά χέας, βλαστόν τε κονίρης,
Ἀμμιγα δ' ἀγροτόρης σάπιδ' & λέπος, ἱθα ᾧ δ' ἀφνης
Σπερμᾶα, κύλινδον τε, κατὰ κνήβην τε χαμηλῶ
Ἰππῶν λήχην, καὶ ὧν κυκλωμινον ἀγέρας,
Εὐ καὶ μήκων' & νεαρήν ὁπὸν, ἀμφὶ καὶ ἄγν' &

agria, quam syluestrem vuam etymo amplificato vocauit, cum chamele, & sphondylion, & aparine reliquæ sunt. Est autem staphis agria, pedicularis herba vocata, quam eodem nomine nouerūt officinæ. Chamelem autem, putamus esse cum chamele eandem, nostri Camomillam vocant. Sphondylion, quo nomine à rusticis vocetur, nondum noui, uberrimè tamen prouenit in monte Palomita nuncupato, iuxta oppidum Cantauellæ, folio ferè ficulneo, bicubitali altitudine, muscario anethi, flore candido. Aparine deniq; rubiæ simillima est, asperitate vestibus adhærens, nascitur ubiq; iuxta semitas, & in campis.

Καὶ πρὸς ὁμικράσιο καὶ ἡσέλι Νικάνδρῳ

Μνήστῳ ἔχῳς, πρὸς ἔθρεψε κλέρε νιφόρεσα πολίχνη.

*Hæc tibi qui scripsit, Nicandrū mente repones,
Quem Clarus eduxit, niuiū quæ candet amictu.*

Claudit iam hæc theriaca voto, quemadmodum & Ale xipharmaca, non parui faciens Ermisianaëtis consanguinei, quam de ipso habiturus erat memoriā, eius nomine studiosos omnes cōmonefaciens ne sui obliuiscantur. Id enim omniumq; maximè peculiariter ambit excelsum ingenium, quòd ornari cupiat, doctorum virorum commendatione, cum ad indoctorum hominum iudicia nihilo reddatur alacrius.

F I N I S.

Errata sic corrigito.

Fol. 5. b. lin. 10. Asphalti, lege Asphalti. Fo. 5. a. lin. 21. λονύς κς, lege κοινύς κς. Fo. 9. b. lin. 15. fructius, lege fructibus. Fo. 10. a. lin. 21. ἀμύδακ, lege ἀμύδακ. Fo. 29. a. lin. 17. videntur, lege videtur. Fo. 45. a. lin. 2. Zerinthiū antrum, lege Zerinthion antrum. Fo. 46. a. lin. 8. σκολίκων lege σκολίκων, & lin. 17. semina, lege semita. Fo. 53. a. lin. 17. ignem, lege inguen. Fo. 70. b. lin. 5. tumultum, lege tumultu. Fo. 73. b. lin. 5. χεσῶ, lege χεσῶ.

Fo. 42. b. lin. 14. naturali. lege animali. Fo. 50. b. li. 18. rotundam. lege, longam. Fo. 56. lin. 14. vocauere. lege, dixere. Fo. 60. b. lin. 25. erit, lege est. eadem linea manis. lege. nectis. Fo. 65. b. lin. 18. iugiter. leg. semper. Fo. 69. b. lin. 18. ligamēta. leg. mox fulcra. Fo. 70. b. lin. 17. genuū ligamētaq; leg. genuumq; ligamina. Fo. 77. a. lin. 17. Saxa. leg. saxea. Fo. 90. a. 17. fuge. leg. bibe.

